Literatură
Limba română
Comunicare

partea I

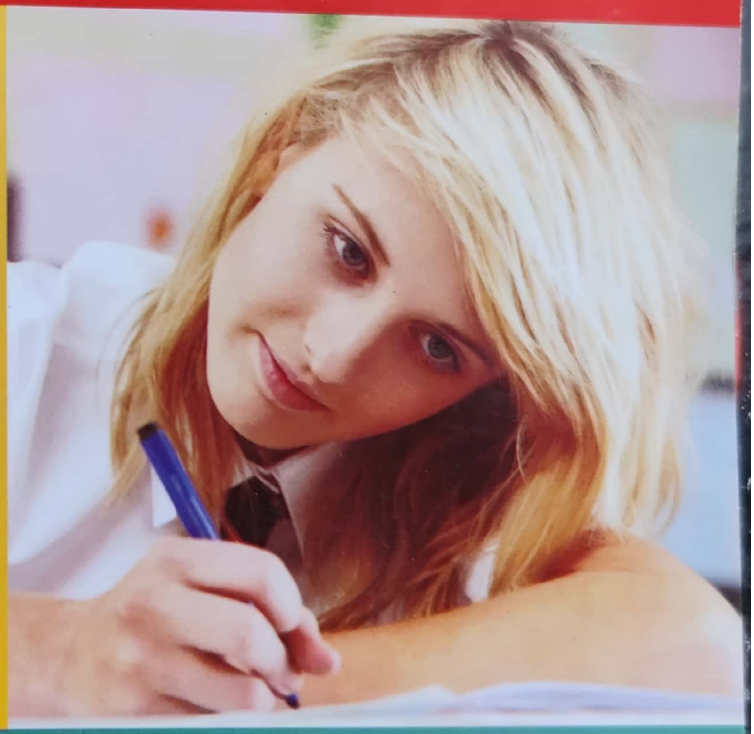

Mihaela Georgescu
Nicoleta Ionescu

clasa 7

Booklet

Scanned with OKEN Scanner

Nicoleta Ionescu

Mihaela Georgescu

Literatură. Limba română. Comunicare

clasa a VII-a

- partea I -

Booklet
București, 2013

Scanned with OKEN Scanner

Editura Booklet
CP 27-494, Bucureşti
www.booklet.ro

Pentru comenzi:
tel: 021 430.3095
021 440.1002
e-mail: comenzi@booklet.ro
web: www.booklet.ro

Scanned with OKEN Scanner

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MIHAELA GEORGESCU
Literatură, Limba română, Comunicare : clasa a VII-a /
Mihaela Georgescu, Nicoleta Ionescu. - Bucureşti : Booklet, 2013
2 vol.
ISBN 978-606-590-139-1
Vol. 1. - ISBN 978-606-590-133-9
I. Ionescu, Nicoleta

811.135.1(075.33)

Redactor: Andreea Buliga
Tehnoredactor: Carmen Dumitrescu

© Editura Booklet 2013
Toate drepturile asupra lucrării aparţin editurii

Scanned with OKEN Scanner

Cartea - obiect cultural

Citeşte, cu atenţie, textul mai jos:

Nu vorbesc aici despre cărţile care mi-au fost citite de alţii. Lectura este a ta. Lectura este întâlnirea solitară dintre carte şi om. Este adevărat, cineva ţi-a pus cartea în mână; dar tu eşti cel care leagă cu ea raportul magic, descifrează jocul subtil cu reprezentările, cu fantezia.

Cea mai veche adevărată lectură a mea (aşezat pe burtă în pat, cu capul în jos, şi cartea pusă pe parchet!) sunt **Poveştile** *lui Creangă. Le citeam într-o ediţie de format mare, cu ilustraţiile lui Th. Kiriakoff. [...] Toţi uriaşii mitici întâlniţi de Harap-Alb mă fascinau; dintre ei, cel mai tare Păsări-Lăţi-Lungilă. Şi câte cuvinte noi învăţam, câte obiecte inaccesibile în domolitul meu univers orăşenesc ajungeau, prin poveşti, la mine!*

Tot pe atunci mi-a dăruit, cine oare, **Alice în Ţara Minunilor**. *Tot o ediţie ilustrată. Făt-Frumos mă obişnuise cu existenţa altor „tărâmuri", a lumilor celelalte. Măcar să îţi poţi închipui că mai există şi alte lumi, chiar dacă nu ajungi la ele. În* **Alice**, *o fetiţă se plimbă pe un câmp, cade într-o gaură de cârtiţă, se întâlneşte cu un iepuraş care se uită la ceas, spune că va întârzia la ceaiul reginei... Cărţile de joc sunt, de fapt, oameni... O regină care-o condamnă pe o fetiţă la moarte, fără ca nimeni să se sinchisească... Nebunie, nonsens... când toată lumea îţi recomandă cumineţenie şi logică, absurdul este o distracţie. [...]*

După aceea, curând, l-am descoperit pe Jules Verne, în ediţia Hetzel, cu superbe litografii în alb-negru, înveşnicind moda vestimentară a vremurilor acelora. Cel mai mult am citit şi am recitit mereu, şi mai citesc şi azi,* **Ocolul pământului în optzeci de zile**. *Am descoperit cât de mare e lumea noastră; că, mergând spre est, câştigi o zi (asta n-am înţeles-o nici acum!). Citeam ţinând degetul pe un glob pământesc cam zgâriat, adus, ca şi ediţia Jules Verne, tot de la Filaret, unde copilărise mama mea. Suez, Bombay, Yokohama, San Francisco, atunci am aflat despre ele, mai înainte de orice lecţie de geografie.*

* *litografie, litografii*, s.f. – 1. Metodă de reproducere şi de multiplicare pe hârtie a textelor, desenelor, figurilor etc., prin utilizarea de negative imprimate sau desenate pe o piatră specială, calcaroasă. 2. Atelier, secţie sau întreprindere unde se multiplică prin litografie. 3. Desen sau tablou multiplicat prin litografie. – Din fr. **litographie**

(Ion Vianu, *Zece cărţi prin care am început să devin om*)

Scrie în pătratele de mai jos cinci termeni din câmpul lexical al lecturii, desprinşi din text; adaugă alţi cinci termeni cunoscuţi de tine.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Literatura

2 Completează, din text:

- două titluri de opere literare: _____
- două nume de personaje literare: _____
- două nume de scriitori: _____

3 Amintește-ți care au fost două dintre cele mai vechi lecturi ale tale și scrie, pentru fiecare, impresia pe care ți-a lăsat-o, prin timp, până astăzi:

_____

_____

_____

_____

4 Selectează, din primul paragraf, o posibilă definiție a lecturii; scrie, alături, o definiție proprie.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

5 Fragmentul selectat aparține unui text literar sau nonliterar? Justifică-ți răspunsul prin două argumente.

_____

_____

_____

_____

6 Construiește două enunțuri în care cuvântul *carte* să aibă sensuri diferite.

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

7 Selectează, după model, câte o structură lexicală prin care sunt descrise ediţiile amintite în fragment:

Poveştile lui Creangă: o ediţie de format mare, cu ilustraţiile lui Th. Kiriakoff

Alice în Ţara Minunilor:

Ocolul pământului în optzeci de zile:

8 Explică semnificaţia titlului fragmentului dat, *Zece cărţi prin care am început să devin om*:

9 Pornind de la secvenţa *Toţi uriaşii mitici întâlniţi de Harap-Alb mă fascinau*, scrie numele unui personaj literar care te-a fascinat şi o calitate a acestuia.

10 Dă exemple de cărţi în care întâmplările se petrec în *alte lumi*, alte *tărâmuri*:

Titlul operei şi autorul	Lumea în care ajung personajele

11 Bifează cuvintele desprinse din text care consideri că sunt caracteristice lecturilor tale preferate:

1. jocul	☐	6. poveşti	☐	11. logică	☐
2. fantezia	☐	7. alte lumi	☐	12. absurd	☐
3. ilustraţiile	☐	8. nebunie	☐	13. distracţie	☐
4. cuvinte noi	☐	9. nonsens	☐	14. lumea noastră	☐
5. univers orăşenesc	☐	10. cumînţenie	☐	15. geografie	☐

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

Editura, colecţia, asteriscul. Subsolul de pagină

Budulea rămase încremenit. Huţu dascăl? Nu ştia dacă visează sau Clăiţă vorbeşte într-aiurea.

– Nu se poate, zise el. Huţu e prost; îl ştiu eu: e copilul meu.

– Dumneata nu înţelegi, urmă iar dascălul. E bun Huţu. Pentru că să vezi dumneata: spre a putea să fii dascăl, se cer trei lucruri: întâi o carte de botez, a doua un atestat că eşti absolut preparandist[1], a treia că cunoşti cele opt glasuri şi podobiile[2], a patra să ştii tipicul[3]; toate celelalte le înveţi din carte. Lui Huţu nu-i lipseşte decât atestatul; le are toate celelalte. Ar trebui să meargă la oraş, să stea doi ani, cum am stat şi eu, şi să-şi ia atestatul.

1. Preparandist – elev la şcoala pedagogică, normalist.
2. Podobie – model de cântare bisericească, după a cărei melodie se intonează şi alte cântări.
3. Tipic – rânduială după care se săvârşeşte ritualul religios.

(Ioan Slavici, *Budulea Taichii* – fragment reprodus din volumul *Moara cu noroc*, Editura tineretului, Bucureşti, 1996, Colecţia Lyceum)

În munţii Catrinului,
În pădurea Pinului,
Odihnea Baba Novac
La umbra unui copac [...].
Adormitul se trezea,
Şi inelul când vedea,
Scotea haine novăceşti
Şi punea călugăreşti,
Scotea cuca de Novac*
*Şi punea un comănac**.*

* Căciulă înaltă, împodobită cu pene.
** Tocă purtată de călugări.

(*Novac şi corbul* – fragment reprodus din volumul *Balade, doine şi basme populare*, Editura Corint, Bucureşti, 2006, Colecţia *Clasici români*)

1 **Editura este o instituţie specializată în editarea cărţilor şi a altor publicaţii. A edita înseamnă:**

- ☐ **a) a formula în scris un text, a scrie o compunere;**
- ☐ **b) a efectua lucrările de tipărire şi de răspândire a unei cărţi;**
- ☐ **c) a distribui, a pune în vânzare o publicaţie.**

2 **Rolul notelor de subsol este:**

- ☐ **a) de a aduce explicaţii, precizări;**
- ☐ **b) de a completa textul;**
- ☐ **c) de a face trimiteri la prefaţă sau la postfaţă.**

3 **Steluţa grafică folosită pentru a face trimitere la explicaţia unor cuvinte se numeşte:**

a) asterix; **b) asterics;** **c) asterisc.**

4 **Într-o colecţie se grupează cărţi:**

- ☐ **a) din domenii diferite;**
- ☐ **b) cu tematică asemănătoare;**
- ☐ **c) de acelaşi autor.**

Scanned with OKEN Scanner

5 **Redactează un text de 5-6 rânduri în care să explici criteriile după care îţi ordonezi cărţile în biblioteca personală.**

Concordanţa formă grafică – idee

Eroii mei sunt doi cocoşi
De rasă, pintenaţi, frumoşi
Ca ofiţerii la paradă. [...]
Şi lupta-ncepe săltăreaţă:
Sar deodată,
Dau cu ciocul.
Cad alături.
Schimbă locul.
Bat din aripi,
Dau din gheare.
Unul cade,
Altul sare...
Iar s-atacă,
Iar se pişcă...
Dar deodată nu mai mişcă...
(George Topîrceanu, *Un duel*)

Soarta se vede că-i menise aşa: să fie vecini şi să fie duşmani. Şi-amândoi cucoşi frumoşi.[...]

O scăpărare şi s-au repezit. S-au oprit faţă în faţă, cu gâturile întinse, cu penele gulerelor zburlite, cu aripile puţin desfăcute şi date-napoi. Cel negru bătu o dată din pinteni şi se loviră piept în piept; apoi se dezlipiră repede şi, cu capetele pe spate, se avântară din nou, prinzându-se în gheare, izbindu-se scurt, aprig, cu aripile-n coapse.

Erau grozav de voinici amândoi: cel negru ceva mai iute, cel alb mai cumpătat.
(Emil Gârleanu, *Luptătorii*)

Identifică două elemente de conţinut comune celor două texte.

Identifică două elemente de conţinut ce diferenţiază cele două fragmente.

Literatura

Scanned with OKEN Scanner

3 Precizează măsura versurilor 1-2 și pe cea a versurilor 5-14. Exprimă-ți opinia asupra efectelor alternanței măsurii versurilor, prin referire la conținutul fragmentului.

4 Explică rolul alineatelor din al doilea text, având în vedere concordanța idee-conținut.

5 Selectează câte două verbe de mișcare din fiecare fragment:

a)

b)

6 Numește modul de expunere prezent în secvențele:

a) *doi cocoși/ De rasă, pintenați, frumoși/ Ca ofițerii la paradă*

Și lupta-ncepe săltăreață:/ Sar deodată,/ Dau cu ciocul

b) *O scăpărare și s-au repezit (...)*

cu gâturile întinse, cu penele gulerelor zburlite:

7 Precizează cărui gen literar îi aparțin fragmentele citate, aducând cel puțin două argumente:

8 Compară titlurile celor două scrieri, referindu-te la:

- accentul pus pe acțiune sau personaje;
- rolul articulării cu articol hotărât sau nehotărât;
- sensul propriu sau figurat al cuvântului;
- figura de stil;
- reflectarea titlului în conținutul textului.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Exerciţii de reflecţie

1 **Explică sensul proverbelor şi al expresiilor:**

- *a da cărţile pe faţă*

_____

- *a vorbi ca din carte*

_____

- *a se pune cu burta pe carte*

_____

- *carte de căpătâi*

_____

- *a-şi juca ultima carte*

_____

- *cum scrie la carte*

_____

- *ai carte, ai parte*

_____

2 **Numeşte trei volume pe care le consideri *cărţi de căpătâi* şi pe care le-ai lua cu tine pe o insulă pustie.**

_____

_____

_____

3 **Alege unul dintre aforismele de mai jos şi explică-i semnificaţia:**

- *Viaţa e o carte, iar noi o filă din ea.*
- *Cartea bună este ca o conversaţie cu un om deştept.*
- *O carte închisă e ca un bloc de piatră.*

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Literatură

4 Există vreun personaj literar cu care te identifici? Motivează-ți alegerea, în 3-5 rânduri. (În cazul în care nu ai întâlnit un astfel de personaj, scrie trăsăturile pe care ai dori să le aibă.)

5 Exprimă-ți o opinie argumentată asupra rolului lecturii în viața unui elev, pornind de la afirmația cronicarului român Miron Costin: „*... că nu este alta și mai frumoasă și mai cu folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților*".

Scanned with OKEN Scanner

Genul liric

1. **Completează cu A (adevărat) sau F (fals) căsuţele din dreptul afirmaţiilor de mai jos:**

a) **În genul liric, sentimentele şi impresiile se transmit indirect.** ☐
b) **Modurile de expunere sunt descrierea şi monologul liric.** ☐
c) **Sentimentele sunt exprimate direct de către un narator.** ☐
d) **Operele literare lirice sunt întotdeauna scrise în versuri.** ☐
e) **În genul liric, sunt prezente numeroase figuri de stil.** ☐

Citeşte, cu atenţie, poeziile de mai jos:

a)

De pe tavane-ntunecate,
Tăcute lacrimi cad mereu,
Şi parcă tot sporesc din greu,
Din mari izvoare depărtate.

Şuviţe tainice de apă
Spre peşteri drum de ani străbat –
Întruna se preling şi sapă
Tavanul şubred şi-nnoptat.

Dar după ani de picurare
S-au închegat coloane pline:
Eterna bolţii lăcrimare,
În loc s-o surpe, – o susţine.

Tot astfel, lacrimi nesecate
În suflete ne-au picurat,
Şi de furtuni nenumărate
Viaţa noastră-a tremurat...
.....
Un suflet tânăr ne străbate
Şi ne îndeamnă către cer –
Din suferinţi abia-ndurate
Ne-am făurit armuri de fier.

(Panait Cerna, *În peşteră*)

b)

Tăcerea mi-este duhul –
şi-ncremenit cum stau şi paşnic
ca un ascet de piatră,*
îmi pare
că sunt o stalactită într-o grotă uriaşă,
în care cerul este bolta.
Lin,
lin,
lin – picuri de lumină
şi stropi de pace – cad necontenit
din cer
şi împietresc – în mine.

(Lucian Blaga, *Stalactita*)

* *ascet* = pustnic, sihastru

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

2 Identifică, în fiecare text, mărcile eului liric:

a) verbe: _____

pronume personale: _____

adjective posesive: _____

b) verbe: _____

pronume personale: _____

adjective posesive: _____

Explică diferența dintre folosirea persoanei I la singular și, respectiv, la plural, în cele două texte.

_____

_____

_____

_____

_____

3 Scrie semnificația din text a cuvintelor:

a) *sporesc* = _____ b) *duhul* = _____

s-au închegat = _____ *încremenit* = _____

lăcrimare = _____ *lin* = _____

furtuni = _____ *împietresc* = _____

4 Transcrie o pereche de antonime din primul text și de sinonime din al doilea text:

antonime: _____

_____

sinonime: _____

_____

5 Explică rolul cratimei în structurile:

tavane-ntunecate: _____

tăcerea mi-este duhul: _____

6 Selectează, din fiecare text, câte doi termeni din câmpurile lexicale precizate:

- planul terestru (subteran) _____
- planul acvatic _____
- planul ceresc _____

Scanned with OKEN Scanner

7 Transcrie, din fiecare poezie, câte o imagine:

vizuală	auditivă
a) _____	a) _____
_____	_____
b) _____	b) _____
_____	_____

8 Identifică în fiecare text:

	a)	b)
un epitet ⇨	_____	_____
o comparaţie ⇨	_____	_____
o repetiţie ⇨	_____	_____
o metaforă ⇨	_____	_____

9 Uneşte, prin săgeţi, titlul poeziei cu noţiunile-cheie de pe coloana din dreapta:

În peşteră

Stalactita

durere
lumină
întuneric
pace sufletească
zbucium
seninătate

10 Alege varianta potrivită, referitoare la ideile poetice ale celor două poezii:

Poezia *În peşteră*:
a) ploaia formează stalactitele din peşteri; ☐
b) suferinţele îl fac pe om să devină mai puternic; ☐
c) omul se lasă învins de necazuri. ☐

Poezia *Stalactita*:
a) eul liric s-a retras într-o peşteră; ☐
b) eul liric este cuprins de nelinişte în faţa măreţiei naturii; ☐
c) eul liric trăieşte sentimentul sacru al comuniunii cu natura. ☐

11 Subliniază varianta corectă:

a) Poezia *În peşteră* are:
- rima împerecheată/ încrucişată/ îmbrăţişată;
- ritm trohaic/iambic;
- măsura de 7-8 silabe/ 8-9 silabe/ 9-10 silabe;
- strofe de tip catren/ terţină/ distih.

b) Poezia *Stalactita*:
- are/ nu are strofe;
- are măsură egală/ inegală;
- are/ nu are rimă;
- este scrisă în versuri tradiţionale/ versuri libere.

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

12. Precizează care dintre titlurile celor două poezii ți se pare mai sugestiv și argumentează-ți opțiunea.

13. Exprimă-ți opinia în legătură cu semnificația următoarelor secvențe:

a)

Dar după ani de picurare
S-au închegat coloane pline:
Eterna bolții lăcrimare,
În loc s-o surpe, – o susține

b)

Lin,
lin,
lin – picuri de lumină
și stropi de pace – cad necontenit
din cer
și împietresc – în mine.

14. Formulează-ți o opinie în legătură cu lectura poeziei lirice, pornind de la afirmația lui Tudor Arghezi:

A vorbi despre poet (Mihai Eminescu – n. r.) *este ca și cum ai striga într-o peșteră vastă ... Nu poate să ajungă vorba până la el, fără să-i supere tăcerea.*

Scanned with OKEN Scanner

15. Joacă-te de-a poetul: găsește cuvinte potrivite pentru tipurile de rimă de mai jos și încearcă să completezi rândurile, astfel încât să creezi strofe lirice:

a) rimă împerecheată:

_____ **soare** (a)

_____ _____ (a)

_____ **ușor** (b)

_____ _____ (b)

b) rimă încrucișată:

_____ **stele** (a)

_____ **zori** (b)

_____ _____ (a)

_____ _____ (b)

c) rimă îmbrățișată:

_____ **noapte** (a)

_____ **luna** (b)

_____ _____ (b)

_____ _____ (a)

d) monorimă:

_____ **frunzuliță** (a)

_____ _____ (a)

_____ _____ (a)

_____ _____ (a)

Scanned with OKEN Scanner

Descrierea în versuri

1 **Completează cu A (adevărat) sau F (fals) căsuţele din dreptul afirmaţiilor de mai jos:**

a) **Descrierea este un mod de expunere.** ☐
b) **Descrierea se întâlneşte numai în operele literare.** ☐
c) **Există descriere orală şi scrisă.** ☐
d) **Portretul este un tip de descriere.** ☐
e) **Operele epice pot conţine pasaje descriptive.** ☐

Citeşte, cu atenţie, cele două fragmente de mai jos, desprinse din poemul *Călin Nebunul*, de Mihai Eminescu şi rezolvă cerinţele:

a)

Noaptea-n rouă e scăldată, lucioli pe lacuri zboară,*
Lumea umbrei, umbra lumei se amestec', se-nfăşoară,
În pădurea argintoasă iarba pare de omăt,
Flori albastre tremur' ude în văzduhul tămâiet,
Pare că şi trunchii mândri poartă suflete sub coajă,
Ce suspină pintre ramuri cu a glasului lor vrajă,
Crengile sunt ca vioare pintre care vântul trece,
Frunze sun' ca clopoţeii, trezind ceasul doisprezece,
Şi pin albul întuneric al pădurii de argint,
Vezi izvoare zdrumicate peste prund întunecind,
Şi sărind în bulgări fluizi pe pietrişul din răstoace,
În cuibar rotit de ape, peste cari luna zace.

*luciolă = licurici

b)

În văzduhul plin de-a nopţii moale luminoasă ploaie
El văzu o fată mândră, îmbrăcată-n mândre straie
De argint, ce stau ca umezi p-a ei trup care tresare,
Ca o creangă mlădioasă sub a vântului suflare.
Naltă e, subţire este, ochii mari, adânci ridică,
Părul ei de aur moale până la călcâie-i pică
Şi cu poalele ei albe şterge stelele-i senine,
Lacrimi lungi ce curg pe faţa-i ca şi fire diamantine.

2 **Încercuieşte varianta corectă:**

a) Primul fragment cuprinde o descriere:
- **de tip portret;**
- **de tip tablou;**
- **a unui obiect.**

b) Al doilea fragment cuprinde o descriere:
- **de tip portret;**
- **de tip autoportret;**
- **a unui colţ de natură.**

Scanned with OKEN Scanner

3 Unește elementele descrise cu tipul descrierii:

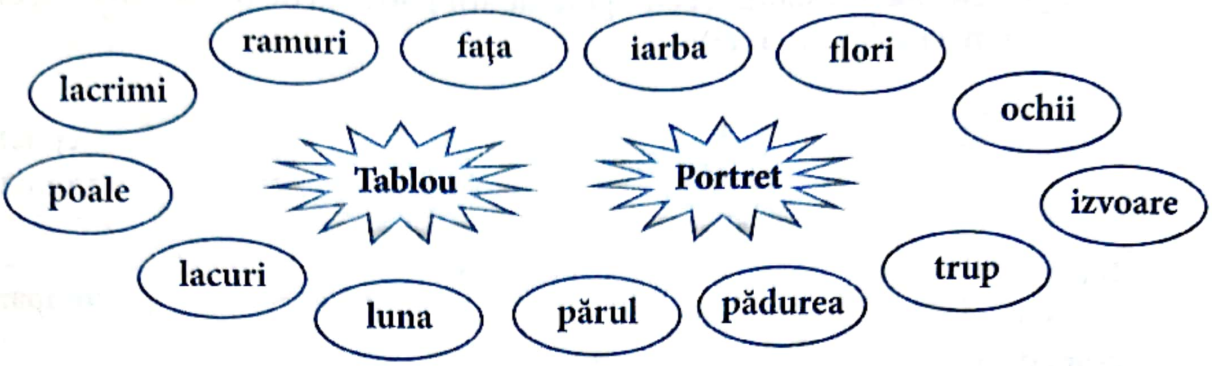

4 Transcrie, din fiecare fragment, un cuvânt/ un grup de cuvinte care să exprime:

	un reper de timp	*un reper de spațiu*
a)	_____	b) _____
a)	_____	b) _____

5 Precizează tipul rimei, ritmul și măsura versurilor:

rima este: _____

ritmul este: _____

măsura este: _____

6 Explică sensul din text al cuvintelor:

a) tămâiet = _____

sun' = _____

b) adânci = _____

stelele = _____

7 Numește impresiile/ sentimentele pe care le trezește fiecare dintre cele două fragmente, alegând dintre sugestiile de mai jos și adăugând alți termeni adecvați.

a)

prospețime
farmec
muzicalitate
armonie
_____
_____
_____

b)

gingășie
grație
tristețe
admirație
_____
_____
_____

Literatura

Scanned with OKEN Scanner

8 Unește cu săgeți citatele reproduse în coloana din mijloc cu tipul imaginii artistice de pe coloana din stânga și cu figura de stil potrivită de pe coloana din dreapta (pot fi mai multe variante):

Imagine vizuală	*trunchii... ce suspină*	epitet (cromatic)
Imagine vizuală cromatică	*flori albastre tremur ude*	comparație
Imagine vizuală dinamică	*Vezi izvoare zdrumicate*	metaforă
Imagine auditivă	*crengile sunt ca vioare*	repetiție
Imagine olfactivă	*văzduhul tămâiet*	aliterație
Imagine tactilă	*sărind în bulgări fluizi*	personificare
	fată mândră..., mândre straie	inversiune
	păr de aur moale	

9 Explică în ce constau aliterația și asonanța în versurile de mai jos și transcrie, în pătratele date, sunetele cu ajutorul cărora s-au format:

- aliterația:

_____

- asonanța:

_____

aliterația: _____

Și cu poalele ei albe șterge stelele-i senine,
Lacrimi lungi ce curg pe fața-i ca și fire diamantine.

asonanța: _____

Scanned with OKEN Scanner

10. Transcrie două regionalisme și două neologisme din fragmentele date și explică efectul folosirii lor în text:

regionalisme: 1. _____ 2. _____

_____

_____

neologisme: 1. _____ 2. _____

_____

_____

11. Transcrie câte un vers din fiecare fragment care să cuprindă:

a)	o imagine de ansamblu:	
	o imagine de detaliu:	
b)	o imagine de ansamblu:	
	o imagie de detaliu:	

12. Explică, în 3-5 rânduri, semnificația secvențelor:

a) cuibar rotit de ape, peste cari luna zace

_____

_____

_____

_____

_____

b) Părul ei de aur moale până la călcâie-i pică

_____

_____

_____

_____

_____

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

13. **Identifică un motiv comun al folosirii în text a semnelor de ortografie *apostroful* şi *cratima* în structurile:**

Flori albastre tremur' ude şi

plin de-a nopţii moale luminoasă ploaie

14. **Alege dintre cele două fragmente pe acela care ţi-a plăcut mai mult şi motivează-ţi preferinţa într-o compunere argumentativă de 10-15 rânduri.**

Scanned with OKEN Scanner

Fișa de lectură

I. Citește, cu atenție, textul și alege variantele corecte:

Tată-meu trimite să întrebe cine a venit; feciorul se întoarce fuga, spăriat.

– Cocoane, Jianu!

Mama și noi, copiii, îngălbenisem, iar tata, uitându-se zâmbind către fecior, îi zice:

– Du-te de-i spune să poftească, că chiar acum ne-am pus la masă.

Prin grădină se vedea venind un om scurt, îndesat, rumen la față, ras și cu mustața deasă și scurtă; îmbrăcămintea lui: dulamă, pantaloni și scurteică, pe cap șapcă peste fes, la brâu pistoale și un cuțit cu plăsele de os, și pușcă în cumpănă în mâna dreaptă.

Tata îl primește vesel și prietenește, dându-i mâna să i-o sărute.

– Ce mai faci, Iancule? Bine-ai venit! Șezi de mănâncă. Bre! să-i aducă ciorbă; vezi să fie caldă.

Iancu Jianu era de peste Olt, din județul Romanați, de pe valea Tasluiului. [...] Tată-său, boier de țară, își crescuse băiatul la moșie, fără carte grecească și fără ambițiunea de-a-l face un concurent feciorilor de boieri mari la isprăvnicii și la divanuri. Îl obicinuise lângă pluguri, cu caii și cu pușca. Se îndrăgise cu o fată de țăran și vrea s-o ia de nevastă. [...] Boierul, tot boier! Cum să lase pe fiul său să ia o mojică, să se încuscrească el cu un clăcaș. Văzând că se îngroașă gluma și că dragostea se înteța, a hotărât să-și ducă băiatul la Caracal. Tânărul, a doua zi după ce a ajuns în oraș, a încălecat pe murgul, și fuga înapoi; tată-său iar l-a luat, el iar a fugit; l-a închis în casă, el a sărit pe fereastră; l-a închis în pivniță, el a spart ușa. Tată-său, dac-a văzut și-a văzut că nu-i vine de hac, s-a adresat la stăpânire, cerând să-l surghiunească. Caimacamul a și poruncit ispravnicului să-l închidă la Strehaia; băiatul, țeapăn, a trântit slujitorii și egumenul și a scăpat; slujitorii s-au luat după dânsul; el, dacă s-a văzut strâmtorat, s-a înhăitat cu vreo câțiva flăcăi cu cari copilărise[...].

Șapte ani a pribegit prin păduri și prin munți, hrănindu-se cu carne necântărită de pe la ciobani și desfidând potira. Nici nu omora, nici nu schingiuia, nici nu jăfuia, ci numai se găzduia; fugea de potiră și de panduri cât putea; dar când îl încolțea, apoi se apăra [...].

Nu văzuse pe Stăncuța de doi ani și-i era dor de se topea. Într-o noapte de ploaie și de vijelie, lasă pe tovarăși la gazda din Valea-Rea, își încalecă murgul și zboară după dor. În sat, întuneric beznă, numai o zare de lumină la o casă. Se apropie, dă cu degetul în hârtia luminată, pune ochiul și ce vede? Stăncuța, gătită ca mireasă, lungită pe pat, cu o lumânărică de ceară galbenă în mână. Dă cu piciorul în ușă și intră, cade în genuchi, pune iataganul și pistoalele lângă moartă, îi dă cea de pe urmă sărutare, încalecă calul, și drept la zapciu.

–Sunt Jianul! Capul meu este pus la preț; du-mă la vodă și-ți ia mia de lei.

Bâlbâia zapciul somnoros și speriat, nu știa unde să se ascundă de frică.

Peste trei zile ciocoiul intra în curtea domnească glorios, cu viteazul legat cot la cot; tânăr, frumos, cu pletele lungi[...].

Caragea se dăduse în capul scării, ca să-l vadă; ferestrele erau împănate cu femeile curții domnești.

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

Jianul împuşcase oameni domneşti şi era osândit la spânzurătoare. Caragea ridică ochii în sus la fereastră, unde sta doamna, zicând:

– Krma tov pallhcavri! (Păcat de voinic!).

Auzind aceste cuvinte, una din fetele casei cade la picioarele doamnei. Caragea o vede, se îmblânzeşte şi zice fetei:

– Dacă-l vrei, ţi-l dăruiesc!

Jianul n-a vrut să se însoare şi a petrecut restul zilelor flăcău lângă plugul ce iubea şi pe care în viaţa sa aventuroasă [...]. Tata fusese isprăvnicel de curte când zapciul a adus pe Jianu la vodă. Acolo s-au cunoscut amândoi şi făceau deseori vânători împreună.

(Ion Ghica, *Tunsu şi Jianu*, în volumul *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Editura Albatros, Bucureşti, 1973)

1 **Iancu Jianu era:**

a) un voievod; **b) un haiduc;** **c) tatăl naratorului.**

2 **Două tehnici narative existente în text sunt:**

a) înlănţuirea; **b) alternanţa;** **c) inserţia.**

3 **În text predomină:**

a) arhaismele; **b) regionalismele;** **c) neologismele.**

4 **Există un reper temporal în secvenţa:**

a) la moşie; **b) şapte ani;** **c) în genunchi.**

5 **Realizează o fişă de lectură a fragmentului dat, după modelul propus mai jos:**

FIŞA DE LECTURĂ A UNUI TEXT NARATIV

TITLUL VOLUMULUI: _____

TITLUL OPEREI LITERARE: _____

Numele autorului: _____

Editura: _____ **Locul şi anul apariţiei:** _____

1. Înţelegerea textului:

Cuvinte şi expresii necunoscute:	Explicaţia lor (caută în DEX):

Scanned with OKEN Scanner

2. Universul operei:

Cadrul acțiunii:		Indici de timp: Indici de spațiu:			
Personajele:		Numele, statutul	Pe cine reprezintă	Trăsături fizice	Trăsături morale
	Principale				
	Secundare				
	Episodice				
	Figurante				
Subiectul operei: Povestire pe momentele subiectului:	Expoziţiunea: Intriga: Desfăşurarea acţiunii: Punctul culminant: Deznodământul:				
Mesajul operei:					

3. Exerciţii de reflecţie:

Formulează o întrebare asupra textului citit:	
Exprimă-ţi atitudinea faţă de întâmplarea sau faţă de personajul din text:	
Formulează un sfat pentru personajul textului:	
Transcrie un citat care ţi-a reţinut atenţia:	

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

II. Citeşte, cu atenţie, textele următoare şi răspunde la cerinţele de mai jos:

a)

Arborii, ieri
Pluteau sfiiţi
Şi erau reci.

Cum să le ceri
Să le promiţi
Că-i înţelegi?

Penet de-argint
Şindrile vechi
Pe-acoperişe.

Sufletul tău
Nemaisperând
Să-şi vină-n fire.

Păreri de rău
Seamănă-n gând
Dezamăgire.

(Constanţa Buzea, *Arborii*)

b)

Inima mea de-o vreme o simt într-adevăr
Că-n fiecare toamnă se coace ca un măr.

În clipele grăbite din zile lungi de vară
O simt cum se-mplineşte-n tăcere ca o pară –

Inima mea cu pomii grădinii dimpreună
Se-ntunecă spre toamnă şi-i dulce ca o prună,

Şi-n vârfuri foşnitoare prin frunza amăruie
O-mprejmuie lumina de sus ca pe-o gutuie.

Inima mea se sparge cu pocnet ca o nucă,
De-i toamna mai târzie şi umbra mai pe ducă,

Şi-aşteaptă ca un strugur pe viţă, nopţi întregi,
Să te apleci aproape de ea şi s-o culegi.

(Ion Horea, *Inima mea*)

c)

Arză-te focul, răchită,
Că eşti neagră şi pârlită,
Şi nu eşti încă-nfrunzită,
Ca să-mi fac curea la flintă
Din coaja ta nedubită;
Să mi-o spânzur la spinare
Şi s-apuc în codrul mare
Pe când mugurul răsare.
Mugurul a răsărit,
Mie timpul mi-a venit
În codru de haiducit!

(*Doina haiducească*,
culeasă de Vasile Alecsandri)

d)

Şi dacă ramuri bat în geam
Şi se cutremur plopii,
E ca în minte să te am
Şi-ncet să te apropii.

Şi dacă stele bat în lac
Adâncu-i luminându-l,
E ca durerea mea s-o-mpac
Înseninându-mi gândul.

Şi dacă norii deşi se duc
De iese-n luciu luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine-ntotdeauna.

(Mihai Eminescu, *Şi dacă...*)

Scanned with OKEN Scanner

1 Stabilește prin săgeți corespondența între titlurile poeziilor și tipurile de strofe:

a) Arborii	1. distih
b) Inima mea	2. terțină
c) Doina haiducească	3. catren
d) Și dacă...	4. poezie astrofică

2 Ritmul poeziei *Doina haiducească* este:

a) iambic; b) trohaic; c) amfibrahic.

3 Măsura poeziei *Și dacă...* este:

a) 6-7 silabe; b) 7-8 silabe; c) 8-9 silabe.

4 În poezia *Inima mea* figura de stil predominantă este:

a) metafora; b) 7repetiția; c) comparația.

5 Identifică, în fiecare text, un element aparținând câmpului lexical al vegetației.

a) _____ b) _____

c) _____ d) _____

6 Completează cu A (adevărat) sau F (fals) căsuțele din dreptul afirmațiilor:

a) Poezia *Arborii* are rimă de tip monorimă. ☐
b) Poezia *Doina haiducească* are rimă de tip monorimă. ☐
c) Poezia *Inima mea* are rimă îmbrățișată. ☐
d) Poezia *Și dacă...* are rimă încrucișată. ☐

7 Completează o fișă de lectură pentru un text poetic liric, după modelul de mai jos:

FIȘA DE LECTURĂ A UNUI TEXT LIRIC

TITLUL OPEREI LITERARE: _____

NUMELE AUTORULUI: _____

TITLUL VOLUMULUI: _____

Editura: _____ Locul și anul apariției: _____

1. Înțelegerea textului:

Cuvinte și expresii necunoscute:	Explicația lor (caută în DEX):

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

2. Semnificaţia titlului:

Structura morfosintactică, sensuri proprii/ figurate, figuri de stil:	
Relaţia cu textul:	

3. Apartenenţa la genul liric:

Moduri de expunere (descrierea, monologul liric):	
Mărcile subiectivităţii:	
Sentimente, impresii transmise direct:	
Abundenţa figurilor de stil:	

4. Versificaţia:

Numărul de strofe, tipul strofelor:	
Tipul rimei:	
Ritmul:	
Măsura:	

5. Comentarea unor secvenţe:

Ideea poetică:	
Planuri (spaţiale/ temporale etc.):	
Atmosferă, sentimente:	
Imagini artistice (vizuale, auditive etc.):	
Figuri de stil:	

6. Mesajul/ semnificaţia operei:

7. Exerciţii de reflecţie:

Formulează o întrebare asupra textului:	
Scrie versurile pe care ai vrea să le ţii minte şi să le poţi recita, în alte împrejurări:	

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Genul epic

Autor – narator - personaj

Citeşte, cu atenţie, textele A şi B:

A. *În grădiniţă, Niculae îşi terminase coroana şi se pregătea să plece la şcoală. El se apropie de tatăl său şi-i puse mâna pe umăr:*

– Taicule, dă-mi şi mie pălăria ta, să mă duc şi eu la şcoală. Moromete se trezi din visare:

– Ce e, mă? Pleacă de-aici!

– Hai, tăticule, zău, dă-mi şi mie pălăria ta, se rugă băiatul încet.

– Hai, tată, dă-i pălăria să plece o dată, că iar începe să bâzâie, spuse şi Ilinca din grădiniţă.

Moromete îşi scoase pălăria din cap, se uită la ea cu atenţie, parcă abia atunci ar fi văzut-o întâia oară, şi spuse:

– Na, mă, pleacă de-aici. Căpăţânosule! Ai un cap cât o baniţă! Unde te duci tu? Ce cauţi la şcoală?

Băiatul tăcu, nu spuse nimic şi se îndreptă sfios spre drum. [...]

Niculae intră în curtea şcolii, foarte mândru de pălăria pe care o avea pe cap şi de cureaua cu cataramă albă cu care era încins peste cămaşă. Se îndreptă spre grupul fetelor din clasa lui care făceau mare zarvă în curtea din spatele şcolii; nici nu apucă să se apropie bine şi se pomeni arătat cu degetul de vecina lui, Bălosu Rafira, care cât îl văzu, începu să ţipe:

– Uite la Moromete, uite la Moromete! A venit cu pălăria lui ta-său! ăăă! Pălăria lui ta-său! Pălăria lui ta-său! Şi cureaua!

Niculae îngălbeni de furie, dar nu putu să spună nimic. Se linişti însă repede văzând că celelalte fete îşi văd de joc şi nu-l iau în seamă. El se opri în dreptul unui grup de trei-patru fete care jucau ceva sărind într-un picior printre nişte pătrăţele şi semne zgâriate în pământ. Boţoghină Irina stătea şi aştepta să-i vie rândul la sărit. Când o văzu Niculae cum stă, cu umărul ei stâng puţin ridicat, oacheşă şi cu coadele mici lăsate peste o bluză nouă, i se păru atât de frumoasă încât, uitându-se la ea, sângele îi împurpura obrajii şi inima începu să i se zbată în piept ca o vrabie. Aşteptă ca ea să ridice ochii şi să-l vadă cu pălărie şi curea. Irina însă nu ridica deloc ochii spre el; aştepta cu nerăbdare să-i vină rândul la joc. (Marin Preda, *Moromeţii*)

B. *Sâmbătă nu am făcut mare lucru. Am fost cu mama prin oraş să îm-i cumpăr de la o florărie coroniţă pentru a II-a zi deşi mamaia zicea că îm-i face ea una din florile din grădină, ca să nu mai dăm banii degeaba. Dar nu suntem chiar atât de săraci. Aşa că mama m-a luat cu maşina şi am fost la florărie şi am cumpărat o coroniţă multicoloră. [...]*

A II-a zi a fost duminică când mama m-a îmbrăcat cu blugii noi la modă şi cu tricoul cu desene animate şi cu adidaşii care mi i-a luat mamaia de la mol, dar tot cu banii lui tata care totuşi nu s-a supărat. [...]

Tot Premiul I ca mine l-a luat şi Nahabetian Miruna. Colega mea Nahabetian Miruna este o fată foarte frumoasă şi care învaţă foarte bine. Ea are pielea smeadă şi ochii negri ca două mure.

Părul ei este lung şi negru şi şi-l împleteşte în două cosiţe arămii terminate cu elastice şi biluţe roz, verzi sau portocalii. [...] Cel mai bine Nahabetian Miruna învaţă la română şi face cele mai lungi şi mai frumoase compuneri cu actriţe, extratereştri, maşini de curse şi cu peisaje de vis. Din punctul de vedere al firii ea este o fată blândă, bună, veselă şi mereu pusă pe şotii. [...]

Când am ajuns la şcoală toată lumea era în curte în jurul scenei dar serbarea nu era începută. Prin curte erau multe mame şi toţi copii din şcoală şi câţiva taţi dar mai puţini. Soarele strălucea frumos şi păsărelele cântau în copaci iar domnul director adjunct făcea probă la microfon. M-am uitat în jur şi ce să vezi? Către mine se îndrepta Robert care este cel mai bun prieten al meu. [...] Când m-a văzut mi-a zis:

– Ce faci măi Raluca?

Pentru că m-a poreclit aşa de când i-am spus o dată că m-am uitat cu mamaia la emisiunea Iartă-mă. La început m-am supărat dar pe urmă mi-a trecut. Numele Luca num-i place foarte mult însă mama şi tata zic că e mai bun decât Robert pentru că e un nume de-al nostru românesc. După ce am vorbit puţin a început serbarea şi a trebuit să treacă fiecare la locul lui. Eu stăteam primul lângă Agache Cristina dar Nahabetian Miruna tot nu era ajunsă.

(T.O. Bobe, *Cum mi-am petrecut vacanţa de vară*)

1. Notează cuvinte/ grupuri de cuvinte prin care să descrii ultima serbare şcolară la care ai participat tu:

_____

_____

_____

_____

2. Cine a scris romanele din care au fost extrase fragmentele de mai sus? Notează numele celor doi autori:

A. _____

B. _____

3. Rescrie secvenţele de mai jos, corectând greşelile:

a) ***să îm-i cumpăr de la o florărie coroniţă pentru a II-a zi;***

_____

b) ***adidaşii care mi i-a luat mamaia de la mol;***

_____

c) ***Prin curte erau multe mame şi toţi copii din şcoală.***

_____

Scanned with OKEN Scanner

4 Subliniază, cu un creion, toate greşelile pe care le identifici în textul B, oricare ar fi natura lor.

5 În textul B există greşeli, deoarece:

a) autorul nu ştie să scrie corect;
b) Luca, un băiat care scrie o compunere, nu scrie corect.

6 Bifează căsuţa corespunzătoare unui mod de expunere prezent în fragmentele A sau B:

	A.	B.
▪ naraţiune la persoana a treia	☐	☐
▪ naraţiune la persoana întâi	☐	☐
▪ dialog	☐	☐
▪ descriere	☐	☐
▪ monolog interior	☐	☐

7 Citeşte, cu atenţie, afirmaţiile următoare, care se referă la naratorul din textul A. Dacă apreciezi că afirmaţia este adevărată, notează, în dreptul ei, litera A. Dacă tu consideri că afirmaţia este falsă, notează litera F.

a) Naratorul este Niculae, deoarece el merge la serbarea şcolară. ☐
b) Naratorul este omniscient, deoarece ştie ce gândeşte şi ce simte Niculae. ☐
c) Naratorul este Marin Preda, deoarece el este autorul romanului *Morometii*. ☐

8 Indică naratorul din textul B:

a) T.O. Bobe; b) Luca, narator-personaj; c) Robert, narator-martor.

9 Scrie numele personajelor conturate în cele două fragmente:

A

B

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

10 Selectează, din textul A, câte un enunț care să descrie:

a) aspectul exterior al lui Niculae și al lui Luca:

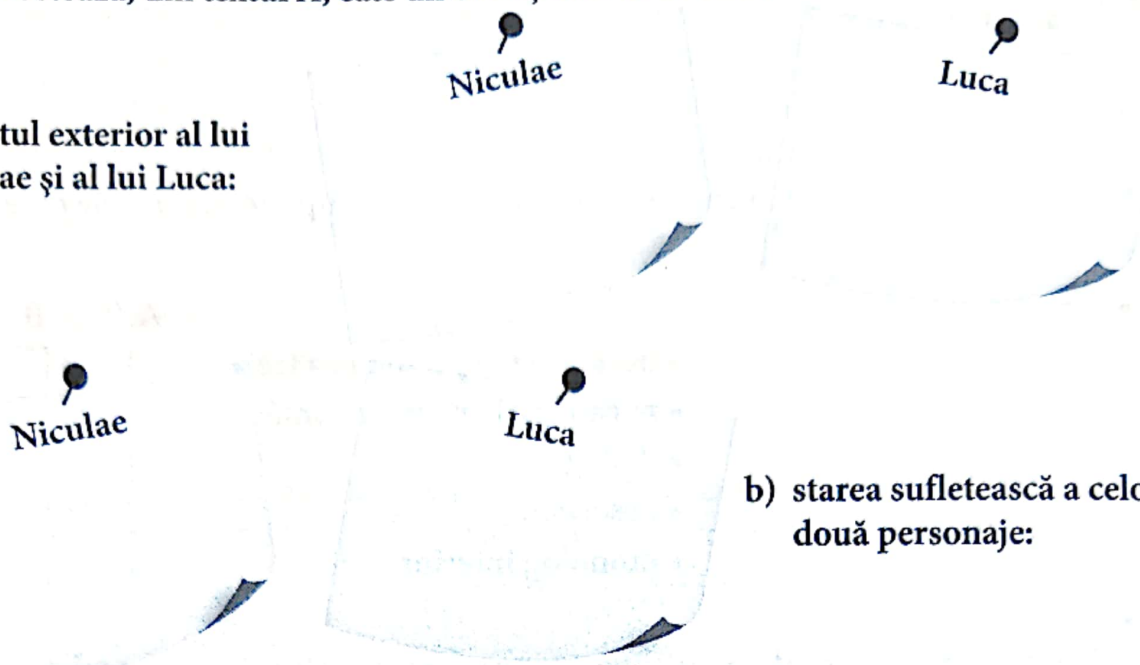

b) starea sufletească a celor două personaje:

11 Numește câte o modalitate de caracterizare directă a personajelor Niculae și Luca:

_____

_____

_____

12 Exemplifică o modalitate de caracterizare indirectă, identificată în oricare dintre cele două texte:

_____

_____

_____

_____

13 Ilustrează o trăsătură morală a personajului Luca:

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

14. **Prin secvențele selectate mai jos, sunt conturate două personaje feminine: Irina Boțoghină și Miruna Nahabethian:**

A.

Boțoghină Irina stătea și aștepta să-i vie rândul la sărit. Când o văzu Niculae cum stă, cu umărul ei stâng puțin ridicat, oacheșă și cu coadele mici lăsate peste o bluză nouă, i se păru atât de frumoasă încât, uitându-se la ea, sângele îi împurpura obrajii și inima începu să i se zbată în piept ca o vrabie. Aștepta ca ea să ridice ochii și să-l vadă cu pălărie și curea. Irina însă nu ridica deloc ochii spre el; aștepta cu nerăbdare să-i vină rândul la joc.

B.

Colega mea Nahabetian Miruna este o fată foarte frumoasă și care învață foarte bine. Ea are pielea smeadă și ochii negri ca două mure. Părul ei este lung și negru și și-l împletește în două cosițe arămii terminate cu elastice și biluțe roz, verzi sau portocalii. [...] Cel mai bine Nahabetian Miruna învață la română și face cele mai lungi și mai frumoase compuneri cu actrițe, extratereștri, mașini de curse și cu peisaje de vis. Din punctul de vedere al firii ea este o fată blândă, bună, veselă și mereu pusă pe șotii.

a) Indică tipul de portret realizat fiecăruia dintre cele două personaje:

	• portret fizic	• portret moral	• portret mixt (fizic și moral)
Irina:	☐	☐	☐
Miruna:	☐	☐	☐

b) Notează trăsăturile morale/ fizice ale celor două fete, evidențiate prin caracterizare directă realizată de către narator:

Irina	Miruna

c) Identifică, în cele două texte, câte o figură de stil:

A. _____: _____

B. _____: _____

d) Portretul realizat de Luca (textul B) conține stângăcii în redactare sau termeni aflați în contradicție. Subliniază structurile inadecvate din exemplele transcrise mai jos:

- ***Părul ei este lung și negru și și-l împletește în două cosițe arămii terminate cu elastice și biluțe roz, verzi sau portocalii.***
- ***Din punctul de vedere al firii ea este o fată blândă, bună, veselă și mereu pusă pe șotii.***

Scanned with OKEN Scanner

e) Care este, în opinia ta, atitudinea lui Niculae, respectiv a lui Luca, faţă de colega de clasă portretizată în text? Justifică-ţi răspunsul, pe baza unui argument:

- superioritate;
- inferioritate;
- simpatie;
- admiraţie;
- dispreţ;
- toleranţă.

f) Redactează o compunere, de 10-15 rânduri, în care să realizezi portretul unui coleg de clasă (real sau imaginar). În compunerea ta, vei avea în vedere:

- să evidenţiezi două trăsături ale colegului;
- să utilizezi două imagini artistice diferite;
- să ai un conţinut adecvat tipului de text indicat.

Scanned with OKEN Scanner

15 Cum consideri că îi privesc pe Niculae şi pe Luca celelalte personaje conturate în text? Notează-ţi răspunsul în dreptul săgeţii adecvate, în măsura în care identifici detalii sugestive pentru a-ţi forma un punct de vedere:

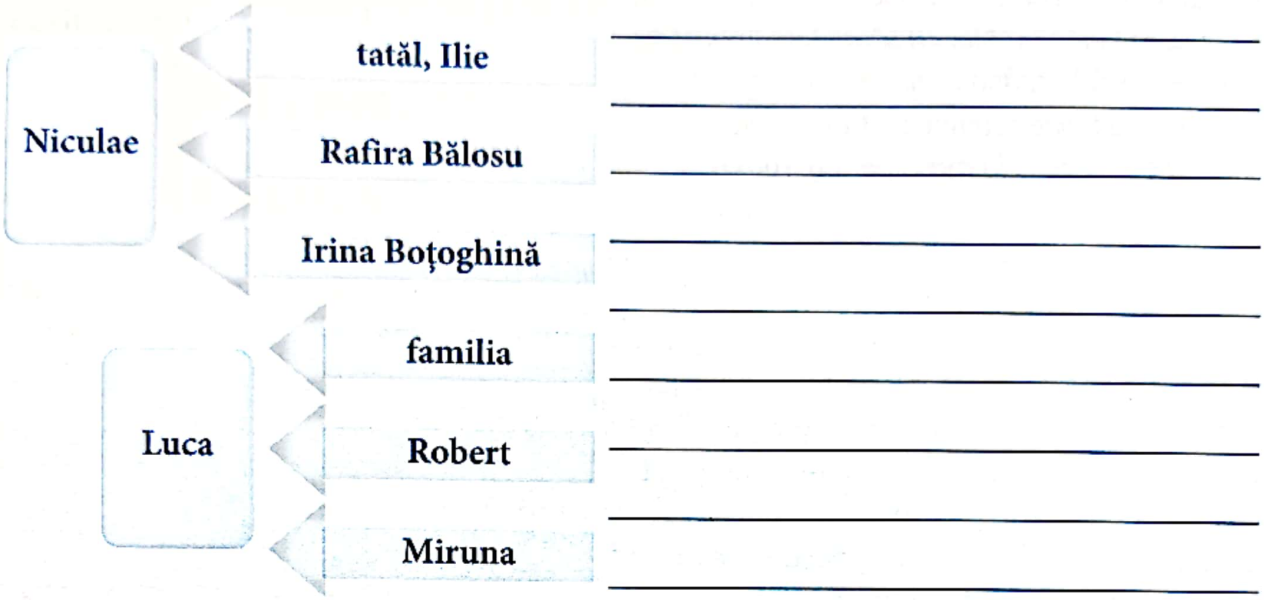

16 Redactează o compunere, de 10-15 rânduri, în care să evidenţiezi trăsăturile unui personaj din fragmentele citate.
În compunerea ta, trebuie:
- să numeşti două mijloace de caracterizare a personajului ales;
- să ilustrezi două trăsături ale personajului cu exemple adecvate, selectate din fragmentul la care ai ales să te referi.

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

Secvențe narative

Citește, cu atenție, textele I, II și III:

I. *Nastratin Hogea odată fiind la nuntă chemat,*
Se duse în haine simple, ca sărac biet îmbrăcat;
Nuntașii astfel văzându-l nici în seamă nu-l băga,
Ci pe cei cu haine scumpe să trateze alerga;
Și după ce așezară la masă pe toți frumos,
Îl puseră și pe dânsul în colțul mesii de jos.
Nastratin văzând aceasta, se sculă-n grab alergă,
Și la un al său prieten să-i dea hainele-l rugă;
Dându-i hainele acela, se-mbrăcă galant pe loc,
Puse și-o blană asupră-și, cu postav roșu de foc,
Și așa mergând el iarăși la nunta ce-a fost chemat,
Cum îl văzură nuntașii, cu cinste l-a-ntâmpinat:
– Poftim, poftim, Hogea – efendi, către dânsul toți zicând,*
L-a pus tocma-n fruntea mesii, fiecare loc făcând.
El dacă șezu la masă ș-a-ntins mâneca în vas,
Zicând: – Poftim, poftim, blană, mănâncă ce e mai gras!
Îl întrebară nuntașii: – Hogea-efendi! zicând,
Pentru ce o faci aceasta, ș-întingi mâneca mâncând?
– Pentru că, el le răspunse, eu întâi când am venit,
Cu hainele cele proaste, nimenea nu m-a cinstit,
Și când v-am dat bună ziua, abia mi-a zis: „Mulțămim!",
Iar cum venii cu acestea, toți mi-au zis: „Poftim, poftim!"
De aceea și eu blana să mănânce o poftesc,
Căci văz toți privesc la haine, iar persoana n-o cinstesc.

(Anton Pann, *Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea* - fragment)

**efendi* – domnule

1 Încercuiește litera corespunzătoare acelui răspuns pe care îl consideri corect:

- **De ce împrumută Nastratin Hogea o haină de blană?**

a) **fiindcă îi este frig la nuntă;**
b) **fiindcă haina de blană este semnul distinctiv al bogăției;**
c) **fiindcă nu îi plac hainele lui simple;**
d) **fiindcă vrea să stea în fruntea mesei.**

- **Care este motivul schimbării din atitudinea nuntașilor?**

a) **se bucură să îl revadă pe Nastratin;**
b) **și-au dat seama că au greșit;**
c) **judecă după aparențe;**
d) **sunt politicoși.**

Scanned with OKEN Scanner

2 Scrie câte un sinonim pentru sensul din text al cuvintelor indicate:

să trateze _____

iarăşi _____

haine _____

cinstesc _____

3 Stabileşte ordinea logică şi temporală a următoarelor idei principale ale textului, apoi notează, în casete, literele corespunzătoare acestora:

a) Nastratin pleacă atunci când constată că la nuntă sunt bine trataţi doar oamenii cu dare de mână.
b) Nastratin împrumută haine scumpe de la un prieten.
c) Nastratin le spune nuntaşilor că l-au judecat numai după hainele purtate.
d) Nuntaşii se miră când Nastratin îşi invită haina de blană să mănânce.
e) Nastratin Hogea merge la o nuntă îmbrăcat în haine simple.
f) Nastratin Hogea este aşezat în fruntea mesei.

4 Selectează două secvenţe care să conţină repere temporale:

_____

_____

_____

5 Menţionează două caracteristici ale operei epice, existente în textul dat.

_____

_____

6 Identifică procedeul de legare a secvenţelor narative, prezent în fragmentul dat:

a) înlănţuire;
b) alternanţă;
c) inserţie.

7 Explică, în 2-3 rânduri, valoarea expresivă a repetiţiei *Poftim, poftim.*

_____

_____

_____

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

8 Din seria de mai jos, alege doar acele trăsături morale pe care le poți atribui personajelor indicate. Marchează, prin săgeți, corespondențele posibile între cele două coloane:

- politețe
- superficialitate
- inteligență
- generozitate
- ironie
- ipocrizie
- ospitalitate

Nastratin

nuntașii

9 Prezintă, în maximum trei rânduri, semnificația secvenței *toți privesc la haine, iar persoana n-o cinstesc.*

10 Redactează o compunere, de 10-15 rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul textului dat.

În compunerea ta, trebuie:

- să exprimi un punct de vedere argumentat despre semnificațiile/ mesajul textului;
- să prezinți, pe scurt, întâmplarea relatată în text;
- să evidențiezi mesajul, prin raportare la două mijloace expresive;
- să redactezi un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita de spațiu indicată.

Scanned with OKEN Scanner

II. Trenul oprise. Din vagoane coborâră câţiva călători, dar printre ei nici urmă de Tic sau Ionel. Ursu se aplecă pentru a privi pe sub vagoane în partea cealaltă a peronului. [...]

– Tic! strigă dintr-o dată Ursu cu o voce care făcu să zornăie geamurile gării.

Chemarea atrase la ferestrele vagoanelor toţi călătorii. Se întrebau miraţi cine poate să posede o asemenea voce şi ce însemna acea chemare. Poate că ea urnise trenul din loc. Cei aşteptaţi nu se vedeau însă nicăieri.

– De ce l-ai strigat pe Tic? întrebă Maria, după ce se potoliră zgomotele.

– Pentru că, după calculele mele, trebuia să sosească astăzi, răspunse Victor în locul lui Ursu. Mai mult de o zi nu putea să rabde despărţirea de noi. Să mă fi înşelat?... Să nu fi găsit bilet... Dar nu-i el omul care să nu poată face rost de bilet... Să mă fi înşelat? Dar nu numai el. Şi Ionel... Ionel de ce n-a sosit? încurcătură după încurcătură.

– Acum înţeleg de ce aţi vrut să vin la gară... Nu ştiu ce să-ţi răspund, Victor. Nu m-am gândit până acum la venirea lui Tic, şi-mi dau seama... că nu-mi dau seama de nimic. Nu, nu fac jocuri de cuvinte. Dar nu pot înţelege cum de nu m-am gândit... în fond ai dreptate. Mai mult de o zi nu poate Tic să suporte despărţirea. Nu, nu cred că te-ai înşelat... Dar după cum vezi...

Toată jalea lumii se putea citi pe chipul lui Ursu. El nu mai credea nimic, nu mai întreba nimic. Îşi trăia cu fidelitate durerea.

– Ce ne facem acum? se întrebă din nou Victor. Să ne întoarcem, să aşteptăm? Trenul următor de la Constanţa soseşte peste două ore. Să-l aşteptăm? O licărire de speranţă se ivi în privirile lui Ursu. Poate că Tic va veni cu trenul acela... Maria ridică din umeri. Ea era dispusă să accepte orice propunere.

Victor făcu un mare efort pentru a-şi alunga neliniştea:

– La urma urmei poate că exagerăm. Dacă Ionel a venit cu o ocazie sau a plecat cu o ocazie?

– Şi Tic? întrebă Ursu cu un ton care cam cerea socoteală.

– Tic... Poate că n-a plecat... Nu, asta n-o cred. Poate s-a oprit să se plimbe prin Constanţa.

Victor vorbise mai mult ca să se afle în treabă, pentru că nu credea nicio iotă din ceea ce spunea.

2

Şi totuşi cei doi cireşari se plimbau braţ la braţ pe străzile Constanţei. Ionel sosise în oraş cu zece ore înaintea lui Tic, încărcat de veşti şi de enigme. Spre profunda lui disperare, nu găsise nicio telegramă, nicio scrisoare de la prieteni. Părinţii îi observaseră muţenia, tristeţea, dezamăgirea, încercaseră să-l descoasă, dar, în afară de răspunsul că-l doare capul, nu reuşiseră să scoată nimic altceva de la dânsul. Petrecuse îngrozitor noaptea, chinuit de nelinişti, de coşmaruri, încercând să dea tot felul de răspunsuri, care de care mai absurde, întrebărilor care-l frământau. Abia spre dimineaţă îl înghesui somnul cu atâta bruscheţe şi ferocitate, că avusese o clipă senzaţia unei decapitări definitive. Apoi nu mai ştiuse nimic. Noroc că-şi pusese lângă el deşteptătorul. Sărise din pat ca un arc, se băgase sub un duş rece, se îmbrăcase la iuţeală şi sfrrrr... în goană spre gară. De ce spre gară, de ce la o asemenea oră? Nu putea nici el să-şi răspundă. Poate că fusese ceva în capul lui când se culcase, însă era atât de buimac, că nu putea să judece mai adânc la ora aceea matinală. Ajunsese în gară odată cu sosirea unui tren. Încă în timpul mersului, zărise la geamul unui compartiment chipul iscoditor al lui Tic. Ţipase cât îl ţineau puterile: „Tic!" şi începuse să alerge ca un nebun, sărind printre bagaje şi despărţind grupurile de oameni de pe peron.

Tic îl văzuse, îi făcuse un semn cu mâna, înviorat şi el de bucuria neaşteptatei întâlniri. Se îmbrăţişaseră, se sărutaseră, de parc-ar fi fost cei mai buni prieteni din lume.

– Trebuie să trecem neapărat pe acasă, se rugase Ionel de Tic. Altminteri e jale.

– Şi cu bagajele ce fac? Şi apoi pierd legătura... Şi... la stai puţin. Mai întâi să-mi spui...

Scanned with OKEN Scanner

– Mai întâi să lăsăm bagajele la magazie, apoi avem noi timp de întrebări şi răspunsuri. E grabă mare, Tic. Dacă nu-l prindem pe tata, trebuie să aşteptăm până deseară. [...]

Pe Ionel nu-l mai mira de multă vreme perspicacitatea prietenului său mai mic. Clătină admirativ din cap, ca să-i facă plăcere, apoi îi şopti:

– Acum e-acum! Să-ţi văd talentele de cuceritor, că ai cu cine să te înfrunţi. Părinţii lui Ionel tocmai luau cafeaua de dimineaţă pe terasă. Tic se înarmă cu zâmbetul său irezistibil şi, după o introducere politicoasă, începu să flateze gazda vorbind despre binefacerile şi plăcerile unei vacanţe pe malul mării. Foarte repede trecu însă la obiectul principal al vizitei:

– Grupul nostru a găsit un loc foarte bun pe malul mării. E un soare plăcut, umbră, apă mică. Şi foarte multă linişte. Ne-am găsit şi ocupaţii. Foarte plăcute. Victor face exerciţii la algebră, Maria ne recită poezii clasice... Lucia organizează concursuri de istorie, Ursu se ocupă de gimnastica noastră zilnică. Păcat că n-avem pe cineva care să ne dezvăluie tainele fizicii. Tatăl lui Ionel dibui manevrele lui Tic şi-i sări imediat în ajutor.

– Cine e cel mai bun din şcoală la fizică? Nu cumva Dan?

– Dan? sări mama cireşarului. Nici atâta lucru nu ştii? Ionel e cel mai bun! De trei ani de zile ia premiu special.

– Da! Da! întări Tic cu gravitate. Nici vorbă. Dan se laudă numai că-l întrece pe Ionel.

– Ce tupeu! Ar trebui să te duci acolo, Ionel, şi să-i arăţi tu lui!

– De fapt ne-aţi dat o idee straşnică! Cum de nu ne-am gândit la ea? Să organizăm pe nesimţite şi pe nespuse o întrecere între Ionel şi Dan. Extraordinar! Vă mulţumim foarte mult.

Pusă în faţa faptului împlinit, mama cea grijulie nu mai avea puterea să obiecteze. Ba chiar începea să simtă satisfacţie pentru straşnica ei idee.

– Numai să aveţi grijă. Să nu mergeţi prea departe în larg... şi să nu săriţi cu capul în jos...

Tic deveni şi mai cuceritor:

– Vă închipuiţi dumneavoastră că, având-l în mijlocul nostru pe Ionel, o să ne mai preocupe altceva în afară de fizică? Tatăl lui Ionel clipi complice din ochi, apoi făcu un gest de afirmaţie către soţia lui.

(Constantin Chiriţă, *Cireşarii*)

1 **Aflaţi într-un sat, pe malul mării, lângă Constanţa, câţiva dintre cireşari vin la gară să-i aştepte pe Tic şi pe Ionel. Scrie, în căsuţele de mai jos, numele acestora:**

2 **O altă secvenţă narativă prezintă întâlnirea dintre Tic şi Ionel, la Constanţa, şi hotărârea acestora de a merge să-şi întâlnească prietenii. Transcrie enunţul prin care se face trecerea de la o secvenţă la alta.**

3 **Identifică procedeul prin care se face trecerea de la un plan narativ la celălalt:**

a) înlănţuire;
b) alternanţă;
c) inserţie.

Scanned with OKEN Scanner

4 Alege reprezentarea grafică pe care o consideri potrivită pentru procedeul identificat la exercițiul 3:

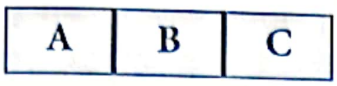

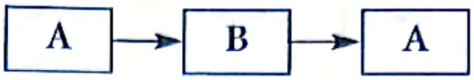

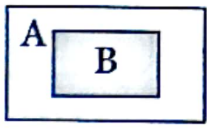

5 Răspunde la următoarele întrebări:

a) Care este reacția lui Ursu atunci când constată că Tic și Ionel nu sunt în trenul care vine de la Constanța?

b) De ce vrea neapărat Ionel să-l găsească pe tatăl său acasă?

c) Cum îți explici reacția mamei atunci când tatăl lui Ionel spune că Dan este cel mai bun la fizică?

d) Ce mesaj încearcă să-i transmită Tic mamei lui Ionel prin modul în care descrie locul în care se vor reuni cireșarii: *E un soare plăcut, umbră, apă mică. Și foarte multă liniște*?

a) _____

_____

_____

b) _____

_____

c) _____

_____

d) _____

_____

_____

_____

_____

6 Unele stări sufletești ale personajelor sunt sugerate prin semnele de punctuație. Explică ce rol au, din acest punct de vedere, *punctele de suspensie*, *semnul întrebării* și *semnul exclamării*, în secvențele de mai jos:

a) – *Acum înțeleg de ce ați vrut să vin la gară... Nu știu ce să-ți răspund, Victor. Nu m-am gândit până acum la venirea lui Tic și-mi dau seama... că nu-mi dau seama de nimic.*

_____

b) *De ce spre gară, de ce la o asemenea oră?*

_____

c) – *Ce tupeu! Ar trebui să te duci acolo, Ionel, și să-i arăți tu lui!*

_____

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

7. Identifică, în fragmentul dat, trei câmpuri lexicale diferite şi notează cuvinte/ structuri lexicale care să le aparţină:

• _____	• _____	• _____
• _____	• _____	• _____
• _____	• _____	• _____

8. Te regăseşti în vreuna dintre situaţiile prezentate în fragmentul dat? Motivează-ţi răspunsul, în două-trei rânduri:

_____

_____

_____

9. Scrie, în casetele libere, trăsăturile morale ale lui Tic, aşa cum reies din secvenţele selectate mai jos.

Fragmente	Trăsături morale
nu-i el omul care să nu poată face rost de bilet	
Mai mult de o zi nu poate Tic să suporte despărţirea.	
nu-l mai mira de multă vreme perspicacitatea prietenului său mai mic.	

10. Precizează două modalităţi de caracterizare a personajului Tic, identificate în fragmentul selectat:

_____

_____

11. Consideri că Tic procedează corect sau incorect minţind-o pe mama prietenului său? Precizează care este punctul tău de vedere şi formulează două argumente pe baza cărora îl susţii:

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Redactează o compunere, de 10-15 rânduri, în care, pe baza fragmentului dat, să caracterizezi personajul Tic.

În compunerea ta, trebuie:
- **să evidenţiezi două trăsături morale şi/ sau fizice ale personajului;**
- **să ilustrezi două modalităţi de caracterizare;**
- **să redactezi un conţinut adecvat cerinţei formulate;**
- **să respecţi limita de spaţiu indicată.**

III. *După ce am ales şi am măsurat locul căsuţei de la Bradu Strâmb, prietinul Ionel Nemo s-a dus s-audă şi să vadă cerbii, în nişte plantaţii nouă. [...] Eu şi cu Pavel-baci am luat toiege albe ş-o corfă, hotărâţi să căutăm hribi. Aici în Valea Frumoasei se zice „hribe" şi „mânătărci". Pavel-baci le spune şi „pitoance". Am trecut podurile din vale şi ne-am suit pe Oaşa Mică. [...] Ne suiam tot mai sus; pe urmă ne-am oprit şi am privit zăpezile piscurilor nalte şi depărtate. Pavel-baci le spunea pe nume. Când a numărat „Fetiţa" şi „Fata", s-a oprit.*

Fetiţa şi Fata se îmbracă iar deplin cu pădure, mă informa domnia sa. În curând au să fie acolo iarăşi singurătăţile şi raiurile de odinioară.

–Fetiţa şi Fata au şi o poveste.

În jumătatea de ceas a popasului, Pavel-baci mi-a spus povestea. Am ascultat-o în tăcere atent şi mi-a plăcut. [...]

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

– Era odată o babă ş-un moşneag... mi-a spus Pavel-baci.

Aşa încep aproape toate poveştile.

Era odată o babă ş-un moşneag. Căsuţa lor de bârne sta la malul Sălanelor. Creşteau atunci pe tăpşan strămoşii vechi ai bradului bătrân şi strâmb de-acum. [...]

Într-o zi, pe când asfinţea soarele, baba sta singură lângă vatră, cu focul stâns şi uşa deschisă. Aştepta pe moşneag care se dusese de dimineaţă după lemne în pădure şi nu se mai întorsese nici la acel ceas târziu.

– Poate a vrut Dumnezeu să i se sfârşească azi zilele, mormăia bătrâna, clătinându-şi fruntea la dreapta şi a stânga. Umblă greu şi-i slab. Dacă i-a ieşit înainte un urs, i s-au isprăvit drumurile. Nu mai am mult nici eu; m-oi duce după dânsul. [...]

Pe când mormăia astfel, vede în dreptul soarelui, pe potecă, umblând cu grăbire un bărbat voinic.

– Cine să fie? tresare baba.

Bărbatul vine asupra căsuţei. Leapădă în bătătură o sarcină mare de vreascuri. Intră şi pune pe marginea vetrei corfa plină de zmeură.

Baba clipeşte din ochi cu grozavă uimire:

– Cine eşti dumneata, omule? [...] Dumneata eşti, Onule? şopteşte baba cu înfricoşare.

– Ce te-a apucat? se întoarce bărbatul. De douăzeci de ani nu mi-ai mai spus pe nume. Zi-mi "moşnege" şi nu te mai holba aşa la mine cu gura căscată.

– Vai, Onule, ce s-a întâmplat? strigă baba. Te-ai dus bătrân şi te-ai întors tânăr. Unde-ai nimerit? Ce-ai făcut? Spune. Dacă nu grăieşti repede, plesnesc aici.

Omul se întoarce în loc, se uită la el însuşi; îşi strânge pumnii, bate cu piciorul în pământ.

– Aşa este, zise el. Mă miram de ce-mi pare drumul mai uşor la întoarcere. Povara era ca o nimica. Şi-mi era luminat sufletul ca de o bucurie. Abia acum înţeleg.

– Ce înţelegi?

– Ascultă, babă Glafiră, ce mi s-a întâmplat. Când mă duceam ast'dimineaţă cu greu la deal, am ajuns într-un pisc şi-am stat să răsuflu. Văd nu departe şi o desime de zmeuriş. Cum stam jos şi mă bătea soarele şi piroteam, iată aud glas de pasăre. Întorc ochii şi văd pe o cloambă două forfecuţe. Ce caută în codru forfecuţe la vremea asta? De unde până unde s-au rătăcit aici două păsărele ca acestea? Când, le-aud grăind între ele şi spunând: Să ducem cu noi colo şi pe acest moşneag căzut.

– Omule, aiurezi. Înţeles-ai graiul păsărilor?

– L-am înţeles. Nu pot să spun de ce şi cum, dar l-am înţeles. Aşa că au zburat păsările de pe cloamba lor mai încolo şi m-am ridicat şi eu de pe piatră. Au sfârâit din aripi ici-colo. Când întârziam, se întorceau spre mine. Am ajuns într-un târziu la o margine de poiană, într-un loc pe care nu l-am mai văzut niciodată şi nu-l cunoşteam. M-am oprit gândindu-mă că-s trudit şi însetat. Când m-am gândit la asta, s-a arătat o desime de jnepeni la o intrare de peşteră. Stăteau acolo doi căpriori; îşi plecau capetele şi le ridicau. Când ridicau capetele, le curgeau de pe boturi mărgele de apă. Bucurându-mă că am găsit cu ce să-mi potolesc arşiţa, am păşit înainte. Căpriorii s-au ferit în desime şi de atunci am văzut fântâna.

(Mihail Sadoveanu, *Fântâna tinereţii*)

Scanned with OKEN Scanner

1 Identifică procedeele de legare a secvențelor narative, prezente în fragmentul dat:

a) înlănțuire;
b) alternanță;
c) inserție.

2 Selectează, după model, din prima secvență narativă, trei structuri care să marcheze prezența unui narator subiectiv:

am măsurat locul căsuței

_____

_____

_____

3 Răspunde la următoarele întrebări referitoare la cel de-al doilea plan narativ:

a) Cine narează povestea babei și a moșneagului?

_____

b) Când și unde povestește?

_____

c) Ce îl determină să povestească?

_____

d) Ce povestește? Scrie, în 4-6 rânduri, un rezumat al acestor întâmplări:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

4 Literele A și B notează cele două planuri narative din text. Rescrie, în figura corespunzătoare:
a) numele personajelor construite în cele două planuri narative ale textului;
b) câte o structură care să conțină un reper temporal.

A

B

Literatură

Scanned with OKEN Scanner

5 Identifică două elemente dintre cele menționate mai jos, care asigură continuitatea între cele două planuri narative:

a) timpul acțiunii;
b) locul în care se desfășoară evenimentele;
c) personajul Pavel-baci;
d) faptul că moșneagul înțelege graiul păsărilor.

6 Încercuiește litera corespunzătoare modurilor de expunere prezente în textul dat:

a) narațiune la persoana întâi;
b) narațiune la persoana a treia;
c) descriere de tip portret;
d) descriere de tip tablou;
e) dialogul;
f) monologul interior.

7 Indică momentul/ momentele subiectului care pot fi identificate în fragmentul selectat din narațiunea lui Pavel-baci:

expoziționea | intriga | desfășurarea acțiunii | punctul culminant | deznodământul

8 Notează două caracteristici ale basmului, prezente în narațiunea lui Pavel-baci:

_____

_____

9 Selectează, din fragment, câte două secvențe care conturează imaginea celor două vârste descrise în text:

bătrânețe

- _____
- _____

tinerețe

- _____
- _____

10 Comentează enunțurile de mai jos, sugestive pentru reacția babei atunci când își vede soțul întinerit:

- *Dumneata ești, Onule? șoptește baba cu înfricoșare.*

_____

_____

- *Unde-ai nimerit? Ce-ai făcut? Spune. Dacă nu grăiești repede, plesnesc aici.*

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

11. Ce crezi că va face baba Glafira după ce ascultă istorisirea despre fântâna tinereții? Motivează răspunsul pe care l-ai ales:

a) va pleca să caute și ea fântâna tinereții, deoarece _____

_____

_____

b) îi va cere bărbatului să renunțe la tinerețea dobândită miraculos, deoarece _____

_____

_____

12. Redactează o compunere, de 10-15 rânduri, în care să argumentezi că fragmentul dat aparține genului epic.

- să prezinți două trăsături ale genului epic, prezente în fragmentul selectat;
- să ilustrezi cele două trăsături;
- să redactezi un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita de spațiu indicată.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Noțiuni de sintaxă

Relații sintactice în propoziție și în frază

1 **Subliniază, cu o linie, predicatele și cu două linii, subiectele, din următoarele propoziții:**

a) *Îmi place muzica.*
b) *A fost interesantă compunerea ta.*
c) *Ionela, vino și tu aici!*
d) *A fost în excursie colega lui de bancă?*

2 **Selectează, din propozițiile de mai jos, atributele și complementele. Precizează felul lor:**

a) *Pe străzile înguste ale orașului ei se vedeau semne de toamnă.*

- _____ = _____
- _____ = _____
- _____ = _____

- _____ = _____
- _____ = _____
- _____ = _____

b) *Ți-a oferit întotdeauna sprijinul nostru.*

- _____ = _____
- _____ = _____

- _____ = _____
- _____ = _____

3 **Transformă propozițiile simple în propoziții dezvoltate, iar pe cele dezvoltate în propoziții simple:**

Pădurea fumegă. Negurile se lasă, perdeluind zările. Păsările se rotesc în înalt [...]. Se duc!

(Emil Gârleanu, *Nedespărțite!*)

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Scanned with OKEN Scanner

4 **Citește, cu atenție, textul de mai jos și răspunde la cerințe:**

Domnul: Domnu-i acasă?
Feciorul: Da, dar mi-a poruncit să spui, dacă l-o căuta cineva, c-a plecat la țară.
D.: Dumneata spune-i c-am venit eu.
F.: Nu pot, domnule.
D.: De ce?
F.: E încuiată odaia.
D.: Bate-i să deschidă.
F.: Apoi, a luat cheia la dumnealui când a plecat.
D.: Care va să zică, a plecat?
F.: Nu, domnule, n-a plecat.
D.: Amice, ești... idiot!
F.: Ba nu, domnule.
D.: Zici că nu-i acasă.
F.: Ba-i acasă, domnule.
D.: Apoi, nu ziseși c-a plecat?
F.: Nu, domnule, n-a plecat.
D.: Atunci e acasă.
F.: Ba nu, da n-a plecat la țară, a ieșit așa.
(Ion Luca Caragiale, *Căldură mare*)

Transcrie din text:

a) o propoziție simplă:

_____

b) o propoziție dezvoltată:

_____

c) o propoziție afirmativă:

_____

d) o propoziție negativă:

_____

e) o propoziție interogativă:

_____

f) o propoziție enunțiativă propriu-zisă:

_____

g) o propoziție enunțiativă exclamativă:

_____

h) o frază:

_____

5 **Completează formele de mai jos și construiește, astfel, propoziții, respectând structurile indicate. Precizează dacă propoziția pe care ai construit-o este simplă sau dezvoltată.**

predicat verbal + **subiect** + **complement**

•

subiect + **predicat nominal cu nume predicativ multiplu**

•

complement + **subiect** + **atribut** + **predicat verbal**

•

Limba română

Scanned with OKEN Scanner

6 **Selectează, din fragmentul de mai jos, câte două părți de propoziție, pentru a ilustra raportul sintactic indicat:**

Shakespeare a creat lumea în şapte zile.
În prima zi a făcut cerul, munţii şi prăpăstiile sufleteşti.
În ziua a doua a făcut râurile, mările, oceanele
Şi celelalte sentimente –
Şi le-a dat lui Hamlet, lui Iulius Caesar, lui Antoniu,
Cleopatrei şi Ofeliei,
Lui Otello şi altora,
Să le stăpânească, ei şi urmaşii lor.
(Marin Sorescu, *Shakespeare*)

a) interdependență:
_____
_____

b) coordonare:
_____
_____

c) subordonare:
_____
_____

7 **Continuă frazele cu propoziţii aflate în raportul sintactic cerut între paranteze faţă de ultima propoziţie:**

a) Nu mi-am luat umbrela _____ **(coordonare)**

b) Nu mi-am luat umbrela _____ **(subordonare)**

c) Aş vrea să schiez _____ **(coordonare)**

d) Aş vrea să schiez _____ **(subordonare)**

8 **Desparte frazele de mai jos în propoziţii şi precizează raporturile sintactice existente:**

Şi eram şi eu acolo de faţă, şi-ndată după aceea am încălecat pe-o şea ş-am venit de v-am spus povestea aşa, ş-am mai încălecat pe-o roată şi v-am spus povestea toată; şi unde n-am mai încălecat şi pe-o căpşună şi v-am spus, oameni buni, o mare şi gogonată minciună!
(Ion Creangă, Capra cu trei iezi)

Aşa-mi vine câteodată
Să las mamă,
Să las tată,
Să mă sui la munţi cu peatră;
Să-mi fac ochişorii roată
Să mă uit la lumea toată
Unde am trăit odată.
(Folclor)

Scanned with OKEN Scanner

Vocabularul (Lexicul)

Sensul cuvintelor în context

1. Citeşte textul şi răspunde la cerinţe:

Zugrăvirea cu ajutorul pistolului de vopsit are marele avantaj de a acoperi atât suprafeţe mari, cât şi forme complexe.

Practic putem vopsi orice, de la caroseria unei maşini, până la un perete, un plafon sau o mobilă.

(Să vopsim uşor!, revista *Misiunea casa)*

a) acest text este: literar/ nonliterar; în el predomină cuvintele cu sens: propriu/ figurat.

b) identifică un cuvânt cu sens propriu secundar; alcătuieşte un enunţ în care să aibă sens propriu de bază.

_____

_____

c) identifică un cuvânt cu sens propriu de bază care poate avea şi sens figurat; formează un enunţ cu acest sens.

_____

_____

2. Citeşte, cu atenţie, textul:

POETUL

Tu eşti o undă, eu sunt o zare,
Eu sunt un ţărmur, tu eşti o mare,
Tu eşti o noapte, eu sunt o stea –
lubita mea

IUBITA

Tu eşti o ziuă, eu sunt un soare,
Eu sunt un flutur, tu eşti o floare,
Eu sunt un templu, tu eşti un zeu –
lubitul meu.

(Mihai Eminescu, *Replici*)

a) acest text este: literar/ nonliterar; în el predomină cuvintele cu sens: propriu/ figurat;

b) identifică în text cinci cuvinte cu sens figurat; construieşte cu două dintre acestea propoziţii în care să aibă sens propriu de bază;

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

_____

_____

c) identifică un cuvânt care poate avea sens propriu secundar; alcătuieşte un enunţ cu acest sens.

_____

_____

Limba română

Scanned with OKEN Scanner

3 Alcătuieşte enunţuri în care cuvintele de mai jos să aibă sensurile indicate:

aripă	sens propriu de bază:_____ sens propriu secundar:_____ sens figurat:_____
piatră	sens propriu de bază:_____ sens propriu secundar:_____ sens figurat:_____
floare	sens propriu de bază:_____ sens propriu secundar:_____ sens figurat:_____
braţ	sens propriu de bază:_____ sens propriu secundar:_____ sens figurat:_____

4 Scrie trei expresii formate de la cuvântul *lumină*, în care să se evidenţieze sensul figurat al cuvântului.

lumină	_____ _____ _____

5 Formează enunţuri în care cuvintele următoare să aibă sensuri diferite (propriu/figurat):

carte	_____ _____
a ţine	_____ _____

6 Redactează o compunere, de 5-10 rânduri, despre culorile toamnei, folosind cât mai multe cuvinte cu sens figurat.

Scanned with OKEN Scanner

Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului

Derivarea, compunerea, schimbarea valorii gramaticale

1 Scrie câte un cuvânt format prin derivare cu sufixele indicate:

_____-ar	_____-ist	_____-aș
_____-al	_____-at	_____-cios
_____-bil	_____-esc	_____-iu
_____-os	_____-ătate	_____-tor
_____-ală	_____-eță	_____-nic
_____-ean	_____-ie	_____-ește
_____-îș	_____-âș	_____-ăni

2 Formează diminutive, unind cuvintele de bază de pe coloana întâi, cu sufixele diminutivale de pe coloana a doua:

A		B		C
copil		-uleț		_____
fată		-ice		_____
pui		-aș		_____
floare	+	-iță	=	_____
pădure		-işor		_____
casă		-icică		_____
urs		-cioară		_____

3 Scrie augmentativele cuvintelor *măturică* și *casă*.

_____

_____

4 Alege sufixe potrivite pentru a forma substantive colective de la cuvintele următoare:

porumb:	_____
tineri:	_____
apă:	_____
brazi:	_____
lemne:	_____
fagi:	_____
stuf:	_____
școlari:	_____
pietre:	_____

Limba română

Scanned with OKEN Scanner

5 Scrie cuvinte formate cu prefixele:

re- _____ stră- _____ ne- _____
anti- _____ co- _____ con- _____
contra- _____ pre- _____ des- _____
trans- _____ în- _____ răs- _____
sub- _____ ultra- _____

6 Scrie antonime obţinute prin derivare cu prefixe de la cuvintele:

potrivit, capabil, logic, a împleti, propriu, adevărat, acceptabil, a înnoda, real.

_____

_____

7 Formează cuvinte derivate parasintetic de la următoarele cuvinte de bază şi explică ortografia lor:

negru	_____	*nobil*	_____
nor	_____	*noapte*	_____

_____

8 Explică etapele derivării care au fost necesare pentru obţinerea cuvintelor:

bucătăreasă: _____
muntenesc: _____
ardeleancă: _____
şcolarizare: _____
bunicuţă: _____
neîmblânzit: _____
reîmpădurire: _____
înfrumuseţare: _____

9 Subliniază numai cuvintele derivate din seriile:

- renunţa, rescrie, rezista, reveni, antitanc, antilopă, antic, antiviral,
- sublinia, subiect, contract, contrazice, strănut, străbunic, străin,
- străluci, începe, înot, întârziere, însera, înalt.

Scanned with OKEN Scanner

10 Subliniază cuvintele alcătuite prin compunere:

Din şosea, de la marginea satului, începea coasta lină, cu sute de parcele [...] ţintuite ici-colo cu câte un păr sau un măr pădureţ.[...] Peste drum, în zare, albăstreşte Pădurea-Spânzuratului, unde se zice c-au fost spânzurători pe vremea revoluţiei, dar care ţine de satul Săscuţa. Măgura-Cocorilor însă e a pripăsenilor.[...] Tocmai la picioarele Măgurii se înşiră casele din Uliţa Mare... Apoi vin Lazurile, de la Pârâul-Doamnei până la hotarul Sărăcuţei şi până la Pădurea-Domnească.

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

11 Scrie cuvinte formate prin compunere cu:

Prefixoidele:

aero- _____ geo- _____ micro- _____
pseudo- _____ auto- _____ hidro- _____
orto- _____ tele- _____ bio- _____
macro- _____ poli- _____ zoo- _____

Sufixoidele:

_____-cid _____-fob _____-craţie
_____-fug _____-fil _____-log

12 Alege forma corectă:

bunăvoinţă/ bună-voinţă
reavoinţă/ rea-voinţă
bunăstare/ bună-stare
bunăcredinţă/ bună-credinţă
răuvoitor/ rău-voitor
valvârtej/ val-vârtej
fără-de-lege/ fărădelege
tele-scaun/ telescaun
bot-gros/ botgros
nu-mă-uita/ număuita

13 Identifică procedeul de formare a următoarelor cuvinte compuse, unind cele două coloane:

A	B
a) azi-mâine	1. subordonare
b) rochiţa-rândunicii	
c) Caraş-Severin	
d) Strâmbă-Lemne	2. parataxă (alăturare)
e) Plafar	
f) bunăvoinţă	
g) O.Z.N.	3. abreviere
h) tic-tac	

Scanned with OKEN Scanner

14 Scrie pluralul corect al cuvintelor compuse:

nou-născut	_____
nou-venit	_____
rău-platnic	_____
răuvoitor	_____
liber-profesionist	_____

15 Identifică partea de vorbire căreia îi aparţin cuvintele compuse:

astfel _____ **de pe lângă** _____
dumneata _____ **douăzeci şi patru** _____
hodoronc-tronc _____ **ca să** _____
binecuvânta _____ **untdelemn** _____
albastru-verzui _____

16 Subliniază cuvintele obţinute prin schimbarea valorii gramaticale:

Bătea la poarta cerului o rază,
Bătea sfios şi-ncet ca o străină...
Târziu, un înger a deschis să vază
Şi-a stat, uimit de palida lumină.
Era o biată rază scăpărată
Dintr-un adânc de minte omenească
Ce străbătuse calea-nfricoşată
De la pământ la graniţa cerească.
(Vasile Voiculescu,
Bătea la poarta cerului)

17 Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate, scrie apoi enunţuri în care acelaşi cuvânt să fie folosit cu valoarea morfologică indicată între paranteze:

a) **Primăvara este un anotimp.**
(_____) _____ **(adverb de timp)**

b) **Am scris tema.**
(_____) _____ **(adjectiv)**

c) **A pus cartea deasupra.**
(_____) _____ **(prepoziţie)**

d) **L-am văzut intrând în clasă.**
(_____) _____ **(substantiv)**

e) **L-am salutat pe acela.**
(_____) _____ **(adj. pron. dem.)**

f) **Hop şi el!**
(_____) _____ **(substantiv)**

Scanned with OKEN Scanner

Împrumuturile

1 **Împrumuturile sunt cuvinte preluate din alte limbi. Pot fi vechi: *voievod* (slavă), *sindrofie* (greacă), *duşman* (turcă) sau noi: *voiaj* (franceză), *mouse* (engleză), *pizza* (italiană), *ştecăr* (germană). Grupează cuvintele din lista de mai jos în împrumuturi noi şi vechi:**

hrisov, buzdugan, aeroport, psalm, a detalia, spiritual, favorabil, caligrafie, instituţie, pravilă, marketing, acadea, vornic, eternitate, icoană, servietă, caşcaval, boxă, mitropolit, consecinţă, meşteşug, paradis, telemea, vaccin.

Împrumuturi vechi	Împrumuturi noi

2 **Subliniază, în textul de mai jos, minimum zece împrumuturi lexicale:**

Compania Naţională de Autostrăzi şi Drumuri Naţionale va demara luni, 12 aprilie, ora 8.00, recensământul traficului autovehiculelor care circulă pe teritoriul României, indiferent de ţara în care sunt înmatriculate. Monitorizarea se va încheia la 13 noiembrie 2010, ora 20:00. [...] Scopul recensământului este identificarea zonelor cel mai intens circulate, aşa-numitele puncte fierbinţi, precum şi creionarea componenţei traficului, de marfă sau de persoane, care circulă pe reţeaua de drumuri publice. Înregistrarea manuală a maşinilor, bicicletelor şi motocicletelor se efectuează periodic, o data la 5 ani.

(Mihaela Radu - *Începe recensământul traficului autovehiculelor care circulă pe drumurile ţării*, în revista *Capital*)

3 **Alege forma corectă a împrumuturilor neologice şi consultă DOOM2 pentru a-ţi verifica opţiunile:**

aisberg/ iceberg
massmedia/ mass-media
escroc/ excroc
bancnotă/ bacnotă
respectuos/respectos
genuflexiune/ genoflexiune
complecta/completa
întreprindere/ intreprindere
echinox/ echinocţiu
asambla/ ansambla
pireu/piure/pire
expreşedinte/ ex-preşedinte
badminton/ badmington
şcenă/ scenă
vis-a-vis/ vizavi

Scanned with OKEN Scanner

4 Găsește pentru cuvintele din prima coloană sinonimul lor neologic de pe a doua coloană, obținut prin împrumutul din alte limbi:

A	B
prilej	finalitate
răsunet	grotă
zestre	avarie
peșteră	mister
scop	ocazie
călătorie	vers
burlac	ecou
stih	dotă
stricăciune	celibatar
taină	voiaj

5 Asociază cele două coloane:

A	B
care nu poate fi învins	hibernal
referitor la iarnă	friabil
care se aprinde și arde foarte greu	invincibil
care se fărâmițează, se sparge ușor	ignifug

6 Bifează, în căsuța corespunzătoare fiecărui enunț, Da sau Nu, în funcție de felul în care apreciezi corectitudinea acestor enunțuri:

Enunț	Da	Nu
• Adjectivele *ingenuu* și *candid* sunt sinonime.	☐	☐
• Substantivele *amfitrion* și *gazdă* sunt sinonime.	☐	☐
• Substantivele *abrogare* și *validare* sunt antonime.	☐	☐
• *Inoperant* este antonimul cuvântului *operabil*.	☐	☐
• Cuvintele *erudit* și *ignorant* sunt antonime.	☐	☐

Scanned with OKEN Scanner

Pleonasmul

1 **Pleonasmul este o greşeală de exprimare ce constă în folosirea alăturată, în mod inutil, a unor cuvinte sau construcţii cu acelaşi înţeles. Identifică pleonasmele din fragmentele selectate mai jos:**

A fost odată o babă, bătrână, bătrână.
(Barbu Ştefănescu Delavreancea, *Neghiniţă*)

RICĂ: *[...] Precum am avut onoarea a vă comunica în precedenta mea epistolă, de când te-am văzut întâiaşi dată pentru prima oară mi-am pierdut uzul raţiunii; da! sunt nebun..."*
(I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

„Dar ce vor ei să audă este că ai depăşit dificultăţile şi ai ajuns în vârf", spune Nadia în Le Monde. Prilej ca jurnaliştii francezi să treacă scurt în revistă câteva dintre momentele dificile din viaţa „zânei de la Montreal".
(articolul *Nadia, o viaţă de nota zece*, în ziarul *Jurnalul Naţional*)

Germania şi-a adus aportul în cultura europeană şi mondială prin nume ca Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven sau Goethe, Nietzsche, Kant, Brecht.
(publicaţia *Observatorul*)

2 **Explică în ce constau pleonasmele din structurile:**

harta mapamondului
cel mai optim
microorganisme foarte mici
dar însă
a reveni mai târziu
foarte străvechi
jumătăţi egale
a convieţui împreună
a-şi face propria autocritică
a returna înapoi
hipertensiune mare
foarte rarisim

Limba română

Scanned with OKEN Scanner

3 Corectează enunțurile de mai jos, prin eliminarea pleonasmelor:

a) În scurta sa alocuțiune, vorbitorul a ajuns la concluzia finală că răsunetul ecoului cuvintelor rostite de poet va dăinui multă vreme în inimile noastre.

_____

_____

b) Prefer mai bine să cumpăr cu cinci procente la sută mai scump, decât să încurajez contrabanda ilegală cu aceste produse.

_____

_____

c) Am anticipat de dinainte că dacă vom interconecta între ele cele două calculatoare vom conlucra mai bine împreună.

_____

_____

d) – Duceți-vă și voi la aniversarea a douăzeci de ani care se vor împlini de la înființarea trupei!

_____

_____

4 Bifează răspunsul potrivit (corect/ incorect) pentru structurile de mai jos:

Structura	Corect	Incorect
deschiderea vernisajului	☐	☐
poate fi posibil	☐	☐
explicație detaliată	☐	☐
sosire inopinată	☐	☐
averse de ploaie	☐	☐
hit de mare succes	☐	☐
maximum de puncte	☐	☐
procent de 30%	☐	☐
doză optimă	☐	☐
palmares de succes	☐	☐
pubelă de gunoi	☐	☐
și-a adus aportul	☐	☐

Scanned with OKEN Scanner

Paronimele

1 Paronimele sunt cuvinte cu formă asemănătoare şi înţeles diferit. Se deosebesc printr-un sunet sau două sau prin ordinea sunetelor în cuvânt. Subliniază paronimul corect în enunţurile de mai jos:

a) Şi-a construit o casă cu multe *dependenţe/ dependinţe.*

b) A fost *învestit/ investit* într-o funcţie importantă.

c) Almanahul apare *anual/ anuar.*

d) A făcut comentariul *literar/ literal* al poeziei.

e) La începutul paragrafului a scris cu *aliniat/ alineat.*

f) Vasile Alecsandri este supranumit *bardul/ bradul* de la Mircești.

g) Pericolul era *eminent/ iminent.*

h) La acea mănăstire trăiesc câţiva *monahi/ monarhi.*

2 Completează spaţiile libere cu paronimul adecvat:

▪ tapiserie ▪ tapițerie	Nefiind o dotare standard în echiparea maşinii, _____ din piele atrage tot mai mulţi cumpărători.
▪ lagune ▪ lacune	În partea superioară a textului, _____ sunt mult mai mari.
▪ menaj ▪ manej	La _____ din apropiere, clienţii au posibilitatea să ia lecţii de echitaţie.

3 Confuzia paronimelor este o greşeală de exprimare. Identifică situaţiile de confuzie paronimică din textele de mai jos şi corectează exprimarea personajelor:

Efimiţa: *Bravo, bobocule! nu m-aşteptam ca tocmai dumneata să te pronunţi cu aşa iluzii contra mea...*
(Ion Luca Caragiale, *Conul Leonida faţă cu reacţiunea*)

_____

Catindatul: *Aş, aia a fost cerneală violentă, am cunoscut-o după miros...*
(Ion Luca Caragiale, *D-ale carnavalului*)

_____

Jupân Dumitrache: *Fată frumoasă, modistă şi învăţată şi trei ani la pasion...*
(Ion Luca Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

_____

Scanned with OKEN Scanner

4 Construiește enunțuri în care să folosești următoarele cuvinte:

- numeral:

_____

- numerar:

_____

- maistru:

_____

- maestru:

_____

- original:

_____

- originar:

_____

- emigranți:

_____

- imigranți:

_____

- stringentă:

_____

- astringentă:

_____

- a apropia:

_____

- a(-și) apropria:

_____

5 Notează, în căsuța alăturată fiecărei structuri, corect sau incorect, analizând folosirea adecvată a cuvintelor evidențiate:

Cuvinte	Corect	Incorect
libret de economii	☐	☐
a gera o firmă	☐	☐
locuință temporală	☐	☐
calotă glaciară	☐	☐
zăcământ petrolier	☐	☐
virtuoz al pianului	☐	☐

Scanned with OKEN Scanner

Categorii semantice
Sinonime. Antonime. Omonime

1 **Citeşte, cu atenţie, textul:**

Fata babei era slută, leneşă, ţâfnoasă şi rea la inimă; dar, pentru că era fata mamei, se alinta cum s-alintă cioara-n laţ, lăsând tot greul pe fata moşneagului. Fata moşneagului însă era frumoasă, harnică, ascultătoare şi bună la inimă.

(Ion Creangă, *Fata babei şi fata moşneagului*)

a) **scrie sinonime pentru cuvintele subliniate:**

fata = _____ **slută =** _____

ţâfnoasă = _____ **se alinta =** _____

moşneag = _____ **ascultătoare =** _____

b) **identifică trei perechi de antonime:**

_____

_____

_____

c) **scrie un enunţ cu omonimul cuvântului *dar*.**

_____

_____

2 **Precizează tipurile de sinonimie (sinonime perfecte/ aproximative, totale/ parţiale) din perechile:**

potasiu - kaliu _____

deoarece - fiindcă _____

vis - aspiraţie _____

drept - corect _____

3 **Scrie serii sinonimice de cel puţin trei termeni pentru cuvintele:**

a spune: _____

încet: _____

vesel: _____

strălucitor: _____

gri: _____

a umbla: _____

4 **Identifică termenii care nu fac parte din seriile sinonimice:**

a) frumos: superb, încântător, drăguţ, măreţ, arătos, aspectuos;

b) supărat: mâhnit, necăjit, întristat, abătut, posomorât, incomod;

c) a gândi: a reflecta, a descrie, a chibzui, a socoti, a medita, a judeca;

d) arşiţă: caniculă, zăduf, dogoare, vipie, zăpuşeală, arsură.

Scanned with OKEN Scanner

5 Alege sinonimul potrivit, de pe coloana din stânga:

A	B
Este un băiat <u>deschis</u> faţă de colegi.	descuiat
Are părul <u>deschis</u>.	accesibil
Meciul s-a jucat pe teren <u>deschis</u>.	blond
Cămaşa aceasta se poartă <u>deschisă</u> la gât.	prietenos
Drumul este <u>deschis</u> oricăror vehicule.	neîngrădit
Uşa stă mereu <u>deschisă</u>.	descheiat

6 Scrie, în căsuţe, patru sinonime pentru substantivul *larmă*:

7 Identifică antonimele din proverbele de mai jos, precizând cărei părţi de vorbire îi aparţin:

- *Cine nu învaţă la tinereţe, va plânge la bătrâneţe.* _____
- *Ziua caută-ţi de lucru, iar noaptea de somn.* _____
- *Adevărul şi minciuna sunt duşmani neînduplecaţi.* _____
- *La plăcinte înainte, la război înapoi.* _____
- *Paza bună trece primejdia rea.* _____
- *Cei din urmă vor fi cei dintâi.* _____
- *De bani se plâng toţi, dar de minte niciunul.* _____
- *Decât cu un prost la câştig, mai bine cu un deştept la pagubă.* _____
- *Strânge bani albi pentru zile negre.* _____
- *Cu un ochi râde şi cu altul plânge.* _____

8 Scrie câte un sinonim şi câte un antonim pentru cuvintele:

pierdere	*a micşora*	*urcuş*
= _____	= _____	= _____
≠ _____	≠ _____	≠ _____
variat	*veşnic*	*profund*
= _____	= _____	= _____
≠ _____	≠ _____	≠ _____

Scanned with OKEN Scanner

9 Formează, cu ajutorul unor prefixe potrivite, antonimele cuvintelor:

posibil ≠ _____ intracarpatic ≠ _____
milos ≠ _____ normal ≠ _____
a face ≠ _____ continuu ≠ _____
certitudine ≠ _____

10 Unește, prin săgeți, coloanele, astfel încât fiecare cuvânt al coloanei din mijloc să aibă un sinonim și un antonim:

sinonime	cuvântul	antonime
acord	= taciturn ≠	a înrăutăți
tăcut	= a ameliora ≠	energic
nepăsător	= armonie ≠	locvace
a îmbunătăți	= apatic ≠	discordie

11 Identifică perechile de omonime din fragmentele:

Munții noștri aur poartă
Noi cerșim din poartă-n poartă.
(Octavian Goga)

_____

Când ți-o fi, insule,
mai dor de insule,
trasează-i, pe tablă,
cu dâră neoablă [...]
(Șerban Foarță, *Arhipelag*)

_____

12 Scrieți enunțuri cu omonimele cuvintelor subliniate și cu omografele cuvintelor scrise accentuat:

Vara mea este foarte ***veselă*** *că s-a mutat într-o casă nouă. Am cumpărat două* ***torturi*** *pentru inaugurarea noii locuințe. Acum are* ***mobilă*** *modernă, deși stă departe de oraș. În curte are tufe de corn și de liliac alb, care înflorește în luna mai.* ***Umbrele*** *lor aduc o răcoare plăcută. De pe terasă, poți* ***zări*** *țarina unde* ***duduie*** *tractoarele și un lac plin de nuferi, unde seara țin concert multe broaște.*

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Limba română

Scanned with OKEN Scanner

Cuvintele polisemantice

1 **Precizează sensul cuvintelor polisemantice *a trece* şi *dulce* în fiecare dintre enunţurile de mai jos:**

Timpul trece repede.
Pe stradă trec oameni grăbiţi.
I-a trecut răceala.
A trecut compunerea pe caietul de teme.
Florile s-au trecut.
După recreaţie, elevii trec în clasă.
Apa a trecut prin perete.

Cozonacul este dulce.
Am cumpărat lapte dulce.
Acesta este un peşte de apă dulce.
Panta dealului este dulce.
Căţelul este tare dulce!
Vocea mamei este dulce.
În post, nu se face mâncare de dulce.

2 **Scrie câte două enunţuri cu sensurile diferite ale cuvintelor polisemantice:**

brâu	_____	_____
ceas	_____	_____
cerc	_____	_____
fir	_____	_____
foaie	_____	_____
pornire	_____	_____
figură	_____	_____
a bate	_____	_____
a învăţa	_____	_____

3 **Construieşte structuri lexicale cu pluralurile diferenţiate semantic ale cuvintelor indicate:**

arc	_____	_____
colţ	_____	_____
bob	_____	_____
cristal	_____	_____
ghid	_____	_____
virus	_____	_____

4 **Precizează dacă în perechile de enunţuri există omonime sau sensuri ale aceluiaşi cuvânt polisemantic; completează cu simbolurile O (omonime) sau P (cuvânt polisemantic):**

a) Am o *masă* de lemn. O *masă* de oameni manifestează pe stradă. ☐
b) Deodată se auzi un *râs* cristalin. Vânătorul a împuşcat un *râs* fioros. ☐
c) La vară mergem la *mare*. A luat o notă *mare*. ☐
d) Casa este din *piatră*. A făcut *piatră* la rinichi. ☐
e) A rămas fără *mine* de creion. În acei munţi sunt *mine* de aur. ☐
f) A desenat o corabie cu *pânze*. La muzeu sunt expuse *pânzele* lui Grigorescu. ☐

Scanned with OKEN Scanner

Unități frazeologice

1 **Unitățile frazeologice sunt combinații stabile de cuvinte cu sens unitar (*apă de colonie, porc mistreț, lună de miere*). Pot fi creații interne sau împrumuturi din alte limbi. Cuprind de asemenea expresii (*a-ți lua inima-n dinți*), locuțiuni (*a-și aduce aminte*), formule și clișee românești și internaționale (*bardul de la Mircești; magna cum laudae*). Subliniază unitățile frazeologice din textele de mai jos:**

Apoi, drept să vă spun, că atunci degeaba mai stricați mâncarea, dragii mei... Să umblați numai așa, frunza frăsinelului, toată viața voastră și să vă lăudați că sunteți feciori de craiu, asta nu miroasă a nas de om... Cum văd eu, frate-meu se poate culca pe o urechie din partea voastră; la sfântul Așteaptă se va împlini dorința lui.

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

Adolescente băgate în spital de curele de slăbire! O mulțime de tinere dornice să arate cât mai bine sunt aduse cu ambulanța la spital din cauza regimurilor alimentare drastice. Medicii atrag atenția că astfel de încercări ar putea să le dea peste cap metabolismul, dar și randamentul intelectual.

(www.telembt.ro)

Din 1997 executăm lucrări de montaj și service la: centrale termice, aer condiționat, frigorifice, instalații sanitare, termice, gaze [...]. Serviciile oferite de noi se adresează persoanelor fizice, firmelor, asociațiilor de locatari etc.

(www.instalatorii.ro)

2 **Explică sensul următoarelor formule și clișee internaționale:**

a) ***arca lui Noe*** _____

b) ***sabia lui Damocles*** _____

c) ***turnul Babel*** _____

d) ***a umbla de la Ana la Caiafa*** _____

e) ***mană cerească*** _____

f) ***pânza Penelopei*** _____

g) ***călcâiul lui Ahile*** _____

h) ***a trece prin furcile caudine*** _____

Scanned with OKEN Scanner

3 Consultă un dicționar de expresii latinești pentru a afla sensul următoarelor unități frazeologice:

ad-hoc	
alter ego	
ex aequo	
in memoriam	
mea culpa	
modus vivendi	
post scriptum	
volens nolens	
rara avis	
tabula rasa	
vae victis!	

4 Găsește sinonime pentru unitățile frazeologice evidențiate în enunțurile:

- Proiectul lor va fi terminat *ad calendas graecas.*
- La 15 ianuarie este aniversat *luceafărul poeziei românești.*
- Expoziția de fotografii ne invită să descoperim *Micul Paris* de altădată.
- Colegul meu este un băiat *cu capul pe umeri.*
- A absolvit liceul *cu brio.*
- Explicația ei este *cusută cu ață albă.*

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

5 Găsește expresii sinonime cu expresiile:

- *a face cu ou și cu oțet*
- *a nu-i fi boii acasă*
- *a spăla putina*
- *a se face luntre și punte*
- *a se face oale și ulcele*

_____
_____
_____
_____
_____

Scanned with OKEN Scanner

Fonetica

1 **Citeşte, cu atenţie, textul şi precizează din câte consoane (C), vocale (V) şi semivocale (S) sunt alcătuite cuvintele selectate:**

Să vedem, ar putea graiurile mele
Să-ţi vie ca nişte inele,
Ca nişte brăţări, ca nişte cercei?
Încearcă-le! Uite o dată unul, o dată cinci, o dată trei,
Părechi şi despărechiate,
Sau odată pe toate!

Le-am suflat cu zmalţuri de zile, de ore şi de secunde
Şi le-am făcut rotunde:
Cristale ca piatra acră şi ca sarea de lămâie,
Neputându-le face tămâie
Şi scârbit de diamante limpezi şi lucii.
Uite, de pildă, unul în chipul crucii,
Ar pune un semn turbure de lumină
Subt bărbia ta de fată creştină.
Altul îşi agaţă de aţă
Gogoloiul de ceaţă.

(Tudor Arghezi, *Să vedem ...* – fragment)

	C	V	S
graiurile	☐	☐	☐
brăţări	☐	☐	☐
cinci	☐	☐	☐
părechi	☐	☐	☐
despărechiate	☐	☐	☐
lămâie	☐	☐	☐
chipul	☐	☐	☐
crucii	☐	☐	☐
ceaţă	☐	☐	☐

2 **Precizează dacă în cuvintele următoare, selectate din textul dat, există diftong (D), triftong (T), hiat (H) sau niciuna dintre aceste situaţii (0):**

Cuvinte	D	T	H	0
să vie	☐	☐	☐	☐
cercei	☐	☐	☐	☐
încearcă	☐	☐	☐	☐
sarea	☐	☐	☐	☐
le-am	☐	☐	☐	☐
tămâie	☐	☐	☐	☐
diamante	☐	☐	☐	☐
lucii	☐	☐	☐	☐
gogoloiul	☐	☐	☐	☐

Scanned with OKEN Scanner

3 Scrie cuvinte care să conţină diftongii, respectiv triftongii de mai jos:

Diftongi: *ea, ia, oa, ie, âi, oi, ui, ău, iu, ou, uă*

Triftongi: *ioa, iei, iai, iau, eau, eai, eoa, iou, oai*

4 Numeşte figura de stil realizată cu ajutorul repetării unei consoane în secvenţa:

Le-am suflat cu zmalţuri de zile.

5 Numeşte figura de stil realizată cu ajutorul repetării unei vocale în secvenţa:

Altul îşi agaţă de aţă/ Gogoloiul de ceaţă.

6 Pronunţă corect şi precizează ce sunet se aude la începutul cuvintelor subliniate: semivocala i sau vocala/ semivocala e?

Ea era frumoasă ca umbra unui gând. ☐ ☐
(Nichita Stănescu, *Evocare*)

El e sol precum se vede [...]. ☐ ☐
(George Coşbuc, *Trei, Doamne, şi toţi trei*)

Iubire, bibelou de porţelan,
Obiect cu existenţa efemeră, ☐ ☐
Te regăsesc pe-aceeaşi etajeră ☐
Pe care te-am lăsat acum un an....
(Ion Minulescu, *Romanţă fără ecou*)

7 Alege forma corectă:

alee/ aleie
capot/ capod
sprey/ spray/ sprei
creer/ creier
mătuşă/ mătuşe
ruxac/ rucsac
gheaţă/ ghiaţă
siringă/ seringă
frumuseţă/ frumuseţe
crâmpee/ crâmpeie
gogoşărie/ gogoşerie
escavator/ excavator
alcohol/ alcool/ alcohol
clujean/ clujan
smântână/ zmântână

Scanned with OKEN Scanner

8 **Rescrie, în tabel, cuvintele din lista de mai jos, după felul cum se pronunţă litera „x”:** ***taxă, fix, exemplu, extract, exact, text, excursie, examen, toxic, exerciţiu, extraplat.***

x = [cs]	x = [gz]

9 **Citeşte, cu atenţie, textul de mai jos:**

Sculptorul Constantin Sinescu expune astăzi cele mai reprezentative lucrări în cadrul vernisajului „Suflet de artist”. Iubitorii de artă sunt invitaţi să-i admire creaţiile, începând cu ora 17.00, la Centrul pentru Activităţi Recreative şi Inovare Ocupaţională al Primăriei Sectorului 2 din strada J.L. Calderon nr. 39.

(*Expoziţie de sculptură*, ştire preluată din ziarul *Ring*)

a) transcrie cinci cuvinte monosilabice şi cinci cuvinte plurisilabice:

_____

_____

_____

_____

b) desparte în silabe cuvintele din fragmentele subliniate în text:

_____

_____

_____

_____

c) precizează din ce este alcătuită silaba *să-i*:

_____

_____

10 **Stabileşte numărul de silabe ale fiecăruia dintre versurile următoare (măsura versurilor):**

Şi motanul toarce-n sobă de blazat ce-i.
– Măi motane,
Vino-ncoa să stăm de vorbă, unice amic şi ornic.
De-ar fi-n lume-un sat de mâţe, zău! că-n el te-aş pune vornic,
Ca să ştii şi tu odată, boieria ce-i, sărmane!

(Mihai Eminescu, *Cugetările sărmanului Dionis*)

_____

_____

_____

_____

Limba română

Scanned with OKEN Scanner

Folosirea corectă a accentului în limba română

1 **Identifică în textul dat:**

Arborii pădurilor de foioase sunt: stejarul, fagul, mesteacănul, ulmul, arţarul, frasinul etc. Toamna, când arborilor le cad frunzele, funcţia lor de fotosinteză încetează.
În aceste păduri trăiesc: lupul, vulpea, căprioara, mistreţul, jderul, veveriţa, pisica sălbatică, sturzul, mierla, cucul, gaia, piţigoiul, sticletele s.a.

(*Rolul pădurii*, articol pe site-ul Clopoţel.ro – fragment)

a) cuvinte accentuate pe ultima silabă:

_____

b) cuvinte accentuate pe penultima silabă:

_____

c) cuvinte accentuate pe antepenultima silabă:

_____

d) cuvinte accentuate pe a patra silabă de la sfârşit:

_____

2 **Subliniază varianta corectă din punctul de vedere al accentului:**

rádar/ radár	butélie/ butelíe	profésor/ profesór
carácter/ caractér	únic/ uníc	regizór/ regízor
dúminică/ dumínică	prevedére/ prevédere	ántic/ antíc
colíbri/ colibrí	mátur/ matúr	dúşman/ duşmán
fenomén/ fenómen	tráfic/ trafíc	sevér/ séver

3 **Formează enunţuri cu următoarele cuvinte diferenţiate prin accent:**

cópii *copíi*	_____ _____
ţărină *ţarínă*	_____ _____
bárem *barém*	_____ _____
compánie *companíe*	_____ _____

4 **Identifică vocala accentuată în următoarele cuvinte:**

doctoriţă; taxi; tăceţi; seifuri.

5 **Alege varianta corectă de accentuare a numelor proprii:**

Oláriu/ Olaríu
Bógdan/ Bogdán
Alecu Russó/ Alecu Rússo
Calistrat Hogáş/ Calistrat Hógaş
Constantin Cantacuzinó/ Constantin Cantacuzíno
Rotáriu/ Rotaríu
Ştefán/ Ştéfan
Elena Faragó/ Elena Farágo

Scanned with OKEN Scanner

Fișă de evaluare - vocabularul și fonetica

Citește, cu atenție, textul de mai jos și răspunde la cerințe:

La masă, motanul sta lângă scaunul bunicului, ca în genunchi, privind cerul albastru de după ochelari. Mult se mai uită-n jos bunicul!

– Ți-a căzut șervetul, Alecule?

Bunicul se uită-n farfurie, regăsind-o pentru el. Sau numai furculițele, și câte-un sughiț cu alean, de-al Măriucăi.

– Miau...

– Câț, împelițatule! Și la masă mă asurzești? Câț, se mânie bunica.

Motanul se strânge sub scaunul bunicului.

– Scânceşte de foame, săracu! îl apără fostul procuror general.

– Îi chiorăie burduhanul de huzur! replică bunica. Am să-l înțărc eu. Na, satură-te, – îi aruncă ea piatra unei bucăți de friptură.[...]

Furculița bunicului dă peşte la doi: motanului și bunicului. Când se duce spre motan – mai pe furiș – mâna bunicului parcă strecoară un bilețel de dragoste, pe subt nasul bunicei.

– Bunătate de peşte! oftează bunica.

– Tare bun, Elencu, tare bun.

– Dar dumneata de unde-ai aflat? se miră bunica.

Și după ce-a isprăvit de mâncat peştele, bunica aruncă oasele motanului.

– Vai de mine, Elencule, dacă se înecă?

– L-om îngropa cu popă, Alecule.

– Așa glumeşte Elencu, – o apără bunicul către nepot.

(Ionel Teodoreanu, *În casa bunicilor*)

Limba română

1 **Precizează numărul de litere și de sunete din cuvintele:** 6p

genunchi	_____	_____
ochelari	_____	_____
eu	_____	_____

2 **Transcrie două cuvinte ce conțin diftong, două cuvinte cu triftong și două cu hiat.** 6p

_____ _____ _____

_____ _____ _____

3 **Desparte în silabe cuvintele: *albastru, friptură, dumneata.*** 6p

_____ _____ _____

4 **Subliniază silaba accentuată din cuvintele:** 6p
scaunul, ochelari, furculițele, chiorăie, huzur, împelițatule.

Scanned with OKEN Scanner

5. Transcrie trei cuvinte cu sens figurat. 6p

_____ _____ _____

6. Alcătuieşte câte un enunţ în care cuvintele cu sens propriu de bază din text *cerul, mână, bucată* să aibă sens propriu secundar. 6p

- _____
- _____
- _____

7. Transcrie un cuvânt derivat, unul compus şi unul obţinut prin schimbarea valorii gramaticale. 6p

_____ _____ _____

8. Selectează un diminutiv şi un augmentativ din text. 6p

_____ _____

9. Selectează un derivat parasintetic. _____ 6p

10. Transcrie un neologism şi un cuvânt din fondul vechi al limbii. 6p

_____ _____

11. Găseşte câte un sinonim pentru cuvintele indicate: 6p

motan *alean* *se strânge*

_____ _____ _____

12. Scrie câte un antonim pentru cuvintele date: 6p

a isprăvi *jos* *aşa*

_____ _____ _____

13. Scrie un enunţ cu omonimul cuvântului din text *masă*. 6p

- _____

14. Găseşte paronimul cuvântului *albastru* şi alcătuieşte un enunţ cu el. 6p

_____

- _____

15. Scrie o expresie/ locuţiune care să conţină cuvântul *piatră*. 6p

_____

Timpul de lucru este de 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Verbul

Moduri personale și nepersonale

1 **Analizează morfologic verbele la moduri personale, identificate în textul de mai jos:**

Căpitanul se apropiase de parapet, cu o hârtie în mână!

– Iată, domnule! zise, întinzându-i-o lui Anton Lupan. Am găsit-o acum trei zile, într-o sticlă, când am despicat pântecele unei balene. E de la niște naufragiați (...). Dacă te duci la Buenos Aires, ia-o dumneata, s-o predai Căpităniei.

Era o hârtie mucegăită, atinsă pe alocuri de umezeală, dar, în bună parte, scrisul se citea limpede:

„Salvați sufletele noastre!... "

(Radu Tudoran, *Toate pânzele sus!*)

Verb	Mod	Timp	Persoană	Număr

2 **Identifică, în fiecare text, verbele la modurile personale, precizându-le:**

Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,
că or să-mi crească aripi ascuțite până la nori,
(Nichita Stănescu, *Emoție de toamnă*)

_____
_____
_____

Dușman grozav e timpul, mi se pare
acuma ca și când te-aș fi visat,
(Magda Isanos, *Jucăria*)

_____
_____

3 **Completează spațiile libere cu una dintre formele indicate în căsuțe:**

fi **fii**

- **Sper că vei _____ mai atent data viitoare.**
- **Ți-aș _____ recunoscător dacă m-ai ajuta acum.**
- **_____ atent! Nu se poate să greșești încontinuu la calcule.**
- **Nu _____ neatent! Gândește-te înainte să scrii!**
- **Mi-ar părea bine să _____ împreună cu mine la acest eveniment.**

4 Scrie verbul *evidenţiază* la toate cele patru moduri nepersonale:

- **infinitiv:** _____
- **gerunziu:** _____
- **participiu:** _____
- **supin:** _____

5 Selectează, din textele de mai jos, verbele care se află la moduri nepersonale:

– Cine? cine a dat alarma?
– Dumneaei, zic eu către personalul trenului, arătând pe cocoana leşinată.
(I.L. Caragiale, *Bubico*)

_____
_____

Şi doar mă sileam eu, într-o părere, s-o fac a înţelege pe mama că pot să mă bolnăvesc de dorul ei... şi să mor printre străini! că văru-meu Ion Mogorogea, Gheorghe Trăsnea, Nică Oşlobanu şi alţii s-au lăsat de învăţat şi, despre asta, tot mănâncă pâine pe lângă părinţii lor.
(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

_____
_____
_____

6 Alege seria care conţine numai forme corecte:

a) a place; ne mai văzându-l; a urî; a apare; creând; a tace;
b) a plăcea; nemaivăzându-l; a urî; creând; a tăcea; a apărea.
c) a plăcea; ne mai văzându-l; a urâ; creînd; a tăcea; a apărea.
d) a place; nemaivăzându-l; a urâ; creînd; a tace; a apare.

Funcţii sintactice

7 Realizează corespondenţa dintre cele două coloane:

A	B
a) Învaţă *pentru a reuşi.*	1. complement circumstanţial de mod
b) S-a plictisit *scriind.*	2. subiect
c) Poezia era *de învăţat.*	3. complement circumstanţial de timp
d) Are *de scris.*	4. atribut adjectival
e) *Neînvăţând,* a luat o notă mică.	5. complement circumstanţial de scop
f) Ideea *de a merge* la munte îl entuziasma.	6. complement indirect
g) A intrat *fără a saluta.*	7. atribut verbal
h) Se aude *plouând.*	8. complement circumstanţial de cauză
i) E un text *scris* la timp.	9. nume predicativ
î) Înainte *de a pleca,* să treci pe la mine!	10. complement direct

Scanned with OKEN Scanner

8 **Alcătuiește enunțuri în care să existe:**

a) un atribut verbal exprimat prin verb la supin:

_____

b) un nume predicativ exprimat prin verb la infinitiv:

_____

c) un complement circumstanțial exprimat prin verb la gerunziu:

_____

d) un verb la infinitiv – regent pentru un complement direct:

_____

e) un verb la gerunziu – regent pentru un subiect:

_____

9 **Precizează funcția sintactică a verbelor la moduri nepersonale identificate în textele de mai jos:**

Trec furnici ducând în gură de făină marii saci
(Mihai Eminescu, *Călin – file din poveste*)

• _____

• _____
• _____
• _____
• _____

Noi, cum a plecat bunicul, a doua zi ne-am dus la școală; și văzând profesorul că purtăm plete, a poruncit unuia dintre școlari să ne tundă. Când am auzit noi una ca asta, am început a plânge cu zece rânduri de lacrimi și a ne ruga de toți dumnezeii să nu ne sluțească. Dar ți-ai găsit; profesorul a stat lângă noi, până ce ne-a tuns chilug. Apoi ne-a pus în rând cu ceilalți școlari și ne-a dat de învățat, după puterea noastră.
(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

E ușor a scrie versuri/ Când nimic nu ai a spune
(Mihai Eminescu, *Criticilor mei*)

• _____
• _____

• _____
• _____
• _____
• _____

Făr-a pierde vreme, vițelul pornește.
Ajunge la unchiu, cearcă a intra.
(Grigore Alexandrescu, *Boul și vițelul*)

Am sentimentul de a fi ratat ceva esențial ori de câte ori n-am mers până la capătul situațiilor care păreau gata să mă trântească la pământ.
(Livius Ciocârlie, *Paradisul derizoriu*)

• _____

10 **Scrie verbul din paranteză la gerunziu:**

_____ **(a se apropia)** _____ **(a fi)**

_____ **(a scrie)** _____ **(a se gândi)**

Scanned with OKEN Scanner

Locuțiunea verbală

1 Scrie verbe sinonime cu următoarele locuțiuni verbale:

a lua foc = _____ *a avea de gând* = _____

a pune la cale = _____ *a ține piept* = _____

a lăsa baltă = _____ *a prinde de veste* = _____

a o lua la sănătoasa = _____ *a o lua razna* = _____

a-și băga mințile în cap = _____ *a pune pe roate* = _____

a ține minte = _____ *a lua parte* = _____

2 Construiește câte un enunț cu o locuțiune verbală care să conțină:

a) cuvântul *seama*:

_____

b) verbul *a da*:

_____

c) verbul *a face*:

_____

3 Completează tabelul, precizând dacă grupul de cuvinte subliniat în fiecare enunț formează sau nu o locuțiune verbală. Ai în vedere că nu orice sinonimie a unui grup de cuvinte cu un cuvânt autonom permite calificarea grupului ca locuțiune.

	Locuțiune verbală	Grupare analizabilă
I-am trecut cu vederea multe greșeli.	*am trecut cu vederea*	
Are obiceiul prost de a nu-și cere niciodată scuze.		*Are obiceiul*
N-ar trebui *să ne batem joc.*		
Elevul de serviciu ne-*a dat vestea* cea mare.		
Are ocazia să ne demonstreze că ne înșelăm.		
Au stat de vorbă până la miezul nopții.		
Le-*am dat răspunsul* corect.		
Răspunsurile lui ne-*au scos din sărite.*		
A luat parte la toate ședințele.		

Scanned with OKEN Scanner

4 **Precizează modul și funcția sintactică a locuțiunilor verbale identificate în fragmentele de mai jos:**

Harap-Alb își aduce aminte de aripa cea de furnică, o scoate de unde-o avea strânsă, apoi scapără și-i dă foc cu o bucățică de iască aprinsă.
(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

- _____
- _____

– Iacă, dragele mele, sunt silit să merg la război. În lipsa mea, băgați de seamă să fiți cu minte, să vă purtați bine și să îngrijiți de trebile casei.
(Petre Ispirescu, *Porcul cel fermecat*)

- _____

Iar Budulea era om cuminte și înțelegea că dascălul nu are altă treabă decât să-și bată capul cu copiii oamenilor. Un singur lucru îl mai punea pe gânduri: parcă tot nu-i venea să creadă că și Huțu are să învețe carte.
(Ioan Slavici, *Budulea Taichii*)

- _____
- _____

Și încă se preface că doarme, ticălosul! Ia să-l învăț eu a-și mai bate altădată joc de om! (...)
– Na! Satură-te de făcut șagă cu mine, cârpaciule!
(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- _____
- _____

5 **Notează, câte două locuțiuni verbale care să conțină verbul *a trece*, respectiv substantivul *ochi*:**

a trece	_____ _____
ochi	_____ _____

Scanned with OKEN Scanner

Diateza

1 **Scrie trei propoziții în care predicatul verbal să fie exprimat prin verbe la diateze diferite:**

Diateza activă	Diateza reflexivă	Diateza pasivă

2 **Subliniază cu roșu pronumele personale și cu albastru pronumele reflexive din textul următor:**

Cu vreo săptămână înainte de teză, profesorul ne citește Cetatea Neamțului *de Dimitrie Bolintineanu și întreabă:*

– Ei, cine crede că poate s-o citească așa cum am citit-o eu?

Știam să citesc binișor și cu intonație. M-am ridicat în picioare, cu cele două degete ale mâinii drepte întinse:

– Eu, domnule profesor!

– Poftim, te rog!

Am citit bucata în întregime

– Mulțumesc! Ai citit mai bine decât mă așteptam. (...) Ți-am pus nota nouă!

M-am îmbujorat de fericire. Nu mai avea nimeni din clasă 9 la Română.

A sosit ziua tezei. Un singur subiect: O amintire din viață.

M-am frământat vreun sfert de oră până să încep. Ce amintire să scriu, că aveam atâtea și atâtea?!

Și cum războiul de-abia se terminase, am socotit că n-ar fi tocmai nepotrivit să povestesc Întoarcerea tatei din război.

(Grigore Băjenaru, *Cișmigiu & Comp.*)

3 **Alcătuiește câte două enunțuri în care cuvintele *te*, și *ne* să aibă valori morfologice diferite.**

te	
ne	

Scanned with OKEN Scanner

4 **Precizează valorile morfologice pe care le are cuvântul *şi* în textele de mai jos:**

Seceta a ucis orice boare de vânt.
Soarele s-a topit şi a curs pe pământ.
A rămas cerul fierbinte şi gol.
(Nicolae Labiş, *Moartea căprioarei*)

_____

Peste vârfuri trece lună,
Codru-şi bate frunza lin.
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.
(Mihai Eminescu, *Peste vârfuri*)

_____

A! Irezistibilă graţie, cum ştii de frumos să porunceşti! (...) Ionescu are şi el o slăbiciune, şi el e om!
(I.L.Caragiale, *Lanţul slăbiciunilor*)

_____

5 **Arată dacă în enunţurile de mai jos există verbe la diateza reflexivă; completează cu A (adevărat) sau F (fals):**

Enunţul	Adevărat	Fals
a) A vrut s-o vadă pe colega lui de bancă.	☐	☐
b) S-a gândit să plece mai devreme.	☐	☐
c) Te uiţi pe geam când mergi cu trenul?	☐	☐
d) Te ridici prin propriile puteri.	☐	☐
e) Te-am observat cu atenţie în timpul spectacolului.	☐	☐
f) Îşi imaginează că e uşor să cânţi la pian.	☐	☐
g) Gândindu-se că e naiv, l-a iertat.	☐	☐
h) Aduce a laudă de sine.	☐	☐
i) Vă miraţi că o să plecăm aşa devreme?	☐	☐
î) Vă miră că o să plecăm aşa devreme?	☐	☐

6 **Alege forma corectă:**

a) Plângându-vă/ Plângânduvă toată ziua, nu rezolvaţi/ rezolva-ţi nimic.
b) Rezolvă-ţi/ Rezolvăţi problemele!
c) Copii, scrieţi / scrie-ţi lizibil!
d) Scrieţi/ Scrie-ţi, te rog, compunerea!
e) Se aşază/ se aşează bine în pagină.
f) Duceţi-vă/ Duce-ţi-vă acasă!
g) Te înşală/ te înşeală auzul.

Scanned with OKEN Scanner

7 Completează spațiile libere cu substantivele proprii adecvate:

a) Poezia *Ce te legeni* a fost scrisă de _____.

b) Personajul Ionel Popescu, din schița *Vizita*, a fost creat de _____.

c) Paratrăsnetul a fost inventat de _____.

d) Capela Sixtină a fost pictată de _____.

e) Dacia a fost cucerită de împăratul _____.

f) Eroul cetății Troia, Hector, a fost ucis de _____.

g) *Rapsodia Română* a fost compusă de _____.

h) *Coloana Infinitului* a fost sculptată de _____.

i) Personajul Tom Sawyer a fost creat de _____.

î) Cartea *Amintiri din copilărie* este scrisă de _____.

8 Transformă următoarele construcții active în construcții pasive:

a) Părinții îl ceartă pe Mircea.

_____

b) Directorul a convocat oamenii la o ședință.

_____

c) Prietenii tăi ne vor invita și pe noi la film.

_____

9 Selectează complementele de agent și arată prin ce părți de vorbire sunt exprimate:

Enunțul	Complementul de agent	
Temele proiectelor vor fi decise de voi.		
Ai fost remarcat de către al doilea din juriu.		
Fiind culese de copii, fructele au fost și mai gustoase.		
A fi învățat de către acela din tribună i se părea jignitor.		
Am fost aplaudat de dumneata.		

Scanned with OKEN Scanner

10. **Formulează patru enunțuri în care verbul *a invita*, la diateza pasivă, să se afle la următoarele moduri și timpuri:**

a) modul indicativ, timpul imperfect;

b) modul condițional-optativ, timpul perfect;

c) modul conjunctiv, timpul prezent;

d) modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect.

11. **Identifică predicatele verbale exprimate prin verbe la diateza pasivă:**

a) Se spune că Țara Morilor din Banat a fost întemeiată de daci.
(Alin Totorean, articolul *În Banat, morile macină timpul înapoi*)

b) Și dac-a fost peţită des,
E lucru tare cu-nţeles,
Dar dintr-al prinţilor şirag,
Câţi au trecut al casei prag,
De bună seamă cel mai drag
A fost ales.
(George Coşbuc, *Nunta Zamfirei*)

c) Eu mă temeam că acum Budulea Taichii are să fie pedepsit.
(Ioan Slavici, *Budulea Taichii*)

d) Dacă alte lumi, plecată
Cu-ai tăi paşi ai să alinţi,
Îţi va fi şi-atunci păstrată
Urma paşilor fierbinţi.
(Nicolae Labiş, *Primele iubiri*)

12. **Distinge predicatul verbal, exprimat prin verb/ locuțiune verbală la diateza pasivă, de predicatul nominal, exprimat prin verb copulativ și nume predicativ. Selectează predicatele și completează tabelul de mai jos:**

Enunț	Predicat verbal	Predicat nominal
Cărțile erau alese cu grijă.		
Cărțile erau interesante.		
Este simpatică și inteligentă.		
Rufele au fost spălate și puse în dulap.		
Toate cămășile erau albe și călcate impecabil.		
Nu va fi luat în seamă de colegi.		
Textul este citit de către elevi.		
Acest om este citit.		
Pomii fuseseră înfloriți trei zile.		
Cerul era acoperit de nori.		
Mâine, florile vor fi ofilite.		
Strategia va fi pusă la cale în curând.		

Scanned with OKEN Scanner

13 **Alcătuiește două enunțuri în care sintagma *sunt făcute* să devină, pe rând, predicat nominal, respectiv predicat verbal.**

sunt făcute	PN: _____ PV: _____

14 **Citește, cu atenție, textul următor:**

Dacă nu aveți propriul instrument optic (sau chiar dacă aveți unul), vă îndrum spre cel mai apropiat observator ori planetariu din orașul vostru. .(...) Unele observatoare sunt deschise și ziua, pentru studiul Soarelui. Nu ignorați faptul că trebuie să priviți cea mai apropiată stea printr-un instrument performant, cum au majoritatea instituțiilor amintite. De asemenea, studiați poziția Lunii la data la care vă planificați vizita la observator. Mergeți când Luna este în faza de prim pătrar sau, în orice caz, înainte să devină „plină". Astfel, veți putea distinge craterele lunare, care cu siguranță vă vor impresiona. Alt moment prielnic pentru observații este acela când sunteți nedumeriți de o „apariție" stranie pe cerul de seară. Dacă vedeți o stea foarte strălucitoare sau alt obiect care vă intrigă, dați o fugă până la observator. De cele mai multe ori, le veți vedea pe Venus și pe Jupiter de aproat e.(...) Nu vă duceți cu idei preconcepute, cu așteptări foarte mari, cu impresia că puteți distinge printr-un instrument optic ceea ce vedeți la televizor că a pozat Telescopul Spațial Hubble. Acele imagini sunt prelucrate și compuse din zeci și sute de cadre separate.

(Cătălin Beldea, 2009, *Anul Internațional al ASTRONOMIEI*, revista Descoperă)

Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

a) Transcrie din text două verbe la diateza activă, care se află la moduri verbale diferite:

_____

_____

b) Identifică un verb la diateza pasivă:

_____

c) Precizează valoarea morfologică a cuvântului *vă* din structura *vă vor impresiona*:

vă = _____

d) Selectează o sintagmă în care cuvântul *vă* să aibă o valoare morfologică diferită de cea identificată anterior:

_____

vă = _____

e) Transcrie o locuțiune verbală și precizează diateza:

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Clasificarea verbelor

1 **Rescrie, în forma adecvată, câte un tip de verb identificat în strofa de mai jos:**

Ce frumos era în crânguri,
Când cu ea m-am prins tovarăş!
O poveste încântată
Care azi e-ntunecată...
De-unde eşti revino iarăşi,
Să fim singuri!
(Mihai Eminescu, *Freamăt de codru*)

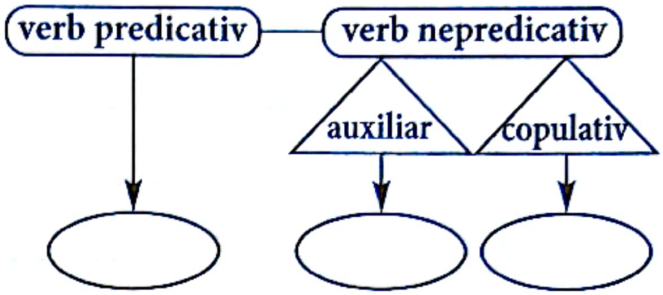

2 **Numeşte valorile morfologice ale verbelor de mai jos şi ilustrează-le prin câte un enunţ:**

- ***a alerga*:**
  - _____
- ***a deveni*:**
  - _____
- ***a avea*:**
  - _____
  - _____
- ***a fi*:**
  - _____
  - _____
  - _____

3 **Subliniază verbele auxiliare din citatele de mai jos:**

a) *Educaţia este ceea ce rămâne după ce-ai uitat tot ceea ce ai învăţat în şcoală.* (Albert Einstein)
b) *Orice obstacol are în el şi bucuria omului care-l va depăşi.* (Napoleon Bonaparte)
c) *Om în adevăr bun este acela care ar fi putut fi rău şi n-a fost.* (Nicolae Iorga)
d) *Dacă sunteţi întrebaţi „în ce stă fericirea?", spuneţi „în a fi în armonie cu tine însuţi".* (Pitagora)
e) *A fi înţeles pe omul care nu te-a înţeles înseamnă întotdeauna o mare superioritate*
(Nicoale Iorga)

Scanned with OKEN Scanner

4 Scrie enunțuri în care verbul *a fi* să aibă valoare predicativă și să formeze predicat verbal, având următoarele sensuri:

(a exista)	_____
(a se afla)	_____
(a se găsi)	_____
(a participa)	_____
(a costa)	_____
(a proveni)	_____
(a se întâmpla)	_____
(a trăi)	_____
(a trece – despre timp)	_____

5 Unește cele două coloane, identificând, astfel, valoarea morfologică a verbului *a fi*:

A	B
a) Aș fi scris mai multe pagini.	
b) Vei fi acasă diseară ?	auxiliar
c) Poate va fi și colegul tău mai atent.	
d) A fost văzut de toți vecinii lui.	copulativ
e) Să fie, oare, amândoi, din aceeași localitate?	
f) Acela era fratele meu.	predicativ
g) Pomii sunt înfloriți.	
h) Îi este frică.	

6 Precizează valoarea morfologică de verb predicativ sau copulativ a următoarelor verbe:

a fi	*Adevărul este pretutindeni, dar nu-l recunoaşte decât cel care-l caută.* (Nicolae Iorga, *Cugetări*)	*Şi cum să nu fie supărat şi necăjit vestitul rege?* (Costache Negruzzi, *Sobieski şi românii*)
	_____	_____

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

a deveni

Acum, la începutul toamnei, defileul devine un grandios tablou al culorilor pastelate...
(Dănuţ Călin, articolul *Pe Valea Doabrei*, în revista *Terra Magazin*)

a se face

Viţelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că unchiul s-a făcut boier,
Că are clăi sumă şi livezi o mie:
„Mă duc, zise-ndată, niţel fân să-i cer."
(Grigore Alexandrescu, *Boul şi viţelul*)

S-a făcut prăjitura?

a ieşi

La mijoc de codru des
Toate păsările ies
(Mihai Eminescu, *La mijloc de codru...*)

Dac-ar fi să iasă toţi învăţaţi, după cum socoţi tu, n-ar mai avé cine să ne tragă ciubotele.
(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

a ajunge

Ca să ajungeţi la cetatea Râşnov, trebuie să faceţi faţă unui urcuş de zece minute prin pădure.
(Andreea Dogar, articolul *Cetatea care apără trandafirii*, în ziarul *Evenimentul zilei*)

Când vei ajunge şi tu odată mare şi tare, îi căuta să judeci lucrurile de-a fir-a-păr şi vei crede celor asupriţi şi necăjiţi, pentru că ştii acum ce e necazul.
(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

a rămâne

După aceea, puii ajută şi ei la repararea spărturii, rămânând acolo, în cuib, până cresc.
(Romulus Popescu, *Din viaţa celor care nu cuvântă*, în *Jurnalul Naţional*)

Seceta a ucis orice boare de vânt.
Soarele s-a topit şi a curs pe pământ.
A rămas cerul fierbinte şi gol.
(Nicolae Labiş, *Moartea căprioarei*)

Limba română

a însemna	*A crea corabia nu înseamnă nici pe departe a ţese pânzele, a făuri piroanele, a citi stelele, ci a afla gustul mării, care e unul şi în lumina căruia nimic nu mai este contradictoriu, ci o contopire în aceeaşi dragoste.* (Antoine de Saint-Exupéry)	Am însemnat cu roşu exerciţiile pe care nu le-am putut rezolva.
a părea	*În oraşu-n care plouă de trei ori pe săptămână (...)* *Orăşenii pe trotuare* *Par păpuşi automate, date jos din galantare.* (Ion Minulescu, *Acuarelă*)	*Pare că şi trunchii vecinici poartă suflete sub coajă* *Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.* (Mihai Eminescu, *Călin – file din poveste*)

7 **Citeşte, cu atenţie, enunţurile şi alege răspunsul corect:**

În clasa voastră sunt mulţi elevi.	**Predicatul este: a)** ***sunt;***	**b)** ***sunt mulţi.***
Părerile au fost împărţite.	**Predicatul este:** ***a) verbal;***	***b) nominal.***

8 **Subliniază predicatele nominale identificate în fragmentele de mai jos. Precizează structura predicatelor nominale identificate, completând spaţiile libere:**

Am fost într-una din zilele trecute, împreună cu un nepreţuit prieten al meu, martor la săvârşirea uneia din cele mai minunate isprăvi din câte am văzut în viaţa mea. (Ioan Alexandru Brătescu-Voineşti, *Minunea*)	**_____ = PN, alcătuit din verbul copulativ _____ şi numele predicativ _____, exprimat prin _____**
Popă? Se zice că nu e sat fără de popă. Pesemne cine-a făcut zicala asta n-a ştiut de Sărăceni. Sărăcenii erau un sat fără popă. [...] Mai că n-a fost încă popă care să fi stat mai mult decât trei zile în Sărăceni. (Ioan Slavici, *Popa Tanda*)	**_____ = PN, alcătuit din verbul copulativ _____ şi numele predicativ _____, exprimat prin _____**
...leii făcutu-s-au miei?... (Alecu Russo, *Cântarea României*)	**_____ = PN, alcătuit din verbul copulativ _____ şi numele predicativ _____, exprimat prin _____**

Scanned with OKEN Scanner

Oceane mari de apă pe-a cerului genuni
Câteodată-s limpezi ca lacrima pe-o pleoapă,
Revarsă altădată şi trăsnet şi furtuni -
Rămân aceleaşi totuşi oceane mari de apă.
(Nicolae Labiş, *Nourii*)

_____ = PN, alcătuit din
verbul copulativ _____ şi
numele predicativ _____,
exprimat prin _____
_____ = PN, alcătuit din
verbul copulativ _____ şi
numele predicativ _____,
exprimat prin _____

Pentru noi toţi, Valea Prahovei înseamnă munte şi aer proaspăt, stânci şi păduri, cascade şi izvoare, peşteri şi mănăstiri.
(Irina Stoica, *Castelul Peleş*, în revista *Magazin*)

_____ = PN, alcătuit din
verbul copulativ _____ şi
numele predicativ _____,
exprimat prin _____

Erau odată un moşneag şi-o babă; şi moşneagul avea o fată, şi baba iar o fată. Fata babei era slută, leneşă, ţâfnoasă şi rea la inimă;
(Ion Creangă, *Fata babei şi fata moşneagului*)

_____ = PN, alcătuit din
verbul copulativ _____ şi
numele predicativ _____,
exprimat prin _____

9 **Construieşte câte un enunţ în care să existe:**

un verb personal	_____
un verb impersonal	_____

10 **Arată dacă în enunţurile următoare există propoziţii fără subiect; completează cu A (adevărat) sau F (fals):**

Enunţul	Adevărat	Fals
a) Plouă în toată ţara.	☐	☐
b) Îmi place compunerea ta.	☐	☐
c) Ai văzut manualul Adrianei?	☐	☐
d) Îţi arde de joacă?	☐	☐
e) Mă interesează părerea ta.	☐	☐
f) Mă doare capul.	☐	☐
g) Ne pare rău de confuzia creată.	☐	☐
h) Ţi-a fost sete?	☐	☐
i) S-a auzit un zgomot puternic.	☐	☐
î) A nins la munte?	☐	☐
j) Nu-i pasă de consecinţe.	☐	☐
k) Nu-mi convine situaţia.	☐	☐
l) Peste o oră se înserează.	☐	☐
m) Vă trebuie o carte neapărat.	☐	☐
n) I-a căşunat pe tine.	☐	☐

Scanned with OKEN Scanner

11 Identifică, din punctul de vedere al opoziției personal/ impersonal, tipul verbelor *a sta* și *a urma* din enunțurile următoare:

a) *Stă în mijlocul terenului și nu știe ce să facă.* _____

b) *Stă să plouă.* _____

c) *După ce vorbește Ioana, urmează Matei.* _____

d) *Urmează să plecăm la munte.* _____

12 Subliniază verbele impersonale:

a) *Începuse să tune și să fulgere, semn că abia acum se pregătea a ploaie mare.*
(Marin Preda, *Morometții*)

b) *S-a întunecat... Lămpile electrice încep a scăpăra. Puiului i-e foame.*
(I.L.Caragiale, *Tren de plăcere*)

c) *Ca să ajungeți la cetatea Râșnov, trebuie să faceți față unui urcuș de zece minute prin pădure.*
(Andreea Dogar, *Cetatea care apără trandafirii*, în ziarul *Evenimentul zilei*)

d) *Dușman grozav e timpul, mi se pare/ Acuma ca și când te-aș fi visat.*
(Magda Isanos, *Jucăria*)

13 Alege varianta în care acordul este corect realizat:

- ***Era/ Eram să cad.***
- ***Aici se vinde/ se vând biletele la concert.***
- ***Am trebuit/ A trebuit să plec.***
- ***Nu-i convine/ Nu-i convin propunerile lui Ionel.***
- ***Mă va durea / mă vor durea picioarele.***
- ***Ce-i/ Ce-s cu foile de pe jos?***

14 Construiește enunțuri în care verbele de mai jos să aibă valorile cerute și să alcătuiască tipurile de predicat indicate:

a) *a fi*

- verb predicativ personal (PV): _____
- verb predicativ impersonal (PV): _____
- verb copulativ personal (PN): _____
- verb copulativ impersonal (PN): _____
- verb auxiliar: _____

b) *a rămâne*

- verb predicativ personal (PV): _____
- verb predicativ impersonal (PV): _____
- verb copulativ personal (PN): _____
- verb copulativ impersonal (PN): _____

c) *a ajunge*

- verb predicativ personal (PV): _____
- verb predicativ impersonal (PV): _____
- verb copulativ personal (PN): _____
- verb copulativ impersonal (PN): _____

Scanned with OKEN Scanner

15 Bifează, după model, coloana corespunzătoare valorii morfologice a verbului *a fi*:

Enunțul	Predicativ personal	Predicativ impersonal	Copulativ personal	Copulativ impersonal	Auxiliar
Departe sunt de tine... (Mihai Eminescu)	X				
Este frig/ nevoie/ seară/ toamnă...		X			
Mi-e foame/ ciudă , milă...					
Mă gândeam eu că-s frumoasă! (George Coșbuc, *La oglindă*)					
E mai bine să meriți laude și să nu le primești decât să le primești fără să le meriți. (Mark Twain)					
Fă-ți datoria oricând. Totdeauna va fi cineva care să te vadă: tu însuți. (Nicolae Iorga)					
E greu de observat asta.					
Dacă vrei să fii iubit, iubește. (Seneca)					
Mi-e inima de lacrimi plină (George Coșbuc, *Vara*)					
A împărtăși suferința cuiva, e a-l înțelege pe jumătate. (Nicolae Iorga)					
Fiind băiet, păduri cutreieram ... (Mihai Eminescu)					
E foarte important să știi când să vorbești și când să taci. (Seneca)					
Omul e trestia cea mai slabă din natură, dar e trestie gânditoare. (Pascal)					
Daca este [1]/ că a lăsat Dumnezeu...[2]/" (Ion Creangă)					
Era odat-un prinț vestit (Ștefan Petică)					
De câte ori sunt scos la lecție/ Răspund anapoda la toate întrebările. (Marin Sorescu, *La lecție*)					

16 Analizează formele verbului *a hotărî* din enunțurile următoare:

- Am hotărât să plecăm împreună la mare. _____
- Irina se hotărăște greu să plece la mare. _____
- Plecarea la mare este hotărâtă de multă vreme. _____
- Irina este hotărâtă să plece la mare. _____
- Plecarea s-a hotărât prin vot. _____
- S-a hotărât la întâlnirea de ieri să plecăm la mare. _____

Scanned with OKEN Scanner

Valoarea expresivă a verbelor în context

1 Selectează, din textele de mai jos, patru figuri de stil diferite, care să conţină structuri verbale; explică, în două-patru rânduri, semnificaţia acestora în context:

a) *Mircea însuşi mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,*
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare;
(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

b) *Ş-apoi era şi timpul. Soarele mai ca păşise peste răscrucile cerului. (...) sub arşiţa covârşitoare a miezului zilei, vântul adormise obosit.*
(Calistrat Hogaş, *Singur*)

c) *Voiam să pleci, voiam şi să rămâi.*
Ai ascultat de gândul cel dintâi.
Nu te oprise gândul fără glas.
De ce-ai plecat? De ce-ai mai fi rămas?
(Tudor Arghezi, *De-abia plecaseşi*)

d) *Câmpia e albastră şi-n zare norii ard.*
Sclipeşte Râul Doamnei înspre apus, o clipă...
Un taur muge; puţul cu lanţ şi roată ţipă;
Şi vrr!... un zbor de vrăbii zbucneşte dintr-un gard...
(Ion Pillat, *Străinul*)

e) *Bătrânul Dan ascultă grăind doi vechi stejari*
Crescuţi dintr-o tulpină pe culmea cea de munte
Ş-având ca o coroană un secol pe-a lor frunte.
(Vasile Alecsandri, *Dan, căpitan de plai*)

f) *Seceta a ucis orice boare de vânt.*
Soarele s-a topit şi a curs pe pământ.
A rămas cerul fierbinte şi gol.
(Nicolae Labiş, *Moartea căprioarei*)

g) *Acolo, lângă isvoară, iarba pare de omăt,*
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet;
Pare-că şi trunchii vecinici poartă suflete sub coajă...
(Mihai Eminescu, *Călin - file din poveste*)

Scanned with OKEN Scanner

2 **Selectează, din fiecare text, câte două structuri verbale care să formeze imagini artistice diferite:**

Călăreţii umplu câmpul şi roiesc după un semn
Şi în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn,
Pe copite iau în fugă faţa negrului pământ,
Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
Şi ca nouri de aramă şi ca ropotul de grindeni,
Orizontu-ntunecându-l, vin săgeţi de pretutindeni,
Vâjâind ca vijelia şi ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul şi de tropot şi de strigăt de bătaie.
(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

_____
_____
_____
_____

_____
_____
_____
_____

Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic,
Rumenind străvechii codri şi castelul singuratic
Ş-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot;
De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot.
.....
De treci codri de aramă, de departe vezi albind
Ş-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.
Acolo, lângă isvoară, iarba pare de omăt,
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet;
(Mihai Eminescu, *Călin - file din poveste*)

3 **Ilustrează două mărci ale adresării directe:**

Departe, într-o alee laterală, bătută-n galben şi violet, îl opri.
– Dan...
– Ce vrei?
– Dan! îl mustră Mircea.
– Spune-mi, ce vrei? se impacientă Dănuţ, ridicând glasul. (...)
– Dacă nu-mi mai eşti prieten, spune-mi-o, Dan. Nu suntem copii.
– Scuteşte-mă de tonul profesoral!
– Dan!
– Mă plictiseşti! (Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*)

_____
_____
_____
_____

Limba română

Scanned with OKEN Scanner

4 **Exprimă-ţi opinia despre semnificaţia verbelor la persoana a doua, identificate în textele următoare:**

a) *Ca să ajungeţi la cetatea Râşnov, trebuie să faceţi faţă unui urcuş de zece minute prin pădure. (...) Ajunşi la cetate, veţi trece printr-o poartă mare de lemn, în spatele căreia se deschide o panoramă asupra Râşnovului, cu locuinţele sale vechi, ordonate la linie, acoperite de ţiglă maronie* (Andreea Dogar, *Cetatea care apără trandafirii*, în ziarul *Evenimentul zilei*)

b) – *„Vara, când eu adunam,*
Tu ce făceai?" – „Eu cântam
În petrecere cu toţi."
– „Ai cântat? Îmi pare bine.
Acum joacă, dacă poţi,
Iar la vară fă ca mine." (Alecu Donici, *Grierul şi furnica*)

c) *Când îţi faci un nou prieten, nu-i uita pe cei vechi.* (D. Erasmus)

d) *Şi oare de ce nu m-aş fi dat dus din Humuleşti, nici în ruptul capului, când mereu îmi spunea mama că pentru folosul meu este aceasta? Iaca de ce nu: drăgăliţă Doamne, eram şi eu acum holtei*, din păcate! Şi laşii, pe care nu-i văzusem niciodată, nu erau aproape de Neamţ (...) Şi mai bine rămâi pe loc, Ioane, chiteam* în mintea mea cea proastă, decât să plângi nemângâiat şi să te usuci, de dorul cui ştiu eu, văzând cu ochii!... Dar, vorba ceea: „Ursul nu joacă de bunăvoie". Mort-copt, trebui să fac pe cheful mamei, să plec fără voinţă şi să las ce-mi era drag! (...)*
(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

**holtei* – flăcău;
**a chiti* – a gândi, a chibzui.

e) *Când să mergi la Sighişoara? Cel mai bun moment este sfârşitul lunii iulie, când cetatea se umple de cavaleri, trubaduri*, domniţe, profeţi şi astrologi, cu ocazia celui mai mare Festival Medieval din România. Parada costumelor, piesele de teatru, concertele de muzică medievală şi tarabele cu obiecte lucrate manual delectează ochii privitorilor.*
(Andrada Fiscutean, *Sighişoara - prin umbra istoriei*, revista *Descoperă*)
**trubadur* – (s.m.) poet – cântăreţ provensal din Evul Mediu.

Scanned with OKEN Scanner

5 **Delimitează planurile temporale (prezent-trecut sau prezent-viitor) şi exprimă-ţi punctul de vedere despre semnificaţia alternării acestora în contextele date:**

a) *...noi am rămas tăcuţi, căci am înţeles că mazâlul vrea să ne spuie întâmplarea lui de demult.*

– Domnilor şi fraţilor, a vorbit căpitanul Isac de la Bălăbăneşti, ascultaţi ce mi s-a întâmplat pe aceste meleaguri, când eram tânăr. De-atunci au trecut ani peste douăzeci şi cinci. (...)

Aşa, într-o toamnă ca asta, duceam vinuri la ţinutul Sucevei. Şi eram în popas aici, la hanul Ancuţei.

(Mihail Sadoveanu, *Fântâna dintre plopi*)

b) *Sara pe deal buciumul sună cu jale,*
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;
Sub un salcâm, dragă, m-aştepţi tu pe mine. (...)

Ah! în curând satul în vale-amuţeşte;
Ah! în curând pasu-mi spre tine grăbeşte:
Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întreagă,
Ore întregi spune-ţi-voi cât îmi eşti dragă.

(Mihai Eminescu, *Sara pe deal*)

c) *Era o dungă albă pe atunci*
răvăşită în pieziş
dinspre arbori spre trotuare.
Noi treceam alunecând
paşii noştri atingând
clipele rătăcitoare. (...)

Tu treceai mânjit pe aripi
şi cu pene şi cu fulgi
Unde eşti tu cel de-atuncea
unde fugi?

(Nichita Stănescu, *Părându-mi rău de adolescenţă*)

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții de utilizare corectă a flexiunii verbale

1 Alege forma corectă și construiește câte un enunț:

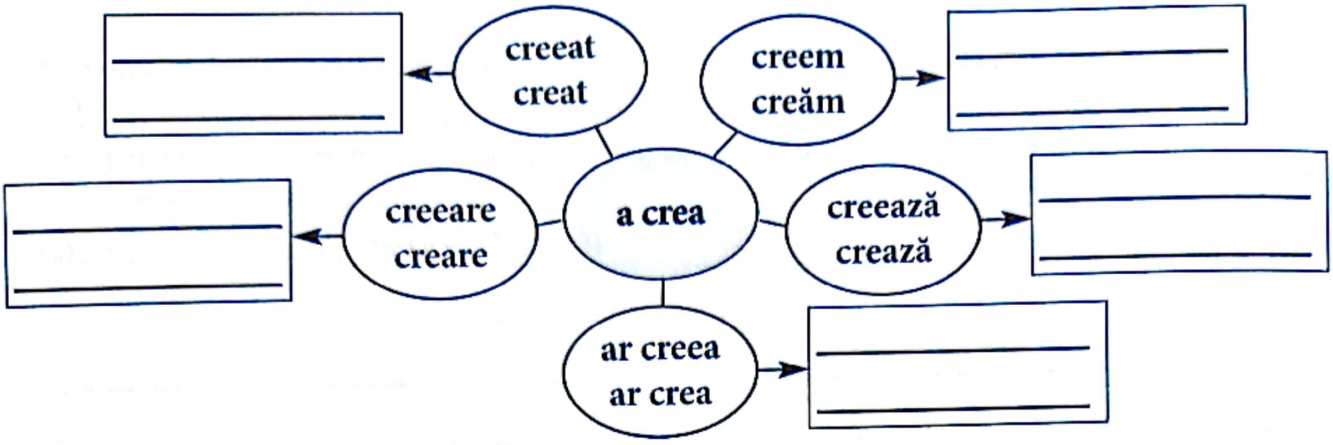

2 Încercuiește litera corespunzătoare seriei în care toate formele verbale sunt corecte:

a) să chinuie; să văruiască; să trebuiască; să cheltuiască; să greșască;

b) să chinuie; să văruie; să trebuie; să cheltuie; să greșească;

c) să chinuiască; să văruiască; să trebuiască; să cheltuiască; să greșească.

3 Completează spațiile libere cu una dintre formele indicate în căsuță:

ști / știi

- Sper că vei _____ mai mult data viitoare.
- Nu _____ nimic deocamdată.
- Să _____ că nu mi-a fost deloc ușor!
- Dacă am _____ ce ne așteaptă!

4 Completează spațiile libere cu verbe la modul conjunctiv:

a afla
a copia
a ține minte
a se apropia
a îngriji

- Ar fi bine să _____ și tu ce vrei.
- Ar fi normal ca Ioana să nu _____.
- E cazul să _____ și tu.
- Să nu te _____!
- Mama vrea să _____ ea florile din fața casei.

5 Elimină, din lista următoare, acele forme verbale care sunt incorecte:

gândește ⇔ se gândește; merită ⇔ se merită;
nu râde ⇔ nu te râde; nu plânge ⇔ nu te plânge.

Scanned with OKEN Scanner

6 Notează, în căsuța alăturată, C (corect) sau I (incorect), analizând folosirea adecvată a verbului a servi:

a) Chelnerul a servit desertul. ☐

b) Am servit masa în oraș. ☐

7 Completează spațiile libere cu forma verbală corespunzătoare:

fi / fii	a) Ar ____ bine să plecăm mâine.	b) I-am spus că vei ____ prezent.
	c) Aș vrea să ____ și tu de față.	d) Proiectul tău poate ____ câștigător.
	e) ____ mai atent data viitoare!	f) Nu mai ____ așa de neatent !

8 Bifează doar căsuțele unde forma verbală evidențiată este corectă:

a) Este un punct de vedere care *suscită* interesul tuturor. ☐

b) În ceea ce *privesc* atât greșelile, cât și realizările voastre, ar fi multe de spus. ☐

c) Nu *va apare* la întâlnirea de poimâine. ☐

d) Fiind copleșit de emoții, de-abia *îngaimă* câteva cuvinte. ☐

e) *Continui* să mă antrenez, pentru că acesta este singurul drum spre succes. ☐

9 Alcătuiește enunțuri cu următoarele forme verbale:

toarnă _____

turnează _____

10 Alege varianta în care acordul predicatului cu subiectul este realizat corect:

- *Eu și cu tine gândesc / gândim la fel.*
- *Muzica și actorul din rolul principal îi place / plac doar ei.*
- *Noi am trebuit/a trebuit să plecăm mai repede.*
- *Nu-i convine/convin propunerile lui Ionel.*
- *Ce-i/Ce-s cu cărțile astea aici?*
- *Ionel sau Maria va pleca / vor pleca în această excursie.*

Scanned with OKEN Scanner

Fișă de evaluare - verbul (1)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Acum, maidanele au mai dispărut. Străzile sunt pline de maşini, iar când mai vezi câte un puşti rătăcit prin faţa blocului, parcă nu-ţi vine să crezi că mai sunt şi copii. Iar dacă aceştia există, parcă nu mai ştiu să se joace. E drept, şi vremurile s-au schimbat. De ce-ar mai bate cineva mingea pe stradă, când o poate face pe calculator – este mai comod, mai sigur, atât pentru copil, cât şi pentru părinte, nu trebuie „să intri în casă" când se lasă întunericul, nu trebuie să mai strigi la balcon după mama lui X să-l lase afară să se joace cu tine, pentru că X este la un buzz distanţă etc. (...)

Eram într-o zi la o masă, într-un grup de cunoştinţe, la care s-au aşezat şi o doamnă cu un băiat de vreo nouă ani. Fără să ridice ochii din pământ, puştiul s-a trântit pe un scaun, şi-a scos din rucsac un device nu mai mare decât un telefon mobil obişnuit şi a început să butoneze de zor. Din când în când, mama lui încerca să-i mai distragă atenţia, explicându-i că nu este tocmai "elegant" să nu bage pe nimeni în seamă. „Uite – îi spunea –, mai sunt şi alţi copii, aţi putea sta de vorbă, aţi putea să vă jucaţi împreună!" Băiatul nu părea însă să o audă. „Este un iPod?" – îl întreb într-o doară. „Ipod?! Uită-te şi tu mai bine! Este un palm!" – îmi răspunde vizibil deranjat de întrebarea mea „prostească". „Şi ce face palm-ul tău atât de special?" – insist. „Se joacă! Lasă-mă-n pace, nu vreau să greşesc ceva!" „Scuzaţi-l – îmi spune mama sa –, nu este foarte comunicativ. Stă mult timp singur şi aşa s-a obişnuit."

(Ruxandra Tudor, *Părinţi şi copii*, în revista *Dilema veche*)

Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. **Selectează, din al doilea paragraf, două structuri verbale care descriu atitudinea băiatului de nouă ani.** **6p**

_____ _____

2. **Indică modul următoarelor verbe: *să se joace, s-au schimbat, explicând.*** **6p**

_____ _____ _____

3. **Conjugă verbul selectat la indicativ prezent, numărul singular:** **6p**

s-au aşezat _____ _____ _____

4. **Construieşte un enunţ cu o expresie/ locuţiune care să conţină verbul *a bate*.** **6p**

• _____

5. **Precizează valorile morfologice pe care le are verbul *a fi* în fraza *Străzile sunt pline de maşini, iar când mai vezi câte un puşti rătăcit prin faţa blocului, parcă nu-ţi vine să crezi că mai sunt şi copii.*** **6p**

_____ _____

Scanned with OKEN Scanner

6. Alcătuiește un enunț în care verbul *a fi* să aibă o valoare morfologică diferită de cele identificate la exercițiul anterior. 6p

• _____

7. Selectează, din textul dat, un verb impersonal și un verb personal. 6p

_____ _____

8. Transcrie, din text: un verb nepredicativ, o locuțiune verbală. 6p

_____ _____

9. Precizează valorile morfologice pe care le are cuvântul *și* în secvența: *Eram într-o zi la o masă, într-un grup de cunoștințe, la care s-au așezat și o doamnă cu un băiat de vreo nouă ani. Fără să ridice ochii din pământ, puștiul s-a trântit pe un scaun, și-a scos din rucsac un device nu mai mare decât un telefon mobil obișnuit și a început să butoneze de zor.* 6p

_____ _____

10. Scrie trei enunțuri în care predicatul să fie exprimat prin verbe la diateze diferite: 6p

• *diateza activă* _____

• *diateza pasivă* _____

• *diateza reflexivă* _____

11. În structura *ați putea sta de vorbă*, există: 6p

a) un singur predicat; b) două predicate; c) un predicat și un complement.

12. Analizează morfologic predicatul propoziției: *Uită-te și tu mai bine!* 6p

_____

13. Stabilește numărul propozițiilor din fraza *Din când în când, mama lui încerca să-i mai distragă atenția, explicându-i că nu este tocmai „elegant" să nu bage pe nimeni în seamă.* 6p

_____

14. Alcătuiește o propoziție în care subiectul să fie exprimat prin verb la infinitiv: 6p

• _____

15. Explică, în context, rolul expresiv al verbului la condițional-optativ din enunțul: *mai sunt și alți copii, ați putea sta de vorbă, ați putea să vă jucați împreună!* 6p

_____

_____

_____

Timpul de lucru este de 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Fișă de evaluare – verbul (2)

Citește, cu atenție, textul următor:

Cum nu se dă scos ursul din bârlog, țăranul de la munte strămutat la câmp, și pruncul, dezlipit de la sânul mamei sale, așa nu mă dam eu dus din Humulești în toamna anului 1855, când veni vremea să plec la Socola, după stăruința mamei. Și oare de ce nu m-aș fi dat dus din Humulești, nici în ruptul capului, când mereu îmi spunea mama că pentru folosul meu este aceasta? Iaca de ce nu: drăgăliță Doamne, eram și eu acum holtei, din păcate! Și lașii, pe care nu-i văzusem niciodată, nu erau aproape de Neamț (...) Și mai bine rămâi pe loc, Ioane, chiteam* în mintea mea cea proastă, decât să plângi nemângâiat și să te usuci, de dorul cui știu eu, văzând cu ochii!... Dar, vorba ceea: „Ursul nu joacă de bunăvoie". Mort-copt, trebui să fac pe cheful mamei, să plec fără voință și să las ce-mi era drag! (...)*

Și doar mă sileam eu, într-o părere, s-o fac a înțelege pe mama că pot să mă bolnăvesc de dorul ei... și să mor printre străini! că văru-meu Ion Mogorogea, Gheorghe Trăsnea, Nică Oșlobanu și alții s-au lăsat de învățat și, despre asta, tot mănâncă pâine pe lângă părinții lor. Dar zadarnică trudă! Mama avea alte gânduri; ea îmi pregătea cu îngrijire cele trebuitoare, zicându-mi de la o vreme cu asprime:

– Ioane, cată să nu dăm cinstea pe rușine și pacea pe gâlceavă!... Ai să pleci unde zic eu (...)

– Nu mă duc, mamă, nu mă duc la Socola, măcar să mă omori! ziceam eu, plângând cu zece rânduri de lacrimi. Mai trăiesc ei oamenii și fără popie.

– Degeaba te mai sclifosești, Ioane, răspunse mama cu nepăsare! la mine nu se trec acestea... Pare-mi-se că știi tu moarea mea... Să nu mă faci, ia acuș, să iau culeșerul* din ocniță* și să te dezmierd cât ești de mare! Apoi cheamă pe tata și-i zice hotărâtor:*

– Spune-i și d-ta băiatului, omule, ce se cuvine, ca să-și ia nădejdea și să-și caute de drum.

– Mai rămâne vorbă despre asta? zise tata posomorât. Are să urmeze cum știm noi, nu cum vrea el, că doar nu-i de capul său. Când m-ar bate numai atâta grijă, măi femeie, ce mi-ar fi? Dar eu mă lupt cu gândul cum să-i port de cheltuială, căci banii nu se culeg de la trunchi, ca surcelele.

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

**holtei* – flăcău; **a chiti* – a gândi, a chibzui; **a ști moarea cuiva* (expr.) – a cunoaște firea, obiceiurile cuiva; ** culeșerul* – făcăleț; **ocniță* – adâncitură într-o sobă de zid, în cuptorul sau în pereții caselor țărănești, în care se păstrează diferite obiecte; firidă; nișă.

1. **Scrie câte un sinonim pentru sensul din text al verbelor selectate:** **10p**

mă sileam _____ ***să (te) dezmierd*** _____

2. **Indică rolul utilizării cratimei în structura *Pare-mi-se că știi tu moarea mea....*** **10p**

_____

Scanned with OKEN Scanner

3. Explică, în maximum 5 rânduri, semnificația comparației în prima frază citată. 10p

4. Selectează din textul citat două structuri verbale specifice limbajului popular. 10p

5. Transcrie predicatele din secvența următoare și precizează felul lor: *eram și eu acum holtei, din păcate! Și Iașii, (...), nu erau aproape de Neamț.* 10p

6. Identifică, în secvența următoare, două verbe la moduri nepersonale și precizează funcția sintactică: *Și doar mă sileam eu, într-o părere, s-o fac a înțelege pe mama că pot să mă bolnăvesc de dorul ei... și să mor printre străini! că văru-meu Ion Mogorogea, Gheorghe Trăsnea, Nică Oșlobanu și alții s-au lăsat de învățat și, despre asta, tot mănâncă pâine pe lângă părinții lor.* 10p

- _____ _____
- _____ _____

7. Precizează două mărci ale adresării directe din fraza – *Spune-i și d-ta băiatului, omule, ce se cuvine, ca să-și ia nădejdea și să-și caute de drum.* 10p

8. În fraza *nu mă duc la Socola, măcar să mă omori!* există: 10p

a) două pronume reflexive;
b) un pronume reflexiv și un pronume personal;
c) două pronume personale.

9. Analizează verbul *a rămâne* din structura *Mai rămâne vorbă despre asta?*, având în vedere opozițiile personal/ impersonal, predicativ/ copulativ. 10p

Timpul de lucru este de 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

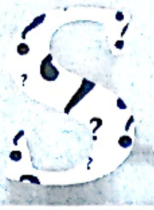

Substantivul

1 Scrie câte un exemplu pentru fiecare tip de substantiv indicat:

comune	simple: _____	proprii	simple: _____
	compuse: _____		compuse: _____

2 Alege forma corectă a substantivelor:

luni/ Luni
Marea neagră/ Marea Neagră
crăciunul/ Crăciunul
matematică/ Matematică
Albă-ca-zăpada/ Albă-ca-Zăpada
şcoala nr. 2/ Şcoala nr. 2/Şcoala Nr. 2
„Amintiri din copilărie”/ „Amintiri din Copilărie”
terra/Terra
Români/ români
Aprilie/ aprilie
englezi/ Englezi
preşedinte/ Preşedinte

3 Scrie enunţuri în care să foloseşti formele *răsărit* şi *Răsărit*:

răsărit
Răsărit

- _____
- _____

4 Rescrie, din proverbul citat mai jos, câte un cuvânt prin care să ilustrezi genul substantivelor:

Un prieten este unul care-ţi ştie toate defectele şi, totuşi, mai are ochi să-ţi vadă şi calităţile.

- masculin: _____
- feminin: _____
- neutru: _____

5 Completează seria substantivelor epicene cu încă două exemple:

balenă, greiere, ministru, ţânţar, _____

6 Formează pluralul substantivelor următoare. Ce observi?

ardei, ochi, unchi, nume, învăţătoare.

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

7 **Subliniază substantivele defective de singular din fragmentul:**

Ş-apoi... pune-ţi, cuvioase Ilarie, plosca cu rachiu la şold, icrişoare moi cât se poate de multe şi altceva de gustare în buzunările dulamei, pistoalele în brâu, pe sub rasă, comănacul pe-o ureche şi cu Sabia Duhului în mână şi pletele în vânt, ia-o la papuc, peste „Piciorul Rău", spre „Cărarea Afurisită" dintre Secu şi Agapia [...].

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

8 **Citeşte, cu atenţie, textul şi răspunde la cerinţe:**

La o margine de mirişte de orz, subt un colnic, Lupu Mavrocosti văzu un pâlc de oi grămădite cu lâna una în alta, roată şi cu capetele aplecate la mijloc, ca şi cum ar fi ascultat freamătul cuptoarelor din mijlocul pământului. Stăteau neclintite sub soarele de iulie şi primeau la boturi răsufletul ierburilor. [...] Când şi când, la cotiturile drumuşorului printre lanuri, ori la o coborâre într-o vâlcică, dădea peste pâlcuri de copaci care abia îşi clăteau frunzişul; turturelele băteau din aripi şi-şi luau alene zborul; un popândoc îl aştepta neclintit la marginea pulberei, până ce simţea cutremurul roţilor paneraşului şi trapul calului; atuncea intra cu regret în căsuţa lui subpământeană, ca să iasă iarăşi în urmă, să cerceteze cu curiozitate ce a fost; paseri streine pluteau în înălţime; mai sus de ele stăteau alcătuirile fantastice ale nourilor albi de vară; zarea, pe întinderile câmpiilor, tremura într-o flacără de coloarea aerului [...].

(Mihail Sadoveanu, *Nopţile de Sânziene*)

a) selectează substantivul propriu compus din text;

_____

b) alcătuieşte un enunţ în care substantivul *Lupu* să fie folosit ca substantiv comun; explică ortografia sa în cele două situaţii;

_____

_____

_____

c) formează de la substantivul *lup* termenul pentru fiinţa corespunzătoare de sex feminin, cu ajutorul unui sufix moţional;

_____

d) transcrie un substantiv epicen;

_____

e) transcrie două substantive colective;

_____

_____

f) transcrie două substantive defective de plural;

_____

_____

9 **Găseşte un substantiv sinonim pentru fiecare dintre locuţiunile substantivale:**

- ***băgare de seamă*** = _____
- ***ţinere de minte*** = _____
- ***scăpare din vedere*** = _____
- ***aducere-aminte*** = _____
- ***părere de rău*** = _____
- ***luare aminte*** = _____

Scanned with OKEN Scanner

10 Alcătuiește enunțuri cu formele distincte de plural ale substantivelor: *arc, cristal, colț, corn, ghid, element, lob, raport, virus, vis.*

arc		*element*	
cristal		*lob*	
colț		*raport*	
corn		*virus*	
ghid		*vis*	

11 Construiește enunțuri în care să declini substantivul la plural *copii*, articulat cu articol nehotărât, respectiv hotărât. Precizează funcția sintactică a substantivului în fiecare enunț.

Caz	Articulat cu articol hotărât	Articulat cu articol nehotărât
N.		
Ac.		
D.		
G.		
V.		

12 Scrie, după model, forma de nominativ-acuzativ plural, articulată cu articol hotărât, a substantivelor:

noapte	câmpie	propoziție	exercițiu	copil
nopțile				

13 Taie, cu o linie, formele de plural neacceptate:

căpșune ~~căpșuni~~	~~rapoarte~~ raporturi	~~aragaze~~ aragazuri	~~niveluri~~ nivele
succese ~~succesuri~~	~~almanahe~~ almanahuri	~~chibrite~~ chibrituri	~~coperte~~ coperți
ciocolate ~~ciocolăți~~	hotele ~~hoteluri~~		

Scanned with OKEN Scanner

14 Scrie forma/ formele de genitiv-dativ singular a substantivelor:

tată	_____	*bade*	_____	*Carmen*	_____
vlădică	_____	*mămică*	_____	*Mimi*	_____
neică	_____	*Ana*	_____	*floricică*	_____
popă	_____	*Mihai*	_____	*Floricica*	_____

15 Încercuiește litera corespunzătoare seriei care conține numai forme literare de genitiv-dativ:

a) streșinii; amiezii; bării; chitării;
b) streșinei; amiezei; barei; chitarei;
c) streșinii; amiezii; barei; chitarei.

16 Scrie forma de vocativ a substantivelor:

băiat	_____ _____	bunică	_____
cumnat	_____	bărbat	_____
Maria	_____	Ion	_____
fete	_____	frați	_____

17 Completează enunțurile cu forma corectă:

a) ceții/ ceței:	Nu am plecat în excursie din cauza _____.
b) ploaiei/ ploii:	Datorită _____, vom avea o recoltă bună de grâu.
c) sorții/ soartei:	Când s-a accidentat, prietenii l-au ajutat, nu l-au lăsat în voia _____.
d) temii/ temei/ teamăi:	S-a oprit din drum din cauza _____ de câini.
e) grijei/ grijii:	Mulțumită _____ părinților săi, a primit o bună educație.

18 Completează în căsuțele alăturate cazul substantivelor subliniate în fragmentele de mai jos, desprinse din nuvela *Popa Tanda*, de Ioan Slavici:

a) *Iară <u>copii</u> n-avea dascălul Pintilie decât doi...* ☐
b) *Și harnic și grijitor om este <u>părintele</u> Trandafir.* ☐
c) *...când gâștele păzesc stratul, puțin îi rămâne <u>grădinarului</u>.* ☐
d) *în fețele lor era scrisă vorba <u>părintelui</u>...* ☐
e) *Vrun an a dus-o părintele <u>Trandafir</u> cu sfatul* ☐
f) *– <u>Muiere</u>, scoală!* ☐
g) *<u>În vârful satului</u> [...] este o alcătuială pe care sărăcenenii o numesc „biserică”.* ☐
h) *Sunt întâmplări în fața cărora mintea stă <u>locului</u>...* ☐
i) *Îndeobște, nenorocirile se grămădesc <u>asupra omului</u>.* ☐
j) *„Mântuiește, <u>Doamne</u>, norodul tău!”* ☐

Limba română

Scanned with OKEN Scanner

Funcțiile sintactice ale substantivului

1 Realizează, după model, corespondența între prima coloană și ultimele două, identificând, astfel, funcțiile sintactice ale substantivului:

a) Am ajutat-o pe mama. a = II.1.

b) Ne plimbăm în parc.

c) Tatăl său este inginer.

d) Rezultatele sunt conform baremului.

e) Cărțile sunt ale colegului meu.

f) Cartea de istorie este interesantă.

g) Prieteni, veniți cu noi!

h) Poezia a fost scrisă de un elev.

i) Colegul meu, Mihai, a fost premiat.

î) I-am dat un sfat prietenului meu.

j) În vacanță mergem la mare.

k) Culoarea bluzei este deschisă.

l) Am învățat despre substantiv.

m) Se poartă ca un copil.

n) Se poartă conform regulamentului.

o) S-a așezat la dreapta fetei.

p) Casa aceasta este nouă.

r) A sosit înaintea invitaților.

s) Zidul este din piatră.

ș) Copacul din fața casei este un tei.

t) Reușita mulțumită muncii m-a bucurat.

ț) Așterne-te drumului!

I. Nominativ:	I.1. subiect
	I.2. nume predicativ
	I.3. atribut substantival apozițional
II. Acuzativ:	II.1. complement direct
	II.2. complement indirect
	II.3. complement de agent
	II.4. complement circumstanțial de loc
	II.5. complement circumstanțial de timp
	II.6. complement circumstanțial de mod
	II.7. atribut substantival prepozițional
	II. 8. nume predicativ
III. Dativ:	III.1. complement indirect
	III.2. complement circumstanțial de loc
	III.3. complement circumstanțial de mod
	III.4. atribut substantival prepozițional
	III.5. nume predicativ
IV. Genitiv:	IV.1. atribut substantival genitival
	IV.2. atribut substantival prepozițional
	IV.3. nume predicativ
	IV.4. complement circumstanțial de loc
	IV.5. complement circumstanțial de timp
V. Vocativ:	V. nu are funcție sintactică

Scanned with OKEN Scanner

2 Construiește propoziții în care să existe atribute substantivale prepoziționale, exprimate prin substantive precedate de două dintre prepozițiile și locuțiunile prepoziționale date, la cazurile:

- Acuzativ: *de, din, de pe, spre, împreună cu*;

_____

_____

- Dativ: *datorită, grație, asemenea, potrivit, conform*;

_____

_____

- Genitiv: *asupra, contra, înaintea, deasupra, de-a lungul, din dreptul.*

_____

_____

3 Completează textul de mai jos cu substantive care să îndeplinească funcțiile sintactice menționate între paranteze.

În vacanța de vară, voi merge să-l vizitez pe prietenul meu, (atr. subst. apozițional)_____, care locuiește (c.c.l.)_____, din (c.c.t.)_____. Îi voi duce în dar (c.d.)_____, care să-i amintească (c.ind.)_____ (s. multiplu)_____, frații săi, sunt (n.p.)_____ la aceeași școală cu prietenul meu, dar la clase cu profil sportiv. Ei aleargă (c.c.m.)_____ la concursuri, de aceea au primit multe medalii (atr. subst. prep.)_____, spre bucuria (atr. subst. genitival)_____ lor.

4 Completează tabelul alăturat cu cazul și funcția substantivelor subliniate din fragmentele desprinse din nuvela *Două loturi* de I. L. Caragiale:

a) *Biletele le-a fost cumpărat cu bani împrumutați...*
b) *Țiu minte bine; le-am pus în buzunarul de la piept...*
c) *Și căpitanul pune pe masă listele oficiale...*
d) *...deodată se scoală drept, cu fața luminată de raza adevărului...*
e) *– Unde sunt farfuriile?*
f) *Peste un ceas, pe-nserate, o birjă trece în goana mare...*
g) *– Femeie, trebuie să fie-n casă...*
h) *D. Lefter a trimes turbatului o scrisoare...*
i) *Câte reflexiuni se pot face [...] asupra unei așa grămezi pestrițe de vechituri...*
j) *D. Lefter se face vânăt ca ficatul...*

	Cazul	Funcția sintactică
a)		
b)		
c)		
d)		
e)		
f)		
g)		
h)		
i)		
j)		

Scanned with OKEN Scanner

5 **Precizează funcţia sintactică a substantivelor subliniate din textul alăturat:**

mormânt = _____
al românilor = _____
Ştefan = _____
ca sentinele = _____
Carpaţii = _____
(de) glorie = _____
popoarele = _____
români = _____

La poalele Carpaţilor,
Sub vechiul tău mormânt,
Dormi, erou al românilor,
O! Ştefan, erou sfânt!
Ca sentinele falnice
Carpaţii te păzesc,
Şi de sublima-ţi glorie
Cu seculii şoptesc.

Când tremurau popoarele
Sub aprigii păgâni,
Tu le-apărai cu braţele
Vitejilor români.
(Vasile Alecsandri, *Imn lui Ştefan cel Mare*)

6 **Analizează morfologic şi sintactic substantivele din fragmentul:**

– Mâine vei vedea. Acum, dragă doamnă, du-te de-ţi vezi copiii, şi caută de casă, cum se cuvine unei bune gospodine, şi pune la cale să ne gătească un ospăţ.
(Costache Negruzzi, *Alexandru Lăpuşneanul*)

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

7 **Identifică locuţiunile substantivale din enunţurile următoare; precizează-le funcţia sintactică.**

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.
(Mihai Eminescu, *Mai am un singur dor*)

_____
_____
_____

Asculta cu mare luare-aminte şi zicând numai când mă opream: „Şi p-ormă?"
(I.Al. Brătescu-Voineşti, *Scrisorile lui Mişu Gerescu*)

_____
_____
_____

... căci, drept vorbind, şi moş Vasile era un cărpănos şi-un puiu de zgârie-brânză, ca şi mătuşa Mărioara.
(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

_____
_____
_____

Scanned with OKEN Scanner

Valori expresive ale substantivului

1 Precizează figura de stil realizată cu ajutorul substantivelor în fiecare dintre exemplele desprinse din lirica eminesciană, unind cele două coloane:

Enunț	Figură de stil
a) *Codrul clocoti de zgomot și de arme și de bucium...*	epitet
b) *În zadar striga-mpăratul ca și leul în turbare...*	comparație
c) *Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie...*	personificare
d) *Mircea însuși mână-n luptă vijelia-ngrozitoare...*	enumerație
e) *Acea grindină-oțelită înspre Dunăre o mână...*	repetiție
f) *Feți-Frumoși cu păr de aur, zmei cu solzii de oțele...*	antiteză
g) *Iar mireasa viorică i-aștepta-ndărătul ușii...*	hiperbolă
h) *...cu voi viitorul trece,/ Noi suntem iarăși trecutul...*	aliterație
i) *O, mamă, dulce mamă, din negura de vremi...*	metaforă
j) *Peste-a nopții feerie / Se ridică mândra lună...*	invocație
k) *Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prea luminate...*	inversiune
l) *În al umbrei întuneric te asamăn unui prinț...*	asonanță

2 Scrie o compunere, de 8-10 rânduri, în care să descrii un peisaj de toamnă, folosind cât mai multe figuri de stil, exprimate cu ajutorul substantivelor.

Scanned with OKEN Scanner

Fișă de evaluare - substantivul

Citește, cu atenție, textul:

Un lung șir de coline, acoperite cu vii, îngrădesc zarea spre răsărit, iar în mijlocul acestor coline, pe vârful cel mai înalt, se vede ridicându-se falnică dintre copaci Mânăstirea Dealului; întreagă, strălucitoare, stă mândră în fața orașului, ca și cum vremea ar fi adormit la pragul ei. Acolo, în tinda bisericei, într-o raclă de sticlă se păstrează capul lui Radu cel Mare, întemeietorul mânăstirei (acum patru sute de ani) și capul lui Mihai Viteazu, pe-a cărui frunte a strălucit, în fulgerarea unei clipe de noroc, cea mai glorioasă coroană la care-a țintit vreodată visul de mărire și de dreptate al neamului românesc.[...]

Ce viață, ce zarvă trebuie să fi fost odinioară pe ulițile acestea, astăzi așa de liniștite, aproape triste! Aici bătea inima țării, cu toate grijile și bucuriile ei. Aici veneau negustorii din Veneția, din Genova și de la Țarigrad. Ei aduceau în acest „Damasc al României" scule și covoare scumpe, mătăsuri cusute cu fir de aur, haine și podoabe pentru mitropoliții și gospodarii țării, pentru domnițele și bogatele jupânese de pe vremuri.[...]

Doarme bătrâna Târgoviște, cetatea atâtor glorioase amintiri. Un moment de tresărire a avut pe la începutul veacului trecut, și-a dat atuncea țării trei poeți însemnați, aproape în același timp: pe Eliade, pe Alexandrescu și pe Cârlova. Dar la sunetele harfei lor pietrele nu s-au mai mișcat, să reînvie cetatea moartă, ca-n bunele vremuri de demult la cântecele lui Orfeu.

(Alexandru Vlahuță, *România pitorească*)

1. **Scrie forma literară de astăzi a substantivelor: *bisericei, mânăstirei, ulițile.*** **9p**

_____ _____ _____

2. **Transcrie trei substantive proprii compuse și precizează funcția lor sintactică.** **12p**

_____ _____ _____

_____ _____ _____

3. **Scrie un enunț în care substantivul comun *răsărit* să devină substantiv propriu, scris cu majusculă.** **9p**

• _____

4. **Transcrie un substantiv defectiv de plural, prezent în text.** _____ **8p**

5. **Numește cazul și funcția sintactică ale substantivelor din propoziția:** **12p**
Doarme bătrâna Târgoviște, cetatea atâtor glorioase amintiri.

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

6. Identifică articolele care însoțesc substantivele din fragmentul următor și precizează felul lor: *într-o raclă de sticlă se păstrează capul lui Radu cel Mare, întemeietorul mânăstirei.* 10p

_____

_____

_____

7. Precizează cazul substantivelor precedate de prepoziții/ locuțiuni prepoziționale din structurile: 10p

- *stă mândră în fața orașului* _____
- *la cântecele lui Orfeu* _____

8. Construiește două enunțuri în care substantivul *cetate* să fie la cazuri diferite. Precizează funcția sintactică a substantivului indicat. 10p

- _____ _____
- _____ _____

9. Prezintă, în trei-cinci rânduri, valoarea expresivă a substantivelor din secvența: *Ei aduceau în acest „Damasc al României" scule și covoare scumpe, mătăsuri cusute cu fir de aur, haine și podoabe pentru mitropoliții și gospodarii țării, pentru domnițele și bogatele jupânese de pe vremuri.* 10p

_____

_____

_____

_____

_____

Timpul de lucru este de 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Comunicarea orală

Structura textului oral. Dialog, monolog. Adecvarea elementelor nonverbale la mesaj

Citeşte, cu atenţie, textul:

Trei zile bătuseră vânturi sunătoare de la miazăzi, pământul se zbicise, şi-n dumbrăvioara de la marginea satului, la malul Siretului, începuseră să înflorească galben cornii. Băiatul cel mai mititel al lui Dumitru Onişor ieşise cu şase oi la mugurul proaspăt al primăverii. Era un copilaş palid şi mărunţel şi târa pe pământul reavăn nişte ciubote grele ale unui frate mai mare. Ridică spre mine ochi trişti, învăluiţi ca-ntr-o umbră cenuşie şi-şi scoase anevoie din cap pălărioara veche pleoştită ca o ciupercă. Îmi dădu bună-ziua cu-n glas moale în care parcă suna o suferinţă timpurie; apoi, acoperindu-se, ridică deasupra oilor toiegelul alb, îndemnându-le spre crâng.

– Ce mai faci, tu, măi flăcăule? îl întrebai eu. Ai ieşit cu oile la păscut?

– M-a trimes tătuca să le mai port! îmi răspunse el serios, cu glasu-i subţirel şi peltic, şi se opri. Oile se opriră şi ele şi întoarseră capetele spre călăuzul lor.

– Dar eşti tu vrednic, bre Niculăeş, să porţi un cârd de oi?

– He, sunt eu vrednic, da' acuma n-am ce purta, sunt supărat...

– Cum se poate? ci de ce, mă rog?

– De ce? mă întrebă el, ridicând spre mine fruntea pe care sta zimţuit în neregulă păru-i buhos; pentru că în primăvara asta tot ne-au căzut din oi; ş-acuma am rămas numai cu acestea şase... Deşi flăcăul cu care vorbeam era numai de-o şchioapă, deşi intrase în a opta primăvară a vieţii lui, năcazul lui era adânc şi serios; zâmbetul meu pieri pe dată.

– Ci v-au murit multe, bre Niculăeş?

– Multe... răspunse el grav, răzimându-se înaintea mea în băţ, ca ciobanii.

(Mihail Sadoveanu, *Un om năcăjit*)

1 **Uneşte prin săgeţi elementele situaţiei de comunicare orală cu elementele corespunzătoare din text:**

A	B
emiţătorul primei replici	**limba română**
receptorul primei replici	**Niculăeş**
contextul	**plimbarea pe malul Siretului**
codul	**naratorul**
mesajul dialogului	**necazul ciobănaşului**

2 **Precizează ce se întâmplă cu emiţătorul şi receptorul pe parcursul dialogului:**

Scanned with OKEN Scanner

3 Transcrie din fragmentul citat:

a) o formulă de iniţiere a dialogului:

_____

b) o formulă de menţinere a dialogului:

_____

4 Explică trecerea de la formula de adresare *măi flăcăule* la *bre Niculăeş* folosite de narator, având în vedere că interjecţia *bre* se foloseşte în mediul rural pentru adresarea respectuoasă către persoane mai în vârstă.

_____

_____

_____

_____

5 Notează cu N secvenţele ce conţin elementele nonverbale (gesturi, mimică) şi cu P cele ce conţin elemente paraverbale (intonaţie, intensitatea vocii, ritmul vorbirii etc.):

ochi trişti	☐
scoase anevoie din cap	☐
pălărioara veche	☐
cu glasu-i subţirel şi peltic	☐
glas moale	☐
răspunse el grav	☐
zâmbetul meu pieri pe dată	☐

6 Reconstituie dialogul reprodus în vorbire indirectă în secvenţa de mai jos, precizând două modificări care apar:

Îmi dădu bună-ziua cu-n glas moale în care parcă suna o suferinţă timpurie; apoi, acoperindu-se, ridică deasupra oilor toiegelul alb, îndemnându-le spre crâng.

_____

_____

_____

_____

Comunicare

Scanned with OKEN Scanner

7 **Adaugă în textul de mai jos elemente paraverbale şi nonverbale adecvate:**

– Ceaikovski, Puccini, Enescu, Beethoven, ai auzit de ei? Când o să fii mare, o să înveţi despre ei sau o să citeşti în cărţi. Atunci îţi va fi uşor să le-nţelegi muzica. E clar, Vlade?!...

– Beethoven ai zis, bunicule?

– Da, aşa am spus!

– Crezi că eu nu ştiu cine-i Beethoven?...[...]

– Şi cine-i, mă rog, Beethoven ăsta pe care zici că-l ştii foarte bine[...]?

– Cum cine-i? Un căţel!...

(Ion Arcudeanu, *Ştiu eu cine-i Beethoven*)

8 **Imaginează un dialog de patru-cinci replici între doi elevi, incluzând elemente nonverbale şi paraverbale. Recitește dialogul, schimbând aceste elemente cu opusul lor; descrie efectul produs.**

9 **Încercuieşte varianta corectă:**

Dialogul reprezintă un schimb de replici între:

a) exclusiv două persoane;

b) două sau mai multe persoane.

Monologul este:

a) vorbirea neîntreruptă de altă replică a unei persoane/ unui personaj;

b) o pauză pe parcursul dialogului.

10 **Identifică tipurile de monolog, unindu-le prin săgeţi cu citatele corespunzătoare:**

PRISTANDA (singur): *Grea misie, misia de poliţai... Şi conu Fănică cu coana Joiţica mai stau să-mi numere steagurile...* (Ion Luca Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

Vino-n codru la isvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund. (Mihai Eminescu, *Dorinţa*)

Cine ştie dacă nu trăim într-o lume microscopică şi numai făptura ochilor noştri ne face s-o vedem în mărimea în care o vedem?
(Mihai Eminescu, *Sărmanul Dionis*)

Mi-e sufletul atât de greu
De parcă atârnă de el Dumnezeu [...].
(Marin Sorescu, *Pârghii*)

monolog liric

monolog liric adresat

monolog dramatic

monolog interior

Scanned with OKEN Scanner

Modalităţi de exprimare a preferinţelor şi a opiniilor

1. **Completează enunţurile de mai jos cu preferinţele tale, motivându-ţi opţiunea** ***(Pentru argumentare, poţi folosi structuri ca: pentru că, deoarece, fiindcă, întrucât, prin comparaţie cu, spre deosebire de, consider că, cred că, desigur, fără-ndoială, probabil, încât etc.)***

- **Culoarea mea preferată este** _____

_____

_____

- **Cel mai bun prieten al meu/ prietenă a mea este:** _____

_____

_____

- **Dintre toate materiile, cel mai mult îmi place:** _____

_____

_____

- **Când voi fi mare, aş vrea să devin:** _____

_____

_____

- **Cântăreţul/ formaţia mea de muzică preferată este:** _____

_____

_____

Comunicare

2. **Citeşte textul de mai jos şi explică de ce modul de argumentare al celor doi nepoţi devine o sursă a umorului de limbaj. Numeşte şi alte tipuri de umor prezente în text.**

Din vorbă în vorbă, copiii se făcură stăpâni pe obrajii bunicului. [...]
– Partea mea e mai frumoasă.
– Ba a mea, că e mai albă!
Bunicul zâmbi.
– Ba a mea, că e mai caldă!
– Ba a mea, că e mai dulce!
– Ba a mea, că nu e ca a ta!
– Ba a mea, că are un ochi mai verde!
– Ba a mea, că are un ochi şi mai verde!
Bunicul abia se ţinea de râs.
– Ba a mea!
– Ba a mea!
Şi băiatul, înfuriindu-se, trase o palmă în partea fetei. Fata ţipă, sări de pe genuchiul bătrânului, se repezi şi trase o palmă în partea băiatului. Băiatul, cu lacrâmile în ochi, sărută partea lui, şi fata, suspinând, pe a ei.

(Barbu Ştefănescu Delavrancea, *Bunicul*)

Scanned with OKEN Scanner

3 Identifică scopul dialogului argumentativ dintre cei doi nepoți:

4 Identifică în cadrul dialogului între nepoți:

- două argumente plauzibile:

- două argumente absurde:

5 Numește figura de stil predominantă în text și explică rolul folosirii ei:

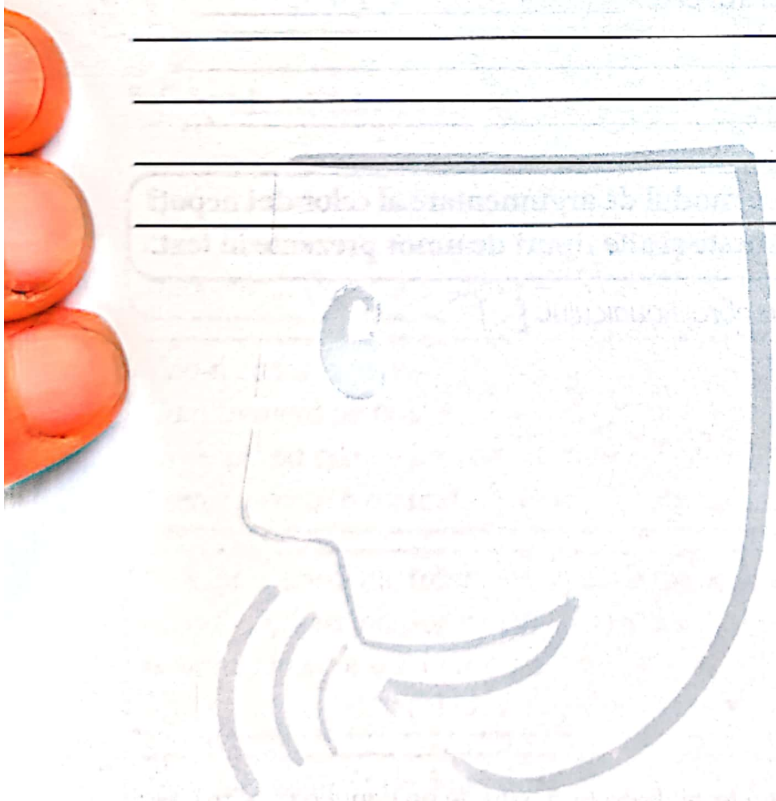

Scanned with OKEN Scanner

Comunicarea scrisă

Redactarea unui dialog

1. Scrie o continuare de 10-15 rânduri, a dialogului dintre Mircea şi Dănuţ, aşa cum s-ar putea desfăşura, în viziunea ta:

Dănuţ îl aştepta în faţa liceului, cu geanta sub braţ. Porniră tăcuţi ca întotdeauna, urmând, printr-un tacit acord, itinerarul zilnic. (...)

Departe, într-o alee laterală, bătută-n galben şi violet, îl opri.

– Dan...

– Ce vrei?

– Dan! îl mustră Mircea.

– Spune-mi, ce vrei? se impacientă Dănuţ, ridicând glasul. (...)

– Dacă nu-mi mai eşti prieten, spune-mi-o, Dan. Nu suntem copii.

– Scuteşte-mă de tonul profesoral!

– Dan!

– Mă plictiseşti!

Mircea îl privi cu sinceră deznădejde, oftând.

– Nu ştiu ce să mai cred!... I-am scris şi Monicăi...

– Ţi-a răspuns? (...) De când datează corespondenţa cu Monica?

– De când am plecat de la voi.

– Frumos! Admirabil! Vă scrieţi în proză sau în versuri? (...)

(Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*)

*crâng, (s.n). – pădurice de arbori tineri

Comunicare

Scanned with OKEN Scanner

2 Redactează un set de 5-6 întrebări pentru un interviu imaginar pe care ai dori să-l iei unei personalități din viața artistică sau sportivă actuală, în vederea publicării în revista școlii.

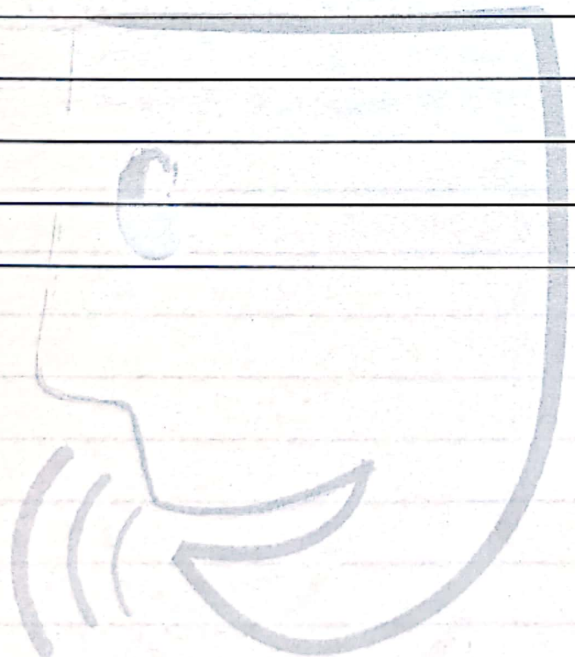

Scanned with OKEN Scanner

Redactarea unei descrieri

Descrierea de tip portret.
Descrierea unei persoane considerate drept model

1 **Textul din care a fost selectat fragmentul de mai jos este o *descriere de tip portret.* Completează spaţiile albe cu acele cuvinte pe care le consideri tu adecvate în context:**

Bunica în casă, bunica afară, bunica peste tot locul! Lumea, zorită de griji, se împiedică la tot pasul de ea, dar bunica frământă şi _____ *şi duce la capăt trebuşoara de care s-a apucat. Bărbia galbenă, încreţită, se razimă, cu ştergarul alb înnodat sub ea, de pieptul tras înăuntru, iar deasupra bărbiei, gura largă stă smerit închisă, păzită de nasul* _____, *fără culoare. Cele două puncte de argint-viu care licăresc* _____ *din fundul capului par două luminiţe depărtate, ce bat în stingere. Pe obrajii* _____, *din mijloc, pornesc încreţiturile, – o mulţime, – şi* _____ *spre coada ochiului. Altele, izvorând de la îmbinarea nasului cu umerii obrajilor,* _____ *pe toată faţa, ca tot atâtea râuleţe. Ştergarul alb e tras până peste frunte. Niciun fir din cuviosul argint al bătrâneţelor nu scapă de sub acoperământul lui. (...)*

Pâş-pâş-pâş. Bunica-i toată grabă, dar picioarele se mişcă greoaie, iar capul, voind să se împrietenească tot mai mult cu pământul, se ceartă cu pieptul, să se cufunde mai tare.(...)

_____ *se scoală înaintea găinilor, dar duminica e în picioare de la miezul nopţii. Veşmintele de sărbătoare le pune lângă pat încă de sâmbătă seara. Înainte de revărsat e gata-păpuşă, cu cojociţa* _____, *cu ştergarul alb, tivit cu negru. În zori e în grădină, de-şi ia o tufă întreagă de busuioc şi calapăr*. Apoi iese la poartă şi şade pe laviţa* de plop alb, până ce* _____ *soarele de după coastă, când porneşte* _____ *la biserică, într-o mână cu florile, într-alta cu băţul luciu. (...)*

În zilele de lucru, bunica-i _____, *bunica-i afară, bunica-i pretutindeni.*

* *calapăr* – s.m. (reg.) calomfir – plantă erbacee cu flori galbene;

* *laviţă* – s.f. – bancă fixată afară (la poarta caselor ţărăneşti).

Comunicare

Scanned with OKEN Scanner

2 **Textul de mai jos face parte din volumul *Cartea cu bunici*, coordonat de Marius Chivu. Analizează partea introductivă a portretului realizat de Cătălin Ştefănescu, răspunzând la următoarele cerinţe:**
a) Transcrie o frază care să arate rolul bunicii în familie;
b) Selectează un enunţ care să indice o trăsătură fizică a bunicii;
c) Ilustrează o trăsătură morală;
d) Precizează o ipostază în care alege să o descrie pe bunică.
e) Exprimă-ţi opinia, în 2-3 rânduri, despre relaţia dintre nepot şi bunică.

S-a prăpădit când aveam vreo treisprezece ani. O boală urâtă a răpus-o în câteva luni. N-am vrut, n-am putut să mă duc la înmormântare. Mi-era, cumva, frică. Sau aşa cred acum. Pe ceilalţi bunici nu i-am cunoscut. Se stinseseră înainte să mă nasc eu. În familie, ea era reperul absolut. Ea era întruchiparea supravieţuirii, a vieţii dedicate familiei, copiilor, era ca un şef de clan care-i ţinuse până la un moment dat, Dumnezeu ştie cum, pe toţi, împreună. Se făceau bancuri pe seama ei, avea tot soiul de porecle, dar când era pe-aproape era greu să crâcneşti în faţa ei. Pentru că eram cel mai mic dintre nepoţi, stăteam mai mult pe lângă ea, câtă vreme mama mergea la muncă. Jucam cărţi şi, deşi încercam să trişez în toate felurile, mai mereu câştiga. Ca să mă răzbun, o torturam cântând, de fapt răcnind ca un tâmpit, ore întregi. Se mişca deja foarte greu şi nu putea să mă prindă. Profitam de treaba asta şi stăteam la distanţă, lălăind tot soiul de cântecele stupide, sau făcând ca sirena de la salvare, când mai tare, când mai încet, pentru că ştiam că o enerva cumplit. Aveam o ambiţie şi o răbdare care atingeau perfecţiunea. Abia acum îmi dau seama cât de rău o chinuiam. La un moment dat, a luat un lemn din lada de la sobă şi l-a aruncat după mine. M-a nimerit în mâna dreaptă. Am semnul şi acum.

(Cătălin Ştefănescu, *Sofia* – fragment)

Scanned with OKEN Scanner

3 Redactează o compunere, de 10-15 rânduri, în care să realizezi portretul unei persoane reale sau imaginare pe care tu ai putea să o consideri un model.

În compunerea ta, trebuie:
- să respecți convențiile specifice descrierii ca mod principal de expunere;
- să ai un stil și un conținut adecvate tipului de text și reperelor formulate;
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

Scanned with OKEN Scanner

Descrierea de tip tablou

1. Scrie un text de 10-15 rânduri, în care să descrii un apus de soare în munți, pornind de la următoarea introducere: *Suntem stăpânii lumii aici, aproape de nori... Te ridici în vârful picioarelor, întinzi mâna și gata, ai senzația că ai atins cerul.*

În descrierea ta vei avea în vedere:

• **În planul spațial:**

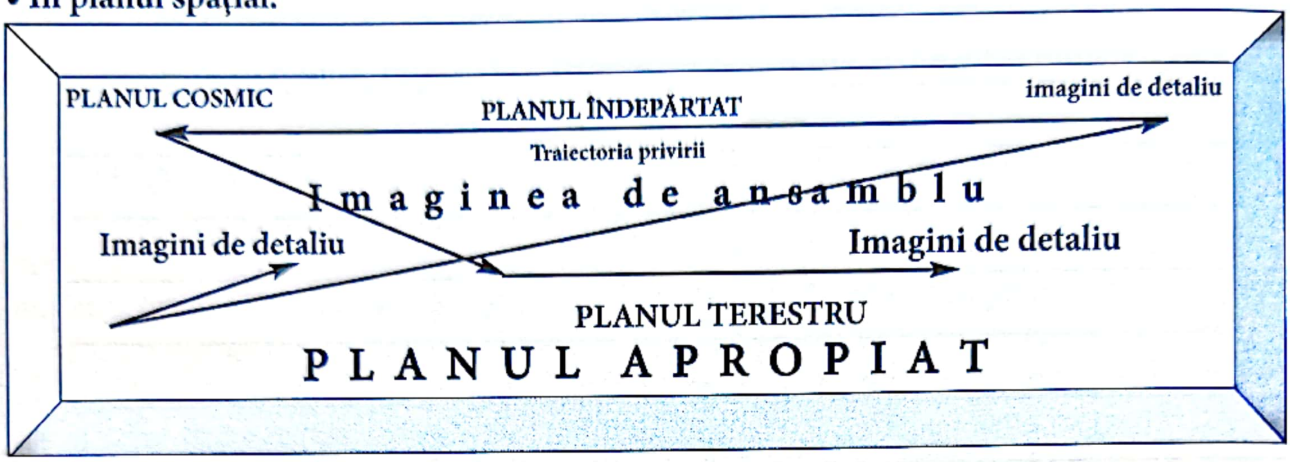

• **În planul temporal:**

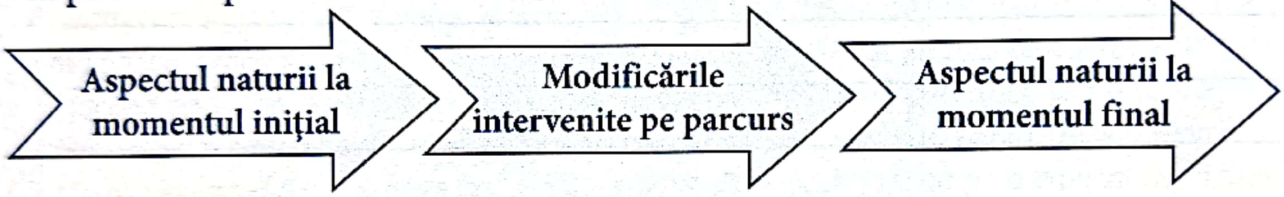

Scanned with OKEN Scanner

Redactarea unui rezumat

1 Completează căsuțele cu A (adevărat) sau F (fals):

Într-un rezumat:

a) nu se reproduc citate ☐
b) se redă în detaliu conținutul operei ☐
c) se poate povesti la perfectul simplu ☐
d) se redă întocmai vorbirea directă ☐
e) nu se exprimă opinii personale ☐
f) se reține numai esențialul ☐
g) se povestește la persoana I sau a II-a ☐

2 **Scrie, în maximum 8 rânduri, rezumatul textului citat mai jos, respectând regulile de alcătuire a unui asemenea tip de compunere:**

În compunerea ta, trebuie:
- **să respecți fidelitatea față de textul dat;**
- **să desprinzi ideile principale ale textului;**
- **să prezinți succesiunea întâmplărilor la care participă personajele;**
- **să respecți convențiile specifice rezumatului;**
- **să ai un conținut adecvat tipului de text și cerinței formulate;**
- **să te înscrii în limitele de spațiu indicate.**

Vasul de pescuit balene era acum în față, luptându-se din greu cu vântul și cu mareele. (...)

– Unde mergeți?

– La Buenos Aires!

– Pune în pană, rogu-te, căpitane! Am să-ți dau o hârtie!

– Prova în vânt! porunci Anton Lupan, supunându-se rugăminții, după datinele cinstite ale marinăriei.*

„Speranța" făcu o voltă largă și curând cele două vase se aflau bord la bord, derivând ușor spre gura strâmtorii. (...) Căpitanul se apropie de parapet, cu o hârtie în mână!*

– Iată, domnule! zise, întinzându-i-o lui Anton Lupan. Am găsit-o acum trei zile, într-o sticlă, când am despicat pântecele unei balene. E de la niște naufragiați, dar, din nenorocire, poartă o dată foarte veche. Noi nu mergem deocamdată nicăieri, intrăm doar în strâmtoare, să încărcăm lemne. Dacă te duci la Buenos Aires, ia-o dumneata, s-o predai Căpităniei.

Era o hârtie mucegăită, atinsă pe alocuri de umezeală, dar, în bună parte, scrisul se citea limpede:

„Salvați sufletele noastre!... "

Mâna lui Anton Lupan începu să tremure, obrazul îi păli, ochii i se măriră, picioarele îi slăbiră și el se rezemă de parapet, simțind că alunecă. (...)

– Schimbăm drumul! vorbi hotărât Anton Lupan.

– Încotro, domnule? întrebă Gherasim. Nu mai mergem la Buenos Aires?

Scanned with OKEN Scanner

– *Nu. Pornim spre răsărit, nord patru carturi* spre est, să-l căutăm pe Pierre Vaillant!*

(Radu Tudoran, *Toate pânzele sus!* – fragment)

* *provă* – (s.f.) partea de dinainte a unei nave;
* *voltă* – (s.f.) mişcare în formă de cerc sau de arc de cerc;
* *cart* – (s.n.) a 32-a parte din roza vânturilor.

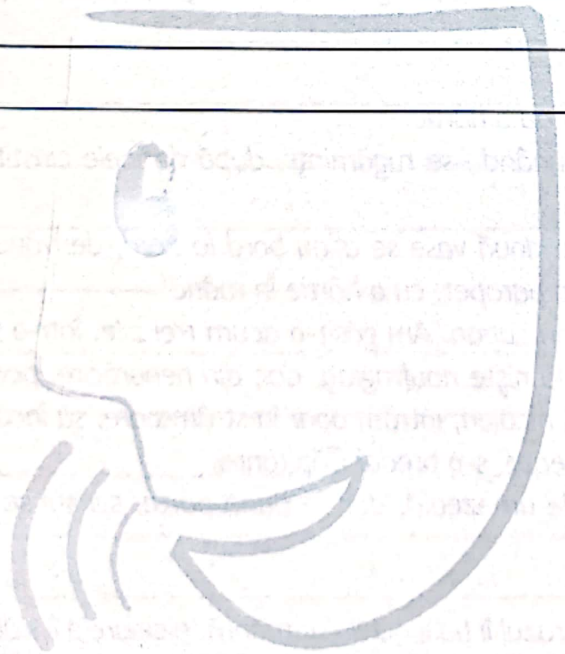

Scanned with OKEN Scanner

Caracterizarea unui personaj literar

1 **Identifică modalităţile specifice fiecărui tip de caracterizare, unind cu săgeţi cele două coloane:**

A	B
CARACTERIZAREA DIRECTĂ	gesturi
	cuvintele naratorului
	fapte
	autocaracterizare
	atitudini
CARACTERIZAREA INDIRECTĂ	părerea altor personaje
	cuvintele personajului
	numele personajului
	mediul de viaţă

2 **Scrie o compunere, de 10-15 rânduri, în care să caracterizezi personajul Niculae, pe baza fragmentului citat:**

În compunerea ta, trebuie:
- **să prezinţi relaţia dintre Niculae şi celelalte personaje din textul dat;**
- **să identifici o trăsătură şi o modalitate de caracterizare a personajului Niculae;**
- **să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate;**
- **să te înscrii în limitele de spaţiu indicate.**

Din ziua aceea, de la seceriş, când plânsese pe mirişte fiindcă fraţii îşi bătuseră joc de el, înţelesese că într-adevăr tatăl său nu era un tată din aceia pe care un copil, ca să i se îndeplinească dorinţa, trebuie să-l sâcâie mereu cu acelaşi lucru. Tatăl său era un om care gândea şi gândirea lui era limpede, n-avea nevoie să se înghesuie în ea. Nu cu rugăminţi putea să-l facă să-l dea la şcoală, ci cu argumente...

Şi din ziua aceea începuse să le caute. Nu mai suflase o vorbă nimănui şi, ori de câte ori avea prilejul să rămână singur (de obicei seara la culcare sau ziua în grădină sub dud, sau la câmp pe o brazdă), se retrăgea în sinea lui şi se gândea în linişte la acel lucru necunoscut care îi închidea calea: voinţa tatălui său. Aşezându-se jos cu coatele pe genunchi şi cu fruntea aplecată spre pământ, încerca să-i pătrundă adânc taina, să afle cum şi în ce fel trebuie să procedeze pentru ca de acolo să ţâşnească hotărârea: „Pe Niculae am să-l dau la şcoală". (...)

Şi, între timp, se gândea şi el şi în curând făcu altă descoperire, şi anume că pentru fraţii şi surorile lui şcoala era ceva absolut străin şi îndepărtat, al cărei rost pe pământ nu-l cunoşteau şi nici nu vroiau să-l cunoască. (...)Tatăl său preţuia cartea, dar nici el într-atâta încât să înţeleagă că pentru cineva ea putea însemna totul. (...)

– Tată, eu trebuie să mă duc la şcoală! spuse el într-o după-amiază la arie, cu un glas dramatic şi ameninţător, în auzul întregii familii.

– Du-te, mă! răspunse Moromete cu simplitate, şi toţi, până şi maică-sa, izbucniseră în hohote.

Tatăl său avusese un glas din care înţelegea că era vorba de şcoala asta din sat.

Scanned with OKEN Scanner

– O să vedeţi că am să mă duc, răspunse Niculae, de astă dată fără să se mai tulbure, cu acea convingere care nu mai avea nevoie să fie dovedită.

Şi în clipa aceea se produsese desprinderea de familie, un sentiment tainic, care trebuia ascuns în adâncul sufletului: avea încă nevoie de ei, nu putea zbura fără ei. (...)

Astfel gândea Niculae, tremurând de bucurie, de speranţă şi de teamă, în timp ce liniştea nopţii cobora din ce în ce mai jos pe pământ. În salcâmi, ţânţarii bâzâiau. Undeva în tindă cricăia un greier. Fără să bage de seamă, liniştea pământului se strecură încet în inima lui Niculae şi privirea lui deschisă spre lumea fantastică a cerului plin de stele se închise pe nesimţite. Gândurile lui răzbunătoare se topiră şi ele ca şi când n-ar fi fost.

(Marin Preda, *Moromeţii* – fragment)

***Atenţie!* Când analizezi un fragment dintr-un text literar, pentru a redacta planul unei caracterizări, ai în vedere următoarele aspecte:**

- **Cine este personajul? În ce ipostază este prezentat?**
- **Cum este? Ce ştim despre lumea sa interioară?**
- **Care sunt trăsăturile sale (fizice şi morale)?**
- **Care sunt modalităţile relevante de caracterizare?**
- **În ce constă relaţia sa cu celelalte persoanje?**
- **Care este, după părerea ta, principala idee reflectată în construcţia personajului caracterizat?**
- **Urmăreşte reperele compunerii, atunci când îţi sunt oferite şi încadrează-te în limitele de spaţiu precizate!**

Scanned with OKEN Scanner

3 **Scrie o compunere, de 10-12 rânduri, în care să caracterizezi personajul principal din nuvela *Hagi Tudose*, pe baza fragmentului citat.**

În compunerea ta, trebuie:

- **să identifici o trăsătură şi o modalitate de caracterizare a personajului;**
- **să-ţi exprimi opinia despre atitudinea personajului;**
- **să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate;**
- **să te înscrii în limitele de spaţiu indicate.**

Fum pe coşul Hagiului nu s-a pomenit. Ridice viscolul nămeţii până la streşini. Apele să îngheţe tun. Treaba lor! Hagiul nu vrea să ştie de crapă pietrele la gerul Bobotezei, nici dacă în iulie turbează câinii de căldură. Iarna tremură, vara gâfuie.

De mic copil, Hagiul fusese copil cuminte şi aşezat. (...)

Ajuns calfă la găitănărie, vorbea frumos şi cu patimă în mijlocul tovarăşilor săi.*

– De când eram de-o şchioapă pricepusem lumea, le zicea el. Înţelesesem bine de tot că o cârpă din gunoi este o muncă de om pe care te faci stăpân dacă o pui deoparte. Şi dacă mama îmi dădea un ban de trei ca să-mi iau un simit, eu mă uitam în ghiozdan: de aveam felia de pâne, sănătate bună, aveam ce mânca. Nu te saturi cu pâne? Ce-ţi trebuie simiţi? Şi puneam banul bine. Şi un ban peste altul fac doi, peste doi dacă pui altul, fac trei... Râdeţi voi... râdeţi... Da', vânturaţi banii în mâni şi veţi simţi ce răcoare ţine când vă e cald, şi ce cald când vă e frig. E destul să te gândeşti ce poţi face cu banii, ca să şi guşti bucuria lucrului pe care nu l-ai cumpărat. Ai simţit bucuria?... De ce să-l mai cumperi?... Râdeţi voi, râdeţi... Ce lucru poate fi mai luminat ca un jeratic de galbeni întinşi pe o masă?... Voi râdeţi... râdeţi cu hohote... Nişte risipitori... În viaţa voastră n-o să gustaţi adevărata bucurie...(...)*

În sfârşit, Tudose muncea; strângea; (...). După zece ani, a ajuns la parte, după alţi cinci, tovarăş pe din două cu stăpânul său. (...)

Aşa petrecu viaţa Hagiul până la bătrâneţe. Un şir necurmat de chinuri fericite. Fără foc; fără fiertură; neiubind pe nimeni. (Barbu Ştefănescu Delavrancea, nuvela *Hagi Tudose* – fragment)

* *găitănărie* – (s.f.; înv.) Local în care se făceau sau se vindeau găitane, fire de metal sau şiret de lână, mătase, cusut ca ornament la unele obiecte de îmbrăcăminte;

* *simit* – (s.m.) Un fel de covrig turtit făcut din cocă mai moale decât a covrigilor obişnuiţi.

Scanned with OKEN Scanner

Scrierea în interes personal: Cererea

1 Reconstituie, din fragmentele de mai jos, o cerere de eliberare a unei adeverinţe de elev, necesare pentru înscrierea la un club sportiv, ţinând cont de elementele formale şi de conţinut specifice acestui tip de text.

Domnului Director al Şcolii Generale Nr. 3, Braşov

Menţionez că aceasta îmi este necesară pentru înscrierea la clubul sportiv „Viitorul".

Braşov, 15 mai, 2014

va rog sa binevoiţi a-mi aproba eliberarea unei adeverinţe de elev.

Domnule Director,

Cu respect,
Mihai Popescu

Subsemnatul, Mihai Popescu, elev în clasa a VII-a la Şcoala Generală Nr. 3, domiciliat în municipiul Braşov, strada Carpaţi, nr. 15,

Scanned with OKEN Scanner

2 Corectează greşelile identificate în redactarea cererii de mai jos:

Domnule Director,

Subsemnatul Popescu Ionel elev în clasa a VII a B vă rog să bine voiţi ami aproba eliberarea unei adeverinţe din care să rezulte că sunt elev al şcolii generale nr. 5. Menţionez că adverinţa î-mi este necesară la tata la servici.
Vă mulţumesc.

22 Aprilie 2012 *Ionel*

Domnului Director al Şcolii generale nr. 5 Mircea Eliade

3 **Redactează o cerere adresată direcţiunii şcolii tale, prin care soliciţi motivarea absenţelor pentru perioada participării la o competiţie naţională.**
În cerere, trebuie:
- **să utilizezi convenţiile acestui tip de compunere;**
- **să expui clar şi concis conţinutul solicitării;**
- **să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.**

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

I. LITERATURĂ 3
1. Cartea – obiect cultural 6
–Editura, colecția, asteriscul. Subsolul de pagină 7
– Concordanța formă grafică - idee 11
2. Genul liric 16
3. Descrierea în versuri 21
4. Fișa de lectură 27
5. Genul epic 27
– Autor - narator - personaj 34
– Secvențe narative 46

II. LIMBA ROMÂNĂ
1. Noțiuni de sintaxă - Relații sintactice în propoziție și în frază 49
2. Vocabularul 49
– Sensul cuvintelor în context 51
– Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului 55
– Împrumuturile 57
– Pleonasmul 59
– Paronimele 61
– Sinonime. Antonime. Omonime 64
– Cuvintele polisemantice 65
– Unități frazeologice 67
3. Fonetica 70
– Folosirea corectă a accentului în limba română 71
– Fișă de evaluare - vocabularul și fonetica 73
4. Verbul 73
– Moduri personale și nepersonale 74
– Funcții sintactice 76
– Locuțiunea verbală 78
– Diateza 83
– Clasificarea verbelor 90
– Valoarea expresivă a verbelor în context 94
– Exerciții de utilizare corectă a flexiunii verbale 96
– Fișă de evaluare - verbul (1) 98
– Fișă de evaluare - verbul (2) 100
5. Substantivul 104
– Funcțiile sintactice ale substantivului 107
– Valori expresive ale substantivului 108
– Fișă de evaluare - substantivul 110

III. COMUNICARE
1. Comunicarea orală 110
– Structura textului oral. Dialog, monolog. Adecvarea elementelor nonverbale la mesaj 110
– Modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor 113
2. Comunicarea scrisă 115
– Redactarea unui dialog 115
– Redactarea unei descrieri - descrierea de tip portret, descrierea de tip tablou 117
– Redactarea unui rezumat 121
– Caracterizarea unui personaj literar 123
– Scrierea în interes personal - cererea 126

Scanned with OKEN Scanner

Literatură
Limba română
Comunicare

partea I

Literatură. Limba română. Comunicare – clasa a VII-a – partea I este un caiet de lucru adresat elevilor de clasa a VII-a şi profesorilor de limba şi literatura română, potrivit pentru consolidarea şi aprofundarea cunoştinţelor specifice acestui obiect de studiu, în conformitate cu programa şcolară.

Lucrarea de faţă propune o diversitate de teme şi exerciţii pentru semestrul I, utile atât pentru activitatea curentă la clasă, pentru temele efectuate acasă, cât şi pentru pregătirea suplimentară în vederea susținerii probelor de limba română din cadrul examenelor și al concursurilor școlare. Este un foarte eficient instrument de lucru și de evaluare, ce abordează studiul integrat al limbii, literaturii şi comunicării, prin activităţi centrate pe elev, ce urmăresc stimularea gândirii autonome, cultivarea interesului pentru lectură, a unei atitudini pozitive faţă de comunicarea corectă, în practica raţională şi funcţională a limbii române.

Materialul este structurat în trei părți: *literatură* - receptarea textelor literare aparținând genurilor și speciilor studiate, *limba română* - înțelegerea noțiunilor de vocabular, fonetică, morfologie și *comunicare* - receptarea și producerea mesajelor orale şi scrise.

100026021309939

ISBN 978-606-590-133-9
6 421763 003604

Booklet

Scanned with OKEN Scanner